

Volapuk

en deu lliçons

— André Cherpillod

KRATERO

ANDRÉ CHERPILLOD

Volapuk en deu lliçons

Traducció d'Antoni Martí

KRATERO

Volapuk en deu lliçons

Títol original:

Volapuko en dek lecionoj

André Cherpillod

Traducció: Antoni Martí

Edició: Toni Espinosa

2023. KRATERO

www.crater.es

(CC BY-NC-ND 4.0)

Reconeixement-SenseObraDerivada 4.0 Internacional

Aquesta edició està sota una llicència *Creative Commons* que li permet copiar i distribuir l'obra. Això, sense detriment dels drets de propietat intel·lectual del titular d'aquests, que ha autoritzat la present traducció i edició.

KRATERO i CRÁTER són projectes editorials sense ànim de lucre.

La paginació de l'edició en paper difereix, en ordre i numeració, de la d'aquesta versió electrònica.

*Memü flen obik
Jean-Claude CARACO,
kel äbinom tidan oba
dö Volapük*

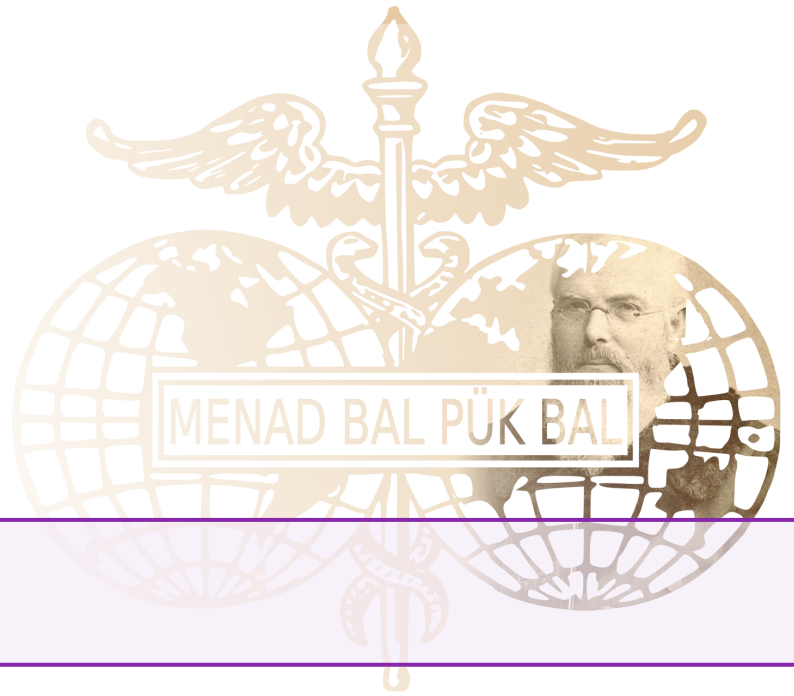
Índex

Pròleg	i
Introducció	iii
0 Lliçó prèvia	1
0.1 Alfabet	1
0.2 Consonants	1
0.3 Vocals	2
0.4 Accent	2
1 Primera lliçó	3
1.1 Gramàtica	3
1.1.1 Article	3
1.1.2 Substantiu	3
1.1.3 Genitiu	4
1.1.4 Adjectiu	4
1.1.5 Adverbi	4
1.1.6 Verb	4
1.1.7 Interrogació	5
1.2 Prefixos	5
1.3 Vocabulari	6

1.4	Exercicis	8
1.5	Text	9
1.6	Fragment literari	10
2	Segona lliçó	11
2.1	Gramàtica	11
2.1.1	Pronoms personals	11
2.1.2	Adjectius possessius	12
2.1.3	Datiu	12
2.1.4	Acusatiu	12
2.1.5	Verb	13
2.1.6	Interjecció	13
2.2	Sufixos	13
2.3	Vocabulari	13
2.4	Exercicis	15
2.5	Text	16
2.6	Fragment literari	17
3	Tercera lliçó	18
3.1	Gramàtica	18
3.1.1	Els numerals	18
3.1.2	Paraules compostes	20
3.2	Afixos	21
3.3	Vocabulari	22
3.4	Exercicis	23
3.5	Text	25
3.6	Fragment literari	25
4	Quarta lliçó	26
4.1	Gramàtica	26
4.1.1	Temps i modes verbals	26
4.2	Afixos	28
4.3	Vocabulari	28
4.4	Exercicis	30

4.5	Text	31
4.6	Fragment literari	32
5	Cinquena lliçó	33
5.1	Gramàtica	33
5.1.1	Preposicions	33
5.2	Sufixos	35
5.3	Vocabulari	35
5.4	Exercicis	36
5.5	Text	38
5.6	Fragment literari	39
6	Sisena lliçó	40
6.1	Gramàtica	40
6.1.1	Comparatiu i superlatiu	40
6.2	Afixos	41
6.3	Vocabulari	42
6.4	Exercicis	43
6.5	Text	45
6.6	Fragment literari	46
7	Setena lliçó	47
7.1	Gramàtica	47
7.1.1	Pronoms i adjectius	47
7.1.2	Transitivitat	48
7.2	Afixos	49
7.3	Vocabulari	49
7.4	Exercicis	50
7.5	Text	52
7.6	Fragment literari	53
8	Vuitena lliçó	54
8.1	Gramàtica	54
8.1.1	Advervis	54

8.1.2	Conjuncions de subordinació	55
8.2	Sufixos	55
8.3	Vocabulari	55
8.4	Exercicis	57
8.5	Text	58
8.6	Fragment literari	59
9	Novena lliçó	60
9.1	Gramàtica	60
9.1.1	Conjuncions	60
9.1.2	Predicatiu	60
9.1.3	Concordància temporal	61
9.2	Prefixos	61
9.3	Vocabulari	61
9.4	Exercicis	62
9.5	Text	64
9.6	Fragment literari	65
10	Desena lliçó	66
10.1	Gramàtica	66
10.1.1	Interjeccions	66
10.2	Prefixos	66
10.3	Vocabulari	67
10.4	Exercicis	68
10.5	Text	69
10.6	Fragment literari	70
10.7	Fragment literari adicional	71
	Índex gramtical	72
	Índex de paraules	74
	Bibliografia	91

Pròleg

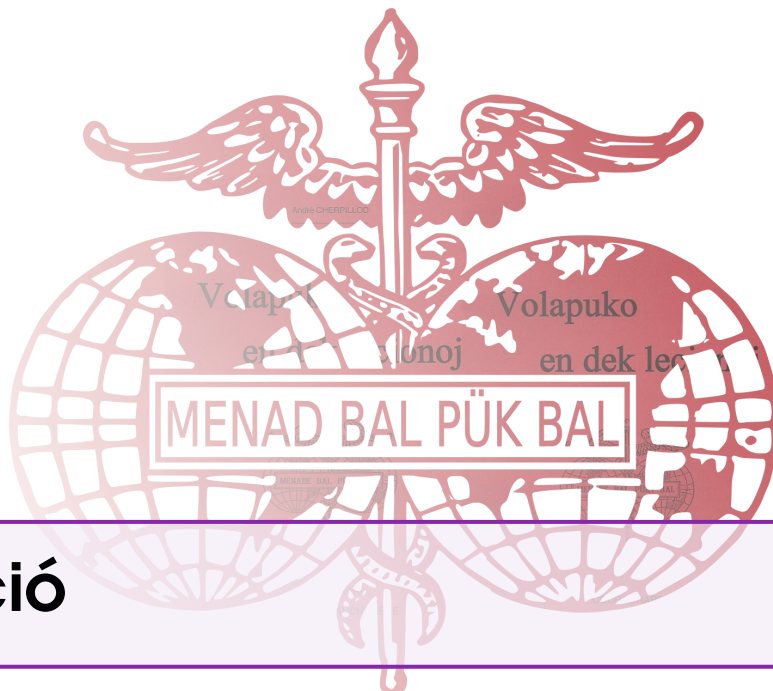
A la dècada de 1880, en ple auge del moviment volapukista, es van publicar a Barcelona algunes gramàtiques i cursos de volapuk, així com un diccionari volapuk-espanyol i espanyol-volapuk. No es va arribar a publicar llavors, però, ni s'havia fet fins ara, cap obra en català dedicada a l'interessantíssim idioma inventat per Johann Martin Schleyer. Volem omplir aquest buit amb el curs que teniu entre mans. Tot i que avui dia només hi ha uns pocs volapukistes al món i el volapuk ja no es proposa com a llengua internacional, estudiar-lo continua sent apassionant i enriquidor pel seu interès històric i interlingüístic, raó per la qual és encara una llengua viva.

André Cherpillod és un dels autors més prolífics i meritoris de la literatura en esperanto. Des de la seva casa al poblet francès de Courgenard i atrinxerat en la seva pròpia editorial, La Blanchetière, ha escrit i publicat més de cent trenta obres en francès i esperanto, dedicades principalment a temes lingüístics i històrics. A més de molts llibres sobre història, lexicologia i gramàtica de l'esperanto, ha dedicat treballs a llengües construïdes com l'ido, l'occidental, el solresol, l'universalglot i, de manera més destacada, al volapuk.

Tot i que he procurat respectar al màxim el text original, he adaptat algunes parts atenent a les particularitats del lector català quan ho he considerat oportú o necessari. Això s'aplica sobretot a les indicacions sobre pronúncia de la lliçó preliminar, com es veurà fàcilment. He substituït algunes al·lusions directes a la cultura esperantista que apareixien als exercicis de la novena i desena lliçó per frases d'un altre tenor. He canviat els títols d'obres literàries pertanyents a la cultura esperantista i anglòfona que apareixien als exercicis de la desena lliçó per títols d'obres en català. He afegit notes explicatives als fragments literaris de la segona i desena lliçó. Com que la traducció al volapuk del conte *La fada* de Charles Perrault, feta per André Cherpillod, presentava algunes deficiències, he optat per fer servir, seguint els suggeriments de Daniil Morozov, una traducció anònima del conte publicada el 1957 a la revista *Volapükagased pro Nedänapiükans* i revisada pel mateix Morozov per aquest curs. Finalment, he refet la bibliografia afegint algunes de les obres principals sobre el volapuk publicades en diversos idiomes d'ençà dels inicis del moviment volapukista fins a l'actualitat.

Agraeixo enormement a Hermann Philipps i Daniil Morozov llur inestimable ajuda durant la confecció d'aquesta traducció. Mercès a ells s'han pogut traduir algunes parts dificultoses i s'han corregit certes errades que presentava el text original. A André Cherpillod per la seva amistat, per la seva disponibilitat i pels bons moments que he passat llegint els seus llibres. I a l'editorial Kratero per haver decidit publicar aquesta traducció.

Antoni Martí, 2022

Introducció

HAN passat més de cent anys d'ençà de la mort de Johann-Martin Schleyer, el fundador del volapuk. L'època gloriosa del seu idioma ja fa temps que es va esvaïr. Cal no oblidar, però, que el volapuk va donar lloc al primer moviment internacional a favor de l'ús d'una llengua auxiliar internacional*. Durant alguns anys, el volapuk va ser l'única llengua mundial que es va usar realment en el món. La van fer servir molts adeptes, en més de 250 clubs, amb més de 50 revistes i 500 publicacions.

El primer Congrés Universal de Volapuk va tenir lloc a l'agost del 1884 a Friedrichshfen. El segon Congrés es va celebrar a Munic a l'agost del 1887. En agost del 1889, va tenir lloc a París el tercer Congrés Universal de Volapuk, durant el qual es va parlar quasi únicament en volapuk. Per primera vegada en la història de la humanitat, una trobada internacional feia servir un idioma internacional. Però el volapuk no va sobreviure per molt de temps a la mort del seu fundador. Als anys trenta, va ser reformat pel doctor Arie de Jong.

En l'actualitat, només hi ha unes desenes de volapukistes al món. De què serveix un manual d'un idioma tan escassament parlat? Serveix per a dues coses.

1. Ja fa temps que els esperantistes no consideren el volapuk com un rival, sinó com un respectable avantpassat. El volapuk va ser la primera llengua mundial, és un tresor que pertany a tota la humanitat, encara que siguin pocs els que ho saben al món. No hem de permetre que es perdi aquest tresor.
2. Entre la gent que sap esperanto i el fa servir per diversos propòsits, alguns tenen interès en altres llengües planificades, només per curiositat, sense cap intenció de fer-les servir en la pràctica.

Per aquestes raons, fa més de vint anys que vaig decidir escriure tres llibres:

- Una gramàtica: KONCIZA GRAMATIKO DE VOLAPUKO. Es va publicar el 1995 i es va vendre molt més del que havia previst.
- Un diccionari bidireccional: VORTARO VOLAPÜK-ESPERANTO KAJ ESPERANTO-VOLAPÜK. Es va publicar el 2003 i es va vendre força més del que havia previst.
- Un manual inicial: VOLAPUK EN DEU LLIÇONS. El vaig començar fa deu anys, però la redacció es va veure interrompuda per diverses raons. És hora d'acabar-lo d'escriure, donant almenys la base de l'idioma.

Aquest manual presenta la forma reformada del volapuk deguda a Arie de Jong, que va fer la llengua de Schleyer una mica més racional, gràcies a algunes petites modificacions. Vull manifestar el meu sincer agraïment als dos volapukistes Brian Bishop i Hermann Philipps, que em van donar consells abundants i em van suggerir correccions apropiades.

André Cherpillod

(N. del T.) En realitat, el primer moviment al voltant d'un idioma internacional planificat va sorgir a Espanya a mitjan segle XIX, amb la Llengua Universal del sacerdot i professor Bonifacio Sotos Ochando (Casas-Ibáñez, 1785 – Munera, 1869), un projecte tardà de llengua filosòfica molt semblant a les temptatives de G. W. Leibniz, G. Dalgarno i J. Wilkins al segle XVII. La iniciativa, en la qual van tenir un paper destacat catalans com el metge Pere Mata i el també metge Francesc Vinader (autor de l'únic llibre escrit en la llengua de Sotos Ochando, *Osabe lo el atubo*), va rebre el suport de la premsa i el Govern de l'època per raons patriòtiques, davant el temor que un país estranger com França, on el 1857 la Societat Internacional de Lingüística de París havia escollit el projecte de Sotos com el més apte per a la formació i adopció d'una llengua internacional, s'apropriés del descobriment. Es van publicar gramàtiques, diccionaris i manuals, i el 1862 es va fundar la Societat de la Llengua Universal, amb el patrocini d'Isabel II. Al cap de pocs anys, però, l'entusiasme inicial dels intel·lectuals va desaparèixer i l'idioma va caure en l'oblit. L'últim llibre dedicat a la llengua de Sotos Ochando, *Compendio de la lengua universal de Sotos Ochando, simplificada considerablemente*, va ser escrit per Francesc Vinader i publicat el 1885 amb l'objectiu d'impulsar el projecte de l'espanyol davant de l'aleshores puixant volapuk. Vegeu Roberto Garvía, «Sotos Ochando's language movement», *Language Problems and Language Planning*, núm. 3, 43, 2019, pàg. 325-344; María Luisa Calero Vaquera, «En torno a la lengua universal. La contribución de Sotos Ochando (1785-1869)», *Revista Española de Lingüística*, 23(2), 1993, pàg. 221-234; i Antoni Martí, «Unua movado por internacia (plan)lingvo», *Monato*, 2022/02, 2022, pàg. 21-23.

0. Lliçó prèvia

0.1 Alfabet

L'alfabet del volapuk té 27 lletres:

**Aa, Ää, Bb, Cc, Dd, Ee, Ff, Gg, Hh, Ii, Jj, Kk, Ll, Mm,
Nn, Oo, Öö, Pp, Rr, Ss, Tt, Uu, Üü, Vv, Xx, Yy, Zz.**

El principi bàsic és: una lletra, un so, sense excepcions.

0.2 Consonants

Hi ha dinou consonants. **b, d, f, k, l, m, n, t** es pronuncien com en català. La resta es pronuncien de la següent manera:

c [tʃ] com *tx* a *fletxa*. Ex.: **cim** «xemeneia», pronunciat [tʃim].

g [g] com la *g* de *gat*. Ex.: **gem** «germà», pronunciat [gem].

h [h] aspirada, com la *h* de *Hamlet*. Ex.: **her** «pèl», pronunciat [her].

j [j] com la *x* de *caixa*. Ex.: **ji** «ella», pronunciat [ji].

r [r] com la *r* de *cara*. Ex.: **rab** «corb», pronunciat [rab].

s [s] com la *s* de *sóc*. Ex.: **son** «fill», pronunciat [son].

v [v] com la *v* de *vi* als parlars no betacistes. Ex.: **vaf** «arma», pronunciat [vaf].

x [ks] com la *x* de *fix*. Ex.: **xaf** «fax», pronunciat [ksaf].

y [j] com la *i* de *iogurt*. Ex.: **yel** «any», pronunciat [jel].

z [ts] com *ts* a *tse-tse*. Ex.: **zar** «tsar», pronunciat [tsar].

Alguns parlants sonoritzen la **c** de *tx* a [tʃ], com *tg* en *metge* o a [z], com la *z* de *zero*, la **j** de *x* a [ʒ], com la *g* de *geni*, la **z** de *ts* a [dʒ], com *tz* en *dotze*, i la **x** de *ks* a [gz], com la **x** d'*examen*, però es tracta de sonoritzacions al·lofòniques i no tenen importància.

0.3 Vocals

Hi ha vuit vocals. **a, i, u** es pronuncien com en català.

La **ä** [æ] és una *e* molt oberta, com el so especialment obert de la *e oberta* en alguns parlars mallorquins i valencians (p. ex. «mel»).

La **e** [e] es pronuncia tancada, com la *e* de *pes*.

La **o** es pronuncia tancada, com la *o* de *tot*.

La **ö** [ø] es pronuncia com *eu* en el francès *peu*.

La **ü** [y] es pronuncia com la *u* de l'occità *luna*.

Alguns parlants eleven la **ä** a [ɛ], com la *è* de *ciència*, però *æi* [e] són més diferents entre si que [ɛ] i [e].

Dues vocals seguides no formen diftong, sinó que es pronuncien a part. Exemples: **rein** «pluja» es pronuncia [re-'in], en dues síl·labes; **vaul** «lladruc» es pronuncia [va-'ul]

0.4 Accent

L'accent recau sempre en l'última síl·laba del mot. Només les dues partícules **-li** (interrogativa) i **-la** (dubitativa) són sempre inaccentuades.

1. Primera lliçó

1 Subíndex

Gramàtica:

article, substantiu, genitiu, adjectiu, adverbi, verb (infinitiu i present), interrogació.

Prefixos: hi-, ho-, ji-, jo-, le-, lu-, lü-, ne-.

Vocabulari: la família.

Exercicis.

Text: Famül.

Fragment literari: Florüp (poedot).

1.1 Gramàtica

1.1.1 Article

§ 1. — No hi ha article: **fat**, *el pare* o *pare*.

1.1.2 Substantiu

§ 2. — El substantiu es caracteritza per l'absència de qualsevol mena de terminació: **fat**, *pare*; **mot**, *mare*; **cil**, *infant*, *nen*. Aquest cas s'anomena nominatiu. Es fa servir per al subjecte i qualsevol complement sense preposició. Aquest substantiu sense terminació és l'arrel de cada mot.

El volapuk no coneix la noció de gènere. Com a excepció, els set mots següents són masculins per si mateixos: **man**, *home*; **söl**, *senyor*; **fat**, *pare*; **son**, *fill*; **blod**, *germà*; **ziom**, *oncle*; **tor**, *toro*. I els set mots següents són femenins per si mateixos: **vom**, *dona*; **läd**, *senyora*; **mot**, *mare*; **daut**, *filla*; **sör**, *germana*; **zian**, *tia*; **kun**, *vaca*.

§ 3. — El plural es forma sempre afegint la terminació **-s**: **fats**, *pares*; **mots**, *mares*; **mens**, *persones*; **cils**, *nens*.

En conseqüència, les arrels no acaben mai en **s**: **klad**, classe; **klads**, classes.

1.1.3 Genitiu

§ 4. — El genitiu és el cas que indica: pertinença, complement de mesura, complement de superlatiu, objecte de substantiu d'acció. Es caracteritza per la terminació **-a**: **fat**, (*el pare*) → **fata**, *de(l) pare*; **cil**, (*l' infant*) → **cila**, *de (l') infant*; **fat cila**, *el pare de l' infant*; **vat**, (*l' aigua*) → **vata**, *de (l') aigua*; **bos vata**, *un poc d' aigua*; **visit zifa**, *visita de la ciutat*.

§ 5. — La terminació **-s** del plural es col·loca després de la terminació **-a** del genitiu: **fata**, *de(l) pare* → **fatas de(ls) pares**; **fat cilas**, *el pare dels nens*; **binof jönikün vomas**, *és la més bella de les dones*.

1.1.4 Adjectiu

§ 6. — L'adjectiu es caracteritza per la terminació **-ik**: **fat**, *pare* → **fatik**, *patern*; **mot**, *mare* → **motik**, *matern*; **men**, *home* → **menik**, *humà*.

§ 7. — L'adjectiu epítet sol col·locar-se després del substantiu i es manté invariable: **fat gudik**, *bon pare*, **voms jönik**, *dones belles*; **vomas jönik**, *de (les) dones belles*; **fat cilas gretik**, *el pare dels nens grans*.

L'adjectiu epítet també concorda en nombre i cas quan precedeix el substantiu o quan està separat del substantiu per un o més mots no adjectius: **fat gretikas cilas**, *el pare dels nens grans*; **fat cilas vemo gretikas**, *el pare dels nens tan (molt) grans*.

L'adjectiu predicatiu concorda en nombre: **voms at binofs jöniks**, *aquestes dones són belles*; **cils nilädana binons gretiks**, *els nens del veí són grans*.

§ 8. — Per adjectivar un substantiu no assimilats, es fa servir la preposició **di** i es col·loquen els mots no assimilats entre cometes: **süts di 'Paris'**, *els carrers parisencs*, *els carrers de París*; **dramats di 'Shakespeare'**, *els drames de Shakespeare*, *els drames shakespearians*.

1.1.5 Adverbi

§ 9. — L'adverbi es caracteritza per la terminació **-o**: **gudik**, *bona* → **gudiko**, *bé/ben*; **jönik**, *bell* → **jöniko**, *bellament*; **fut**, *peu* → **futo**, *a peu*; **neit**, *nit* → **neito**, *de nit*.

1.1.6 Verb

§ 10. — L'infinitiu es caracteritza per la terminació **-ön**: **löf**, *amor* → **löfön**, *estimar*.

§ 11. — El present d'indicatiu es caracteritza per l'absència de qualsevol mena de prefix.

Les persones s'indiquen mitjançant terminacions especials. Aquestes continuen sent les mateixes per a tots els temps i modes.

löfob • *jo estimo*
löfol • *tu estimes*
löfom • *ell estima*
löfof • *ella estima*
löfon • *estima (neutre)*

löfobs • *nosaltres estimem*
löfols • *vosaltres estimeu*
löfoms • *ells estimen*
löfofs • *elles estimen*
löfons • *estimen (neutre)*

fat löfom, *el pare estima*, **mots löfofs**, *les mares estimen*.

L'ús del pronom personal és inútil. El seu ús és insistent, redundant: **binob in gad**, *sóc al jardí*; **ob binob in gad**, *al jardí sóc jo*.

1.1.7 Interrogació

§ 12. — El mot interrogatiu és la partícula inaccentuada **-li**. Es col·loca després de la paraula principal de la pregunta, generalment el verb: **fat binom-li in gad?** *és al jardí, el pare?* **in gad-li binom fat?** *el pare és al jardí?*

Aquesta partícula es fa servir fins i tot quan hi ha un altre mot interrogatiu a la frase: **kiöpo fat binom-li?** *on és el pare?* **kiöpio golom-li?** *(cap) on va?*

Aquesta partícula no canvia el lloc de l'accent: **kiöpio golóm-li?** *(cap) on va?*

Per a les preguntes indirectes no es fa servir **-li**, sinó **va** «si»: **säkob, va okömom**, *pregunto si vindrà*; **no sevob, va oreinos adelo**, *no sé si avui plourà*.

1.2 Prefixos

L'adquisició del vocabulari del volapük és particularment fàcil, gràcies a la capacitat que té el volapük per formar un gran nombre de paraules mitjançant afixos, el significat dels quals és aproximadament constant. Heus-ne aquí alguns:

hi- indica mascle: **kat**, *gat (genèric)* → **hikat**, *gat mascle*.

ji- indica femella: **dog**, *gos (genèric)* → **jidog**, *gossa*.

ho- indica mascle castrat: **kat**, *gat (genèric)* → **hokat**, *gat mascle castrat*.

jo- indica femella castrada: **dog**, *gos (genèric)* → **jodog**, *gossa castrada*.

le- indica quelcom millor, més gran, més important: **yan**, *porta* → **leyan**, *porta gran*; **bijop**, *bisbe* → **lebijop**, *arquebisbe*; també indica parentiu de grau més alt: **fat**, *pare* → **lefat**, *avi*.

lu- indica quelcom pitjor, menys gran, menys important: **drinön**, *beure* → **ludrinön**, *beure [alcohol]*; indica també parentiu de segon matrimoni: **fat**, *pare* → **lufat**, *padastre*.

lü- indica parentiu per casament: **blod**, *germà* → **lüblod**, *cunyat*.

ne- indica el contrari: **flen**, *amic* → **neflen**, *enemic*; **mödik**, *molt* → **nemödik**, *poc*. Però moltes paraules contràries són independents: **gretik**, *gran, gros*; **smalik**, *petit*; **gudik**, *bo*; **badik**, *dolent*.

1.3 Vocabulari

La família. — Famül.

blod • germà	stip • condició
cil • infant, fill(a)	zeil • objectiu
daut • filla	badik • dolent
dünan • criat/-ada	bäldik • vell, antic
famülan • familiar (subst.)	brefik • breu
fat • pare	digik • apreciat
flen • amic/-iga	dofik • fosc
gam • nuvi/-úvia	flenöfik • amable
gem • germà/-ana	foginik • estranger, foraster
köst • cosí/-ina	fopik • ximple
läd • senyora	fredik • alegre, joiós
lädül • senyoreta	glumik • trist
man • home	gretik • gran, gros
matan • marit/muller	grodik • embarassada
men • home, persona	gudik • bo
mot • mare	jönik • bonic
nef • nebot/-oda	klilik • clar, lluminós
nilädan • veí/-ina	koldik • fred
pal • pare/mare	kotenik • satisfet, content
poscils • néts i nétes	läbik • feliç
posdaut • néta	löfik • estimat
posson • nét	lönik • propi
pul • noi/-a	lunik • llarg
röletan • parent	lügik • trist
sog • societat	smalik • petit
son • fill	soalik • sol
siör • senyor/-ra	sofik • suau
söl • senyor	vamik • calent
fäk • emoció	yunik • jove
leklub • associació	binön • ésser, ser
pöp • poble (gent)	blufön • provar
proged • progrés	bünön • ordenar, manar
püf • pols	dotön • dubtar
sam • exemple	dunön • fer, obrar, actuar

- fanön** • atrapar, capturar
favön • enutjar-se, disgustar-se
favükön • enutjar, disgustar
fidön • menjar
flitön • volar
gerön • heretar
in • en (sense dir. de mov.)
ko • amb
lä • al costat de
len • a, en, per
nen • sense
se • de (origen, procedència)
su • sobre (sense dir. de mov.)
ab • però
e, ed • i
ä, äd • i també, i a més a més
u, ud • o
sör • germana
ter • oncle/tia
vom • dona
vomil • doneta
zian • tia
ziom • oncle
böd • ocell (masc. o fem.)
bub • bou/vaca
dog • gos/-ssa
gok • gall/-ina
jevod • cavall/egua
kat • gat/-a
kun • vaca
tor • toro
bim • arbre
fel • camp
flor • flor
fot • bosc
gad • jardí
provin • província
sab • sorra, arena
stom • temps (atmosfèric)
ston • pedra
tep • tempestat, tempesta
sirk • cercle
sirkud • circ
vilag • poble (lloc)
zif • ciutat
glofön • créixer
glömön • oblidar
golön • anar
kanitön • cantar
kanön • poder
klänedön • amagar
kofön • burlar-se
koldätikön • refredar-se, constipar-se
kömön • venir
labön • tenir
lilön • sentir(-hi)
logön • veure(-hi)
löfön • estimar
mekön • fer
monitön • muntar, cavalcar
notodön • expressar
pedön • prémer
penön • escriure
pledön • jugar
plitön • agradar, plaure
plüdön • tenir la bondat de
soulön • dissoldre
spikön • parlar
spidön • afanyar-se
ravön • robar (amb violència), pillar
reidön • llegir
reigön • regir, governar, regnar
rönön • córrer
tävön • viatjar
tenükön • estendre
zelön • celebrar
zepön • aprovar
at • aquest
etos • això
kin? • qui?
kinik? • quin?
kis? • què?
kiöpo? • on?
kiöpio? • (cap) on?
lio? • com?
äl • en direcció a (sense abast)

lū • a (amb abast)	no • no
da • a través de	nog • encara
de • de (punt de partida)	nu • ara
dis • sota (sense dir. de mov.)	adelo • avui
du • mentre	sunno • aviat
ai • sempre	o • oh (per invocar algú)
i, id • també	e ret • etc.
si • sí	

Nota. Els mots **e, ä, u, i**, esdevenen **ed, äd, ud, id**, davant de paraules començades per vocal. Es fa servir **ä** en lloc de **e** quan els dos mots enllaçats es refereixen a la mateixa cosa: **jireg ä jilampör**, reina i emperadora (mateixa persona); **komip ä konflit**, batalla i conflicte.

1.4 Exercicis

Traduïu les paraules següents: lüdaut, jimatan, himatanik, jikat, legad, jigam, hobub, hipul, sonik, Leläd, neflenöfiko, kanitob, jijevod, rönoms, rönofs, nesofik, leno, homen, siik.

Formeu les paraules següents: àvia, lleig, petitament, sororalment, gallina, gendre, cosina, paternalment, jugues, urbs, ella escriu, feliçment, anem.

TRADUÏU DEL VOLAPUK

1. Fat binom gudik. — 2. Böds flitons. — 3. Zian reidof e jinefs rönofs ko hipulils yunik in vilag. — 4. Himatan e jimatan binons matans. — 5. Daut dünana binof-li jönik? Si! o söl! ab daut nilädana binof smalik ä nejönik. — 6. Gams läbik binons-li nog in gad hikösta bäldik? Bo, o läd, jigam binof soalik, higam binom len nilädan. — 7. Cils badik kanons-li binön koteniks ä frediks? Nö, o mot. — 8. In gad zifik binons flors jönik. — 9. Son zioma binom hiköst. — 10. Lio stom binon-li, o hipul? Stom binon adelo badik ä koldik. — 11. Jevods binons ko kuns su fel. — 12. Kat e dog binons flens gudik mena. — 13. Kömob de lefat, e golob nu äl ziom.— 14. Hipul spikom-li Volapüko?

TRADUÏU AL VOLAPUK

1. Un nuvi i una núvia són uns nuvis. — 2. Avui els infants juguen amb uns cosins joves a la sorra i sobre grans pedres. — 3. Al jardí de la província hi creixen encara belles flors i també hi volen grans ocells. 4. — T'estimo. — 5. Els néts de la veïna són bons, estimada senyoreta? — 6. Si us plau. — 7. El cunyat de la jove veïna és pare d'uns bonics fills (nens) i d'unes boniques filles (nenes). — 8. Qui és feliç? Els bons homes, senyora, no sempre són feliços, però els homes dolents sempre són trists i infeliços. — 9. El nen juga amb la vella gata de la veïna. — 10. El marit de la filla és el gendre i la muller del fill és la nora.

SOLUCIONS

Traduccions: nora, muller, d'espòs, gata, parc, núvia, bou castrat, noi, filial, Nostra Senyora, malagradosamente, canto, egua, ells corren, elles corren, aspre, de cap manera, eunuc, afirmatiu.

Paraules: lemot, nejönik, smaliko, söriko, jigok, lüson, jiköst, fatiko, pledol, lezif, penof, läbiko, golobs.

Traducció del volapuk: 1. El pare és bo. — 2. Els ocells volen. — 3. La tia llegeix i les nebodes corren amb els nois joves pel poble. — 4. Marit i muller són matrimoni. — 5. La filla de la criada és bonica? Sí, senyor, però la filla del veí és petita i lletja. — 6. Els nuvis felixos encara són al jardí de la vella cosina? No, senyora, la núvia està sola, el nuvi és a ca la veïna. — 7. Els infants dolents poden estar contents i alegres? — 8. Al jardí urbà hi ha belles flors. — 9. El fill de l'oncle és el cosí. — 10. Quin temps fa, minyó? — 11. Els cavalls són amb les vaques al camp. — 12. El gat i el gos són bons amics de l'home. — 13. Vinc de veure l'avi, i ara vaig a veure l'oncle. — 14. El noi parla en volapuk?

Traducció al volapuk: 1. Higam e jigam binons gams. — 2. Adelo cils pledons ko kösts yunik su sab e su stons gretik. — 3. In gad provina glofons nog flors jönik e flitons i böds fredik. — 4. Löfob oli. — 5. Possons jinilädana binoms-li gudiks, o lädül löfik? Si, o söl, ab nejöniks ä neläbiks. — 6. If plüdol. — 7. Lüblod nilädana yunik binom fat hipulas jönik e jipulas jönik. — 8. Kin binon-li läbik? Mens gudik, o läd! no binons ai läbiks, ab mens badik binons ai glumiks ä neläbiks. — 9. Cil pledon ko jikat bäldik jinilädana. — 10. Matan dauta binom lüson e matan sona binof lüdaut.

1.5 Text

Llegiu en veu alta, marcant bé l'accent de les paraules.

Famül

Lemot flenöfik **binof** ko jidünan bäldik e poscils **yunik** in gad **florik**. **Jönik** ä **vamik binon** stom **adelo**. Böds **flitons** **frediko** e **kanitons** su bims **gretik**. Du **lemot reidof**, **pulils smalik rönons** **koteniko** su sab e **pledons** ko dog e kat. Nu **kömons** **pals löfik** ko **röletans**, **yunik** e **bäldiks**: **lepals**, **zians**, **lüsörs**, **jikösts** e **hikösts**. **Etos** no **binon**-li sog **jönik**, **famül jönik**?

La família. L'afable àvia és amb la vella minyona i els joves néts al jardí florit. Bonic i calent és avui el temps. Els ocells volen alegrement i canten sobre els grans arbres. Mentre l'àvia llegeix, els nois petits corren contents per l'arena i juguen amb el gos i el gat. Ara vénen els estimats pares amb els parents, joves i vells: avis, ties, cunyades, cosines i cosins. No és això una bella societat, una bella família?

1.6 Fragment literari

Poesia de Johann Schmidt

Florüü

**Teps nesofik emoikons
sa kold, e nif, e glad.
Plans, bims e flors dönu sprotons
in fel, in fot e gad.
O lad obik! fredikolös
pos lügadels mödik!
O menalad! juitolös
nu florüpi jönik!**

Primavera

Les aspres tempestes se n'han anat
amb el fred, i la neu, i el glaç.
Plantes, arbres i flors tornen a brotar
al camp, al bosc i al jardí.
Oh, cor meu! frueix
després de tants (molts) dies fúnebres!
Oh, cor humà! frueix ara
de la bella primavera.

Algunes expressions d'aquest poema encara no han estat estudiades. Les trobarem en les properes lliçons. Aquest poema l'hem posat aquí només per mostrar que el volapuk també és capaç d'expressar sentiment poètic. Un bon exercici seria aprendre de memòria aquest poema, encara que no s'hagi entès el perquè d'algunes formes.

Nota. Els versos senars són tetràmetres iàmbics (U —/U —/U —/U —). Els versos parells són trímetres iàmbics (U —/U —/U —). Les rimes són creuades.

La mètrica del volapuk obeeix aproximadament les mateixes regles que la llatina.

2. Segona lliçó

2 Subíndex

Gramàtica:

pronoms i adjectius personals i possessius; datiu i acusatiu; verb.

Sufixos: -af, -av, -ep, -il.

Vocabulari: el cos humà.

Exercicis.

Text: Siens mena.

Fragment literari: Fey (prim).

2.1 Gramàtica

2.1.1 Pronoms personals

§ 13. — Els pronoms personals són: **ob, jo; ol, tu; om, ell; of, ella; on,** (sense indicació de sexe); **obs, nosaltres; ols, vosaltres; oms, ells; ofs, elles; ons,** (sense indicació de sexe). Generalment, quan hom s'adreça a una sola persona, es fa servir **ol, tu**. El pronom personal indefinit és **oy, hom**; el recíproc és **od, l'un a l'altre**.

§ 14. — El pronom reflexiu, això és, el pronom relacionat amb el subjecte principal de la frase, és **ok, si** (en singular), **oks, si** (en plural): **vobom pro ok, treballa per a ell (si) mateix; voboms pro oks, treballen per a ells (si) mateixos**.

2.1.2 Adjectius possessius

§ 15. — Els adjectius possessius estan formats pels pronoms personals amb la terminació **-ik**: **obik**, (el) meu/meva; **olik**, (el) teu/teva; **omik**, (el) seu/seva (en relació amb un mascle); **ofik**, (el) seu/seva (en relació amb una femella); **onik**, (el) seu/seva (neutre); **obsik**, (el) nostre/nostra; **olsik**, (el) vostre/vostra; **omsik**, (el) seu/seva, llur (en relació amb mascles); **ofsik**, (el) seu/seva, llur (en relació amb femelles); **onsik**, (el) seu/seva, llur (sense indicació de sexe); **okik**, (el) seu/seva.

Es pot fer servir també el genitiu dels pronoms personals; **oba**, de mi; **ola**, de tu; etc.: **stib obik** (o **oba**) **binon su tab**, el meu llapis és sobre la taula; **fat spatom ko son okik** (o **oka**), el pare passeja amb el seu fill.

Quan un substantiu va seguit d'un adjectiu qualificatiu i d'un adjectiu possessiu, aquest ocupa el darrer lloc: **kat jönik obik** (o **oba**), el meu gat bonic.

§ 16. — El possessiu reflexiu pot estar en relació no només amb el subjecte de la preposició, sinó també amb el subjecte de tota la frase (eventualment pot ser subjecte ell mateix): **mot penof**, **das son ofik** (o **okik**) **binom gudik**, la mare escriu que el seu fill és bo.

2.1.3 Datiu

§ 17. — El datiu és el cas que indica objecte indirecte. Es caracteritza per la terminació **-e**: **fat**, (el) pare → **fate**, a(l) pare; **ob**, jo → **obe**, a mi.

§ 18. — La terminació de plural **-s** es col·loca després de la terminació del datiu **-e**: **fate**, a(l) pare → **fates**, a(ls) pares; **obs**, nosaltres → **obes**, a nosaltres.

2.1.4 Acusatiu

§ 19. — L'acusatiu és el cas de l'objecte directe. Es caracteritza per la terminació **-i**: **fat**, (el) pare → **fati**, a(l) pare, **fatis**, a(ls) pares; **om**, ell → **omi**, a ell.

També es fa servir l'acusatiu per al predicatiu d'objecte directe: **lecedob meni at fieni**, considero aquest home com amic.

§ 20. — La terminació **-s** del plural es col·loca després de la terminació **-i** de l'acusatiu: **fati**, a(l) pare → **fatis**, a(ls) pares; **ols**, vosaltres → **olis**, a vosaltres; **löfom fati okik e blodis omik**, estima el seu pare i els germans d'ell.

§ 21. — Existeix l'article **el**, que es pot fer servir davant dels noms no assimilats i les citacions. Aquest article adopta la terminació necessària: **löfob teatodis ela 'Shakespeare'**, m'agraden les obres teatrals de Shakespeare. Quan la indicació del sexe resulta necessària, es pot indicar mitjançant l'ús de **hiel** per als homes i **jiel** per a les dones.

2.1.5 Verb

§ 22. — A les terminacions verbals ja estudiades (§ 11) es poden afegir:

- la terminació **-os**, que és impersonal: **reinos**, *plou*; **nifos**, *neva*.
- La terminació **-oy**, que respon a «es/se, hom»: **sagoy**, *es diu*.

2.1.6 Interjecció

§ 23. — Qualsevol arrel es pot convertir en interjecció afegint la terminació **-ö**: **dan**, *agraïment* → **danö!** *gràcies!*; **seil**, *silenci* → **seilö!** *silenci!*; **lü**, *a* → **lüö!** *som-hi!*

2.2 Sufixos

-af indica animal: **süg**, *succió* → **sügaf**, *mamífer*.

-an indica individu, professional, membre, habitant: **blon**, *rossor* → **blonan**, *ros*; **gad**, *jardí* → **gadan**, *jardiner*; **krit**, *cristianisme* → **kritan**, *cristià*; **Nedän**, *Països Baixos*; **Nedänan**, → *neerlandès*.

-av indica ciència: **plan**, *planta* → **planav**, *botànica*; **planavan**, *botànic*.

-ep indica arbre: **cel**, *cirera* → **celep** (o **celabim**), *cirerer*.

-il forma els diminutius: **kat**, *gat* → **katil**, *gatet*; **hipul**, *noi* → **hipulil**, *noiet*.

2.3 Vocabulari

El cos humà. — Koap menik.

balib • barba
bäk • esquena
bälid • ventre
bil • bilis
blöt • pit
blud • sang
bom • os
fut • peu
göt • intestí
gug • gola
her • cabell, pèl
jot • espatlla
kap • cap
kien • genoll
kubit • colze

küid • cuixa
lad • cor
larin • laringe
lil • orella
limed • extremitat
lineg • llengua
lip • llavi
log • ull
logod • cara
logabob • cella
lög • cama
lueg • pulmó
mit • carn, vianda
mud • boca
nam • mà

nud	• nas	sudik	• sord
nuel	• unгла	veratik	• veritable
roin	• ronyó	vietik	• blanc
särvig	• coll	vifik	• ràpid
skin	• pell	yelovik	• groc
stomäg	• estómac	dalilön	• escoltar
tet	• mamella, pit	doatön	• palpar
tut	• dent	fidön	• menjar
det	• dreta	flapön	• colpejar, percu-dir
dil	• part	flatön	• llufar-se, petar(-se)
fom	• forma	jeifön	• afaitar
sen	• sentiment	jiedön	• cagar, defecar
sien	• sentit	kidön	• besar
vöd	• paraula, mot	koitön	• follar, cardar
vög	• veu	kontagön	• tocar
köl	• color	kredön	• creure
blägik	• negre	küpetön	• observar, notar (percebre)
bleinik	• cec	malekön	• caminar
blövik	• blau	mutön	• haver de
boatik	• coix	natemön	• respirar
braunik	• bru, morè	sagön	• dir
difik	• diferent	sirkülön	• circular
gedik	• gris	smeikön	• tastar, assaborir
me	• amb, per, mitjançant	smeilön	• olorar
pro	• per (favor)	smilön	• riure
sui	• sobre (amb dir. de mov.)	tikön	• pensar
suvo	• sovint	yurinön	• pixar
te	• només	loadiko	• alt, fort, en veu alta
brad	• braç	liedo	• malauradament
cüg	• galta	liomödotik?	• quant?
cün	• mentó, barba	viudan	• vidu/-ídua
doat	• dit	das	• que
flan	• costat	dat	• per tal que
flom	• front	disi	• sota (amb dir. de mov.)
foad	• fetge	if	• si
grünik	• verd	igo	• fins i tot
mödik	• molt	ini	• a, en (amb dir. de mov.)
müätik	• mut	kel	• que (relatiu)
nämik	• fort	tu	• massa
nüdik	• nu	bal	• u
paelik	• pàl·lid	tel	• dos
redik	• vermell	lul	• cinc
stupädik	• estúpid		

2.4 Exercicis

Tradüü les paraules següents: detik, nedeto, doatil, jibleinan, kidof, vifiko, blövilik, nekotenik, nelaodiko, logav, logavan, logaher.

Formeu les paraules següents: vilatà, aviet, germaneta, jo dic, provincià, maneta, ell té, freqüent, poc, exagerat, escolteu, tu creus, falsament, coix, animal volador, odontologia, ella riu, elles riu, lent, animal quadrúpede.

TRADÜÛ DEL VOLAPUK

1. Fidobs me mud e smeilobs me nud. — 2. Limesds, lögs e brads sonila obsik, binons brefiks. — 3. Provinans spikons suvo nevifiko e tu laodiko. — 4. Mot golof ko son okik e sons omik. — 5. Kredob, das adelo stom binon no vamik, ab te vamilik. — 6. Hipul labom logis blägik e heris redik. — 7. Dautil vilagana golof äi lemot okik; golof vifiko ed igo rönof. — 8. Yufoms odis. — 9. Posson penom lefate gudik äi bäldike. — 10. Deli gudik. — 11. Mot lilof koteniko vögi löfik cililas okik, kelis kanof logön in gad. — 12. Jipulil rönof e cügs ofik binons nu rediks. — 13. Zian kidof jinefili okik su flom e su särvig, e jicilil smilof. — 14. Fat spikom ko daut okik e jiflens ofik. — 15. Fat spikom ko daut okik e jiflens okik. — 16. Löfob ofi, ab of no löfof obi. — 17. Jiedö!

TRADÜÛ AL VOLAPUK

1. Pel nostre cos circula sang vermella. — 2. La cosina del nostre cunyat té els ulls blaus, les orelles petites, la boca bonica i unes dents precioses; té els cabells (els seus cabells són) castanys i les celles negres. — 3. El fill cec de la nostra veïna, com diu el meu cosí, canta molt bé (molt bellament). — 4. Les ungles d'aquest gran ocell són llargues i fortes. — 5. Què és això? — 6. Els fills (nens) dels urbanites juguen als jardins de la seva ciutat. — 7. L'home té el cap damunt les espatlles. — 8. Tenim el cor al pit, a l'esquerra. — 9. Hi veiem amb els ulls i hi sentim amb les orelles. — 10. No fas (tens) bona cara, avui: no tens els llavis vermells, sinó blancs, tens la cara pàl·lida, no tens més que la pell i l'os (ossos). — 11. On són els nois? Són al jardí. — 12. On són les noies? També elles són al jardí.

SOLUCIONS

Traduccions: dret, a l'esquerra, ditet, cegueta, ella besa, ràpidament, blavet, insatisfet, en veu baixa, oftalmologia, oftalmòleg, pestanya.

Paraules: vilagan, lefatil, söril, sagob, provinan, namil, labom, suvik, nemödik, tuik, lilols, kredol, neverato, boatan, flitaf, tutav, smilof, smilofs, nevifik, follögaf.

Traducció del volapuk: 1. Mengem amb la boca i olorem amb el nas. — 2. Les extremitats, cames i braços del nostre fillet, són curtes. — 3. La gent de poble (provincians) parlen sovint lentament i massa fort. — 4. La mare va amb el seu fill i els fills d'ell. — 5. Crec que avui el temps no és càlid, (sinó) només tebi. — 6. El noi té els ulls negres i els cabells rojos. — 7. La filleta del vilatà va a veure la seva àvia; va de pressa i fins i tot corre. — 8. S'ajuden els uns als altres. — 9. El nét escriu a l'avi bo i vell. — 10. Bon dia. — 11. La mare escolta amb satisfacció la veu estimada dels seus fillets, que ella pot veure al jardí. — 12. La minyona està corrent i ja (ara) té les galtes vermelles. — 13. La tia besa la seva neboteta al front i al coll, i la minyona riu. — 14. El pare parla amb la seva filla i les amigues d'ella. — 15. El pare parla amb la seva filla i les seves amigues. — 16. Jo l'estimo, però ella no m'estima. — 17. Merda!

Traducció al volapuk: 1. Blut redik sirkülön in koap obas. — 2. Jiköst lübloda obsik labof logis blövik, lilis smalik, mudi jönik e tutis vemo jönikis; hers ofik (o okik) binons brauniks e logabobs ofik binons blägiks. — 3. Son bleinik jinilädana obsik, äsä sagon hiköst oba (o obik), kanitom vemo jöniko. — 4. Nuels böda gretik at binons luniks ä nämiks. — 5. Kis etos binon-li? — 6. Cils zifanas pledons in gads zifa okik. — 7. Men labon kapi oka su jots. — 8. Labobs ladi in blöt, nedeto. — 9. Logobs me logs e lilobs me lils. — 10. No labol logodajästi gudik adelo: lips olik no binons rediks, ab vietiks, logod olik binon paelik, labol te skini e bomis. — 11. Kiöpo binoms-li hipuls? Binoms in gad. — 12. Kiöpo binofs-li jipuls? I binofs in gad.

2.5 Text

Siens mena

Men **labon sienis** lul. **Lilon** me lils, **logon** me logs, **smeilon** me nud, **smeikon** me mud e **doaton** me **doats** **namas** okik. **Spikobs** me **lineg**, lips, tuts e **larin**. **Küpetobs**, das men **labon lilis** tel ad **dalilön** e **logis** tel ad **logön**, ab **labon mudi** te **bali** ad **spikön**. Men, kel no **logon** binon **bleinik**, kel no **lilon** binon **sudik**, kel no **kanon** **spikön** binon **müätik**. Mens tu **mödiks** binons **sudiks** u **bleiniks**; **liedo**, tu **nemödikans** binons **müätiks**.

Els sentits de l'home. L'home té cinc sentits. Hi sent amb les orelles, hi veu amb els ulls, olora amb el nas, assaboreix amb la boca i palpa amb els dits de les (seves) mans. Parlem amb la llengua, els llavis, les dents i la laringe. Cal notar que l'home té dues orelles per escoltar i dos ulls per veure-hi, però només té una boca per parlar. L'home que no hi veu és cec, el que no hi sent és sord, el que no pot parlar és mut. Massa homes són sords i cecs; malauradament, massa pocs són muts.

2.6 Fragment literari

Fey

Jiviudan älabof dautis tel. Jibäldikünan äsümf so vemo ad mot okik, e ma kalad e ma logod, das alan, kel älogon ofi, äkanonöv cedön, das älogon moti. Bofans äbinofs so neplitiks e so pleidiks, das no äkanoy lifön ko ofs. Daut yunikum, kel äbinof, e ma gud e ma snat oka leigamagod fata, äbinof zuo balan jipulas jönikün, kelis äkanoy tuvön.

(pofövöl)

La fada

Una vídua tenia dues filles. La gran s'assemblava tant a la mare en el caràcter i la cara, que tot aquell que la veia, hi veia la mare. Totes dues eren tan desagradables i tan orgulloses, que no es podia viure amb elles. La petita, que era el viu retrat del seu pare per la bondat i l'honestedat, era a més a més una de les noies més boniques que hom podia trobar.

(continuarà)

Nota. Aquest conte de Charles Perrault es troba en el recull *Els contes de la Mare Oca*, publicat el 1697. La traducció al català és nostra.

3. Tercera lliçó

3 Subíndex Gramàtica:

numerals, hora, data, edat, operacions; paraules compostes.

Afixos: ze-, -am, -äd, -ät, -ed, -et, -od, -ot, -öf, -ül.

Vocabulari: temps, edat, salut.

Exercicis.

Text: Lif menik e säsun.

Fragment literari: O Fat obas.

3.1 Gramàtica

3.1.1 Els numerals

§ 24. — Els numerals són:

bal • u

tel • dos

kil • tres

fol • quatre

lul • cinc

mäl • sis

vel • set

jöl • vuit

zül • nou

deg • deu

degbal • onze

degtel • dotze

degkil • tretze

teldeg • vint

teldegbal • vint-i-u

kildeg • trenta

tum • cent

teltum • dos-cents

mil • mil

telmil • dos mil

mil jöltumjöldegvel, *mil vuit-cents vuitanta-set*.

mil zültumdegtel, *mil nou-cents onze*.

ser, *zero*; **ser liunül bal**, *0,1*.

Els numerals, com a adjectius, van després dels substantius: **voms yunik tel**, *dues dones joves*.

Poden adoptar les terminacions de cas en les mateixos casos que els altres adjectius: **labof katis kil**, **ab ob te bali**, *ella té tres gats, però jo només un*.

Quan un substantiu va seguit d'un adjectiu qualificatiu i d'un numeral, aquest ocupa generalment el darrer lloc: **kats jönik fol**, *quatre gats bonics*.

§ 25. — Els numerals ordinals porten el sufix **-id**: **balid**, *primer*; **telid**, *segon*; **tumid**, *centèsim*; **kinid**, *quin*.

Els adverbis numerals porten el sufix **-ido**: **balido**, *en primer lloc*; **kilido**, *en tercer lloc*.

Els noms d'unitats porten el sufix **-at**: **balat**, *unitat*; **degtelat**, *dotzena*; **tumat**, *centena*; **balatik**, *individual, simple*.

Les fraccions porten el sufix **-dil** (mot que significa «part»): **teldil**, *meitat*; **foldils kil**, *tres quarts*. Per a «meitat», també es pot usar **laf**.

El sufix **-an** indica individu: **balan**, *una persona*; **hibalan**, *un home*.

El sufix **-ik** indica multiplicatiu en funció adjectiva: **telik**, *doble*; **kiliko**, *triplement*.

El sufix **-ot** indica multiplicatiu en funció substantiva: **kilot**, *el triple*; **tumot**, *el cèntuple*.

El sufix **-am** indica multiplicació: **telam**, *duplicació*; **folam**, *quadruplicació*.

El sufix **-na** indica repetició: **balna**, *una vegada*; **balidna**, *la primera vegada*; **balnaik**, *únic*; **balidnaedik**, *primer*; **alna**, *cada vegada*; **anikna**, *alguna vegada*; **atna**, *aquesta vegada*.

El sufix **-o** indica numerals col·lectius: **balo**, *d'un en un, individualment*; **telo**, *de dos en dos*.

El sufix **-ion** indica exponent d'1.000.000: **balion**, *milió* (10^6)¹; **telion**, *mil miliards* (10^6)²; **kilion**, 10^{18} (10^6)³.

El prefix **dim-** significa «deci-»: **met**, *metre* → **dimmet**, *decímetre*.

El prefix **zim-** significa «centi-»: **gram**, *gram* → **zimgram**, *centigram*.

El prefix **mim-** significa «mili-»: **liät**, *litre* → **mimliät**, *mil·lítre*.

La preposició **a** significa «a raó de»: **a bal**, *d'un en un*; **a telid**, *cada dos*.

Altres mots amb valor numeral: **bofik**, *ambdós, tots dos*; **bofikans**, *ambdós homes*; **jibofikans**, *ambdues dones*.

§ 26. — Tots els numerals es poden fer servir com a prefixos.

kil-, *tri-*: **lien**, *línia* → **killien**, *triangle*.

fol-, *quadr-*, *tetra-*: **luib**, *roda* → **folluibik**, *de quatre rodes*.

tum-, *hecto-*, *cent-*: **met**, *metre* → **tummet**, *hectòmetre*.

mil-, *kilo-*, *mil-*: **met**, *metre* → **milmel**, *quilòmetre*.

§ 27. — La data.

dät kinid binos-li? binos del 9^{id} mayula, *quina data és? 9 de maig*.

del kinik binos-li adelo? adelo binos fridel, *quin dia és avui? avui és divendres*.

pemotof tü del 6^{id} tobula yela 1960, *ella va néixer el 6 d'octubre de 1960*.

§ 28. — L'hora.

düp kinid binos-li? binos düp 9^{id} soara, *quina hora és? són les nou del vespre*.

binos düp 8 e laf göda, *són dos quarts de nou del matí*.

binos düp 3 e foldil, *és un quart de quatre*

tü düp kinid okömol-li? *a quina hora vindràs?*

okömob tü düp 5 minuts 20, *vindrà a un quart i cinc minuts de sis*

de minuts tel bü düp telid jü düp telid e minuts tel, *des de les dues menys dos minuts fins a les dues i dos minuts*.

§ 29. — L'edat. **bäldoti kinik labol-li? labob bäldoti yelas 85 (jöldeglul)**, *quina edat teniu? tinc vuitanta-cinc anys*.

lifayelis liomödotik labof-li? lifayelis 40, *quants anys de vida té? quaranta*.

§ 30. — Operacions aritmètiques. **sa**, *més*; **nä**, *menys*; **na**, *per*; **mü**, *dividit per*; **naät**, *potència*; **radig**, *arrel*.

fol sa mäl binos deg, *quatre més sis fan deu*.

zül nä kil binos mäl, *nou menys tres fan sis*.

tel na lul binos deg, *cinc per dos fan deu*.

teldegtel mü kil binos vel, retos bal, *22 dividit per 3 fan 7, sobra 1*.

lul panaätöl ad telnaät binos teldeglul, *cinc elevat al quadrat és igual a 25*.

radig telik ela teldeglul binon lul, *l'arrel quadrada de 25 és 5*.

3.1.2 Paraules compostes

§ 31. — Les paraules compostes es formen col·locant l'element principal en darrer lloc; l'element secundari és el primer. Aquest, però, ha de portar desinència, sia de genitiu o d'acusatiu, segons el significat.

1. exemple amb desinència de genitiu: **fin**, *fi*; **vig**, *setmana* → **vigafin**, *cap de setmana*.
2. exemple amb desinència d'acusatiu: **sanan**, *metge*; **tut**, *dent* → **tutisanan**, *dentista*; **menilöf**, *amor als homes*; **pükítidan**, *professor d'idiomes*.

3.2 Afixos

ze- indica la meitat d'una cosa: **veg**, *camí* → **zeveg**, *mig camí*; **del**, *dia* → **zedel**, *migdia*; **neit**, *nit* → **zeneit**, *mitjanit*.

-ül significa «cria»: **kat**, *gat* → **katül**, *gatet*.

-am indica acte, acció: **dead**, *mort* → **deadam**, *l'acte de morir*.

-öf indica quelcom mental, espiritual: **lad**, *cor* → **ladäl**, *sentiment*.

-ät indica quelcom menys abstracte que **-öf**: **net**, *nació* → **netät**, *nacionalitat*.

Els sufixos **-äd**, **-ed**, **-et**, **-od**, **-ot**, tenen un significat més imprecís:

-äd indica una concreció molt genèrica: **sag**, *acció de dir* → **sagäd**, *rumor*; **kon**, *acció de relatar* → **konäd**, *llegenda*; **bum**, *acció de construir* → **bumäd**, *construcció (genèric)*; **tim**, *temps* → **timäd**, *època*; **spikön**, *parlar* → **spikäd**, *discurs*.

-ed indica concreció: **drin**, *acció de beure* → **drined**, *beguda*; **tim**, *temps* → **timed**, *era*; **spikön**, *parlar* → **spiked**, *lema*.

-et indica contingut: **vär**, *got* → **väret**, *got (mesura aprox.)*; **flad**, *ampolla* → **fladet**, *ampolla (mesura aprox.)*; **vid**, *amplada* → **videt**, *latitud*; **nam**, *mà* → **namet**, *grapat*; **spikön**, *parlar* → **spiket**, *refrany*.

-od indica cosa concreta: **drin**, *acció de beure* → **drinod**, *glop*; **mag**, *representació (genèric)* → **magod**, *imatge, il·lustració*; **nul**, *novetat (genèric)* → **nulod**, *notícia*.

-ot indica objecte, mesura: **lun**, *llarg (genèric)* → **lunot**, *llargada (d'una cosa)*; **jen**, *ocasió (genèric)* → **jenot**, *esdeveniment*; **mag**, *representació (genèric)* → **magot**, *estàtua*; **pen**, *acció d'escriure* → **penot**, *text*; **bum**, *acció de construir* → **bumot**, *edifici*; **kon**, *acció de relatar* → **konot**, *relat*; **spikön**, *parlar* → **spikot**, *conversa*; **dik**, *dictat (genèric)* → **dikot**, *dictat*.

Totes les arrels del volapuk són substantives. L'arrel nua té sentit d'abstracció genèrica: **jön**, *el bell (genèric)* → **jönik**, *bell*, **jönöf**, *la bellesa (d'algú o d'una cosa)*.

3.3 Vocabulari

Temps, edat, salut. — Tim, bäldot, saun.

del • dia
düp • hora
göd • matí
kaled • calendari
minut • minut
mul • mes
neit • nit
sekun • segon
soar • vespre, tarda
vig • setmana
mäzul • març
prilul • abril
mayul • maig
yunul • juny
yulul • juliol
gustul • agost
setul • setembre
tobul • octubre
novul • novembre
dekul • desembre
säsun • estació
florüp • primavera
hitüp • estiu
fluküp • tardor
nifüp • hivern
kritid • Nadal
pasat • Pasqua
dät • data
dead • mort
drim • somni
galikam • desvetllament
lif • vida
moted • naixement
slip • son
dol • dolor
maläd • malaltia
fif • febre
bel • muntanya

döb • culpa
flad • ampolla
krod • creu
net • nació
pold • policia
tüm • torre
veg • camí
zänod • mig
bigik • gros
fenik • cansat
fimik • ferm
geilik • alt
gölik • primerenc
linik • net
laidüpik • etern
latik • tardà
lätik • últim, darrer
yel • any
mudel • dilluns
tudel • dimarts
vedel • dimecres
dödel • dijous
fridel • divendres
zädel • dissabte
sudel • diumenge
yanul • gener
febul • febrer
madik • madur
miotik • brut
nulik • nou
plitik • agradable
saunik • sa
takedik • tranquil
veütik • important
benön • trobar-se bé, estar sa
dabinön • trobar-se (en un lloc)
deadön • morir
deidön • matar

drenön • plorar
frädön • costar
givön • donar
leigodön • compararar
lülogön • mirar
motön • parir
pasetikön • passar
pemotön • néixer
pladön • posar, col·locar
retön • quedar, restar
sanön • guarir, curar
stadön • trobar-se
tuvön • trobar
ut • aquell qui
ädelo • ahir
odelo • demà

dono • sota
nino • a dins, a dintre
löpo • dalt, damunt
nemu • almenys, com a mínim
nemuiko • almenys
plödo • (a) fora
vemo • molt
ya • ja
zü • al voltant de
züam • acció d'envoltar
jü • fins (a)
aipos • cada (temps)
mö • per la suma de (indicant mesura)
sis • des que
tü • a (indicant hora)
ün • a, en (indicant temps)

3.4 Exercicis

Tradüü les següents paraules: malädik, poldan, jevodül, bäld, bumot, menät, zedel, mälliën, tumyel, zeneit, tutadol, lunot, yelod, balions mil, kilidan, moted, plit, drenan, mitifidaf, motalöf, motilöf, jenön.

Formeu les següents paraules: vedell, una ampolla (contingut), grossor (d'una cosa), pollet, quadrúpede, mil·lenni, brutícia, cosa dita, amplada (d'una cosa), interior (subst.), virilitat, mal de cap, pentàgon, natalici.

TRADÜÜ DEL VOLAPUK

1. Del bal binon kiltum-mäldeg-lul-dil yela. — 2. Döp kinid binos-li nu? Binos döp balid; binos döp tel e foldil; döp kil e laf; fol e foldils kil; lul e minuts teldeg. — 3. Taked vilaga at ün hitüp binon vemo plitik. — 4. O jipul! bäldoti kinik labol-li? Labob bäldoti yelas vel. — 5. Foldegmäl sa luldegtel binos züldegjöl. — 6. Yanul binon mul balid yela, prilul binon mul folid. — 7. Eflapom bali dogas at. — 8. Jenosöd! — 9. Ad saun ola (olik)! — 10. Mot obik stadof no vemo gudiko nu, labof fifi sis vegs tel. — 11. Däti kinik labobs-li adelo? Deli lulid yanula. — 12. Velna lul binos kildeglul. — 13. Neito poldans in zif ai golons telo. — 14. Tüm et binon geilotik mö mets teltum. — 15. Züamöp zifa binon vemo grünik ün florüp. — 16. Golob lü zif aipos dels kil. — 17. Labob mudi te bali, ab labob lilis tel. — 18. Balan äseadon e votikan äspaton. — 19. Pemotom tü del 1^{id} mätzula.

TRADUÏU AL VOLAPUK

1. Un mes és la dotzena part d'un any, una setmana és la quarta part d'un mes i un dia és la setena part d'una setmana. — 2. El Mont Blanc fa 4807 metres d'alçària. — 3. Quant fan vuit per disset? — 4. A quina hora ve el teu cunyat? A tres quarts de sis, avui 5 d'abril. — 5. L'exterior d'aquesta pedra és gris. — 6. Treballo de les vuit del matí a les set del vespre. — 7. Bon any nou. — 8. Venim de tres en tres, amic (meu), estàs descontent? No, estimat veí, però només tinc mig pollastre, i això és poc, si aquesta nit fem quatre. — 9. La seva malaltia no és greu, però sovint té mal de cap. — 10. Quina edat té el poltre del veí? Té dos anys. — 11. Han passat cent trenta-cinc anys del naixement del volapuk.

SOLUCIONS

Traduccions: malalt, policia, poltre, vellesa, edifici, humanitat, migdia, hexàgon, segle, mitjanit, mal de queixal (dent), llargada (d'una cosa), col·lecció anual, bilió, el tercer home, naixement, agradabilitat, algú que plora, carnívor, amor de mare, amor a la mare, succeir.

Paraules: bubül, fladet, bigot, gokül, follögik, milyel, miot, sagod, vidot, nined, manöf, kapadol, lullien, motedadel.

Traducció del volapuk: 1. Un dia és la tres-cents seixanta-cinquena part d'un any. — 2. Quina hora és ara? És la una; és un quart de tres; dos quarts de quatre; tres quarts de cinc; les cinc i dotze minuts. — 3. La tranquil·litat d'aquest poble a l'estiu és molt agradable. — 4. Minyona, quina edat tens? Tinc set anys. — 5. Quaranta-sis més cinquanta fan noranta-vuit. 6. — Gener és el primer mes de l'any, abril és el quart. — 7. Va colpejar un d'aquests gossos. — 8. Així sigui. — 9. A la teva salut! — 10. La meva mare no està gaire bé ara, fa dues setmanes que té febre. — 11. Quina data és (tenim) avui? — 12. Set per cinc fan trenta-cinc. — 13. A la nit, els policies de la ciutat sempre van en parelles. — 14. Aquella torre fa dos-cents metres d'alçada. — 15. Els voltants de la ciutat són molt verds en primavera. — 16. Vaig a ciutat cada tres dies. — 17. Només tinc una boca, però tinc dues orelles. — 18. L'un seia i l'altre passejava. — 19. Va néixer el primer de març.

Traducció al volapuk: 1. Mul bal binon degteldil yela, vig bal binon foldil mula e del bal binon veldil viga. — 2. Bel Vietik binon geilotik mö mets folmijöltumvel. — 3. Kimödoto binos jölna degvel? Binos tumkildegmäl. — 4. Tü düp kinik lüblod olik kömom-li? Tü düp lulid e foldils kil, adelo tü del lulid prilula. — 5. Sürfat stona et binon gedik. — 6. Vobob de düp jölid göda jü düp velid soara. — 7. Nulayeli läbik. — 8. Kömobs kilo, o flen obik! Binol-li nekotenik? Nö! o nilädan digik obik! ab labob te teldili goküla, ed obinosöv nemödik, if obinobsöv folo asoaro. — 9. Maläd omik no binon veütik, ab labom suvo kapadolis. — 10. Bäldoti kinik labon-li jevodül nilädana? Bäldoti yelas tel. — 11. Yels tumkildeglul nu epasetikons sis daved Volapüka.

3.5 Text

Lif menik e säsums.

Lifi menik kanoy leigodön ko säsums fol yela. If florüp plitik binon bäldot cilöfa fredik u yunöfa saunik, hitüp jönik ä vamik binon ut fima manöfik. Ün fluküp takedik, logobs timi mada nog nämika, ab vemo vifiko kömon bäld, nifüp glumik ä koldik lifa. Kanobs leigodön lifi i ko del: göd binon cilatim, zedel binon madatim e soar binon bäldatim; suno kömon neit, slip laidüfik.

De moted jü dead, de del balid jü lätik, no golon, ab rönon, igo fliton lif menik, kel binon te drim brefik ä fifik.

La vida humana i les estacions. La vida humana es pot comparar amb les quatre estacions de l'any. Si l'agradable primavera és l'edat de l'alegre infantesa o de la sana joventut, el bell i càlid estiu és la del vigor masculí. En la tranquil·la tardor, hi veiem el temps d'una maduresa encara forta, però molt ràpidament ve la vellesa, hivern trist i fred de la vida. També podem comparar la vida amb el dia: el matí és la infantesa, el migdia és la maduresa i el vespre és la vellesa; aviat ve la mort, son etern.

Des del naixement fins a la mort, des del primer fins al darrer dia, no va, sinó que corre, fins i tot vola la vida humana, que no és sinó un somni breu i febril.

3.6 Fragment literari

O Fat obas

O Fat obas, kel binol in süls! Nem olik pasaledükönöd! Regän ola kömonöd! Vil olik jenonöd, äsä in sül, i su tal!

Givolös obes adelo bodi aldelik obsik! E pardolös obes döbotis obsik, äsä i obs pardobs utanes, kels edöbons kol obs. E no blufodolös obis, ab livükolös obis de bad!

So binosös!

Parenostre

Pare nostre, que esteu en el cel: Sigui santificat el vostre nom. Vingui a nosaltres el vostre Regne. Faci's la vostra voluntat, així en la terra com es fa en el cel.

El nostre pa de cada dia, doneu-nos, Senyor, el dia d'avui. I perdoneu les nostres culpes, així com nosaltres perdonem els nostres deutors. I no permeteu que nosaltres caiguem en la temptació, ans deslliureu-nos de qualsevol mal.

Amén.

Nota. Aquest text és interessant perquè és molt conegut, fins i tot pels no creients. Es troba a l'Evangeli segons sant Mateu, cap. 6, versicles 9 al 13 (traducció literal d'Arie de Jong). Els Quatre Evangelis en volapuk (*Gospuls fol Volapükik*), així com l'Apocalipsi (*Paokalüp*), es poden comprar i són imprescindibles.

4. Quarta Iliçó

4 Subíndex

Gramàtica:

temps i modes verbals; passiu; adverbis de temps.

Afixos: fäi-, mai-, -ef, -el, -em, -ian, -iel, -öp, üp.

Vocabulari: l'habitatge.

Exercicis.

Text: Länädadom lepalik.

Fragment literari: Fey (fövot).

4.1 Gramàtica

4.1.1 Temps i modes verbals

§ 32. — Els temps dels verbs s'indiquen mitjançant prefixos. Les desinències personals són les mateixes, siguin quins siguin el temps i el mode. Heus aquí els temps d'indicatiu:

Temps	Prefix	Exemple
Present	(a-)	vobom , <i>ell treballa (està treballant).</i>
Pretèrit	ä-	ävobom , <i>ell treballava (estava treballant).</i>
Present perfet	e-	evobom , <i>ell ha treballat.</i>
Pretèrit perfet	i-	ivobom , <i>ell havia treballat.</i>
Futur	o-	ovobom , <i>ell treballarà (estarà treballant).</i>
Futur perfet	u-	uvobom , <i>ell haurà treballat.</i>

En el present, el prefix **a-** generalment no es fa servir.

Hi ha tres temps de passat (**ä-**, **e-**, **i-**). El pretèrit (**ä-**), indica una acció que ha tingut lloc sense resultat, amb durada o sense: **älöfom fati oka**, *estivama el seu pare*; **ädelo äspatob dü laf düpa ed äkolkömob fleni**, *ahir vaig passejar durant mitja hora i em vaig trobar amb un amic*.

El present perfet (**e-**) indica un estat originat per una acció acabada: **nilädan obik edeadom**, *el meu veí s'ha mort*; **ereidob buki at**, *he llegit aquest llibre*.

El pretèrit perfet (**i-**) o plusquamperfet, indica una acció passada en relació amb una altra acció passada: **ilogof dogi gretik in fot**, *ella havia vist un gran gos al bosc*.

§ 33. — Els prefixos verbals també es fan servir en adverbis de temps: **adelo**, *avui*; **ädelo**, *ahir*; **edelo**, *abans-d'ahir*; **idelo**, *fa tres dies*; **odelo**, *demà*; **udelo**, *demà passat*.

ayelo, *aquest any, enguany*; **ämulo**, *el mes passat*; **ovigo**, *la setmana vinent*; **änu**, *ara mateix*; **onu**, *de seguida*.

§ 34. — A més d'indicatiu i infinitiu (ja vists en la primera lliçó), hi ha quatre modes més, els quals es caracteritzen pels sufixos següents.

Mode	Sufix	Exemple
Participi	-öl	voböl , <i>que treballa</i> .
Imperatiu	-öd	vobolöd , <i>treballa</i> .
Optatiu	-ös	vobolös , <i>treballa, si us plau</i> .
Condicional	-öv	vobolöv , <i>treballaries</i> .

L'optatiu és un imperatiu més gentil.

Els sufixos d'infinitiu i participi s'afegeixen a l'arrel nua: **vob**, *acció de treball, treball* → **vobön**, *treballar*; **voböl**, *que treballa*; **ävoböl**, *que treballava*; **ovoböl**, *que treballarà*.

Els sufixos d'imperatiu, optatiu i condicional s'afegeixen a l'arrel + desinència perso-nal: **vobol**, *treballes* → **vobolöd**, *treballa*; **vobols**, *treballeu* → **vobolsöd**, *treballeu*; **vobolsös**, *treballeu, si us plau*; **golom**, *ell va* → **golomöd**, *ell vagi*; **golomöv**, *ell aniria*.

En qualsevol mode, es poden fer servir tots els temps i persones. Exemples:

- infinitiu: **penön**, *escriure* → **äpenön**, *haver escrit*; **openön**, *haver d'escriure*.
- participi: **penöl**, *escrivint* → **äpenöl**, *havent escrit*; **openöl**, *havent d'escriure*.
- volitiu: **penolöd**, *escriu* → **äpenolöd**, *hagis hagut d'escriure*; **openolöd**, *hagis d'escriure*.
- condicional: **penoböv**, *escriuria* → **äpenoböv**, *hauria escrit*.

§ 35. — Per formar el passiu, n'hi ha prou amb afegir el prefix **p-** (**pa-** en present) a la forma activa. Exemples: **sumon**, *pren* → **pasumon**, *és pres*; **päsumon**, *va ser pres*; **pesumon**, *ha estat pres*; **pisumon**, *havia estat pres*; **posumon**, *serà pres*; **pusumon**, *haurà estat pres*. Altres exemples:

- infinitiu: **sumön**, *prendre* → **pasumön**, *ser pres*; **päsumön**, *haver estat pres*.
- participi: **sumöl**, *prenent* → **pasumöl**, *essent pres*; **päsumöl**, *havent estat pres*; **posumöl**, *havent de ser pres*.
- imperatiu: **sumolöd**, *pren* → **pasumolöd**, *sigues pres*; **päsumolöd**, *fossis pres*.
- condicional: **sumoböv**, *jo prendria* → **pasumoböv**, *jo fos pres*.

§ 36. — La preposició **fa** indica l'agent de l'acció: **pänunob fa fien**, *vaig ser informat per un amic*. La preposició **me** indica el mitjà de l'acció: **pänunob me pened**, *vaig ser informat amb una carta*.

4.2 Afixos

fäi- indica tancament: **lök**, *pany* → **fäilökön**, *tancar (amb clau)*.

mai- indica obertura: **lök**, *pany* → **mailökön**, *obrir (amb clau)*.

-ef indica conjunt d'individus: **men**, *home, persona* → **menef**, *humanitat*.

-el indica fabricant: **juk**, *sabata* → **jukel**, *sabater*.

-em indica conjunt de coses: **bled**, *fulla* → **bledem**, *fullatge*.

-ian indica màquina, agent: **tovön**, *elevar* → **tovian**, *grua*.

-iel indica màquina de fabricar: **kluf**, *clau (de clavar)* → **klufiel**, *màquina de fabricar claus*.

-öp indica lloc: **pot**, *correu* → **potöp**, *oficina de correus*; **kiöp?** *on?*

-üp indica temps, període: **cil** → *infant* → **cilüp**, *infantesa*.

4.3 Vocabulari

L'habitatge. — Lödöp.

dom • casa

lom • llar

baged • parquet

bakun • balcó

fenät • finestra

glun • terra (pis)

kased • castell

kav • celler

kik • clau (per obrir)

klädöm • bressol

körten • cortina

kusen • coixí

layet • calaix

layetamöb • calaixera

lok • mirall

lök • pany

matrad • matalàs

möb • moble

mön • mur

nuf • teulada

nufed • sostre

penamacem • despatx

ramar • armari

sälun • saló

söf • sofà

stul • cadira

tab • taula

tapäd • catifa

tead • pis, planta

donatead • planta baixa

televíd	• televisió	blinön	• portar (a un lloc)
tríd	• graó	bumön	• construir
yad	• pati, corral	dasumön	• acceptar
yan	• porta	defön	• faltar, mancar
bled	• fulla	distukön	• destruir
böb	• portamonedes	färmükön	• tancar
fil	• foc	filetön	• escalfar
klün	• higiene personal	filön	• cremar
könäd	• moneda	golön löpio	• pujar
län	• país	kolkömön	• trobar-se (amb)
mon	• diners	kvisinön	• cuinar
pened	• carta	lavön	• rentar
rüd	• tub	ledutön lü	• pertànyer a
süt	• carrer	lödön	• viure, habitar
tal	• terra	nexänön	• baixar
top	• lloc	nügolön	• entrar
topäd	• regió	prünön	• prestar, deixar
vuitagran	• gra de blat	seadön	• seure
yof	• plaer	seatön	• jeure
blegik	• corb (corbat)	segolön	• sortir
vü	• entre (dos)	stanön	• estar dret
bi	• perquè	visitön	• visitar
klu	• doncs, per tant	vivön	• teixir
kodä	• per la qual cosa	xänön	• pujar
bam	• banc (seient)	änu	• ara mateix, suara
bed	• llit	lomo	• a casa
cem	• cambra	us	• allà
cim	• xemeneia	usio	• cap allà
densitik	• dens	bevü	• entre (més de dos)
koveniälik	• confortable	bü	• abans (temps)
liegik	• ric	dö	• sobre, tocant a
nilik	• pròxim, proper	dub	• per, per mitjà de
veitik	• ampli, vast	fo	• davant
vidik	• ample	po	• darrere
zesüdik	• necessari	pos	• després (temps)
banön	• banyar	se	• de (origen, procedència)
binädön me	• estar format per	ni... ni	• ni... ni
binälön in	• consistir en	noe... abi	• no només... sinó també

4.4 Exercicis

Tradüü les següents paraules: zesüdot, fidacem, cemil, kasedan, yanil, löpot, flenef, drinamon, möbem, jikvisinan, iyelo, lunüp, ottimo, jukifabrik, fil, filet.

Formeu les següents paraules: dormitori, ossamenta, habitatge, cuina, bany, escala, dormitori (lloc destinat a dormir), dentadura, menjador (lloc destinat a menjar), cabells, amplada, carreró, riquesa.

TRADÜIU DEL VOLAPUK

1. Yan kava pifärmükon fa jidünan e kat no äkanon segolön se kav asoaro. — 2. Lädül äsegolof tü düp jölid se slipacem ko jipul; ägolofs löpio ed ätuvofs in fidacem moti frediko ko himatan okik spiköli. — 3. Lü kin domil et leduton-li? Lü obs. — 4. Lüblod obik olabom in sälungretik okik lokis mödik. — 5. Man, älogölo atosi, äfugom. — 6. Blodil pobanom fa sör gretik oka in banöp, ab bi stom binon vemo vamik adelo, pobanom fa of su bakun vidik lä slipacem. — 7. Züamöp zifa obsik vemo palöfon fa obs; suvo visitobs us flenis, kels lödons in domil fredik, len fot gretik, no fagü stons vemo gretiks; ogolobs usio udelo. — 8. Givolöd obe, o söl, könädili te bali! — 9. Menefe bal, püki bal. — 10. Düp kinid binos-li? Binos düp mälid.

TRADÜIU AL VOLAPUK

1. A París es veuen moltes xemeneies sobre les teulades de les cases. — 2. El despatx del meu marit és entre el saló i el menjador, al costat de l'escala. — 3. L'ocell es va menjar quatre o cinc grans de blat que tenia a la mà. — 4. L'antic mobiliari del menjador va ser donat a la vella minyona pels seus amos. — 5. El mobiliari del teu dormitori estarà format per un llit, una calaixera i tres cadires. — 6. Aquest matí, fills meus, heu estat rentats massa ràpid per la jove criada; sortiu del saló i renteu-vos molt bé, al lavabo, les mans i la cara, que no estan nétes. Sí, tieta, però dóna'ns la clau del dormitori, la porta del qual està tancada. — 7. Si fes bon temps aquest estiu, l'antiga església seria visitada per molta gent de la ciutat; però no fa bon temps. — 8. Els infants són estimats pels seus pares.

SOLUCIONS

Traduccions: necessitat (cosa necessària), menjador, cambró, castellà (habitant d'un castell), porteta, cim, grup d'amics, propina, mobiliari, cuinera, l'any anterior a l'any passat, (molt de) temps, alhora, fàbrica de sabates, foc.

Paraules: slipacem, bomem, lödöp, kvisinöp, banöp, tridem, slipöp, tutem, fidöp, herem, vid, sütil, lieg.

Traducció del volapuk: 1. La porta del celler havia estat tancada per la criada i el gat no va poder sortir del celler ahir. — 2. La senyoreta va sortir a les vuit del dormitori amb la noia; van pujar i van trobar la mare al menjador, parlant alegrement amb el seu marit. — 3. A qui pertany aquesta caseta? A nosaltres. — 4. El meu cunyat tindrà molts miralls grossos al seu enorme saló. — 5. L'home, en veure això, va fugir. — 6. El germà petit ha de ser banyat per la seva germana gran al bany, però com que el temps és molt calorós avui, serà banyat per ella a l'ample saló, al costat del dormitori. — 7. Els voltants de la nostra ciutat són molt estimats per nosaltres; hi anem sovint per visitar (hi visitem) uns amics que viuen en una alegre caseta, al costat d'un gran bosc, no gaire lluny d'unes pedres enormes; hi anirem demà passat. — 8. Senyor, doneu-me només una monedeta! — 9. Una llengua per a una humanitat. — 10. Quina hora és? Són les sis.

Traducció al volapuk: 1. Logoy in 'Paris' su domanufs cimís mödik. — 2. Penamacem himatana obik äbinon vü sälung e fidacem, lä tridem. — 3. Böd äfidon vuitagranis fol u lulis, kelis älabob su nam. — 4. Möbem bäldik fidacema pägívon jidünane bäldik fa mastans ofik. — 5. Möbem slipacema olik obinädön me bed bal, layetamöb bal e stuls kil. — 6. Agödo, o cils oba! pälavols fa jidünan yunik tu vífiko; segolsöd se sälung e lavolsöd vemo gudiko, in klünöp, namis e logodis olsikis, kels no binons kliniks. Si! o zian! ab givolöd obes kiki slipacema, kela yan pefäilökon. — 7. If stom binönöv jönik ahitüpo, glüg bäldik pavisitönöv fa zifans mödik; ab stom no jönon. — 8. Cils palöfons fa pals oksik.

4.5 Text

Länädadom lepalik.

Dom lepalas obsik su länäd binon ni kased ni domil, ab dom pluteadik e kovenik. Binon pedadilon vemo gudiko. Su donatead tuvobs sälungi, sälungili lemota obsik e fidacemi. Goloy löpio me tridem vidik lü teads löpik. Su tead balid binons noe slipacems kil ko klünöps, abi penamacem lefata obik, zänodü kel stanon penamatab ko tapäd grünik; nedeto, vü fenäts tel, bukamar labon pladi oka vemo koveniki. Tead at pezüon me bakun lunik. Tead telid binädön te me slipacems ko möbem jönilik pro flens. Dono, nilü kavs, binon kvisinöp veitik. Zü länädadom okik lefat obsik labom gadi gretik, kö defons ni flors jönik, ni fotil densitik, vemo plitik dü hitüp.

La casa de camp dels avis. La casa dels nostres avis al camp no és ni un castell ni una caseta, sinó una casa confortable amb diverses plantes. Està molt ben dividida. A la planta baixa hi trobem el saló, la sala d'estar de la nostra àvia i el menjador. Per una ampla escala pugem a les plantes superiors. A la primera planta no sols hi trobem tres dormitoris amb lavabo, sinó també el despatx del meu avi, al mig del qual hi ha un gran escriptori amb una catifa verda; a l'esquerra, entre les dues finestres, la biblioteca és en un lloc molt

bo. Aquesta planta està envoltada per un llarg balcó. La segona planta només consta d'un dormitori per als amics, amb un bonic mobiliari. A sota, prop dels cellers, hi ha una àmplia cuina. Al voltant de la seva casa de camp el nostre avi té un gran jardí, on no manquen ni belles flors ni un espèc boscany, molt agradable durant l'estiu.

4.6 Fragment literari

Fey (fövat)

Bi alan löfon kösömiko pösodi, kel sümon ad on, i mot at älöfof ladöfäliko dauti bäldikün okik, ed äsenälof leigüpo heti vemikün ta jiyunikünan. Äbligof ofi ad fidön in kvisinöp ed ad vobön laiduliko. Bevü dins votik, cil neläbik at ämutof golön aldeliko telna lü top vemo fagik ad kupön vati, ed ad blinön domio lufladi gretik ko vat pefulüköli.

(pöfövöl)

La fada (continuació)

Com que tots solem estimar les persones que se'ns assemblen, aquesta mare adorava la seva filla gran, i al mateix temps tenia una terrible aversió per la petita. La feia menjar a la cuina i treballar sense parar. Entre altres coses, aquesta pobra minyona havia d'anar dues vegades al dia a pouar aigua en un lloc molt llunyà i portar a casa un gran càntir ple.

(continuarà)

5. Cinquena lliçó

5 Subíndex

Gramàtica:

les preposicions.

Suffixos: -al, -äm, -im, -öm.

Vocabulari: els estris de la llar.

Exercicis.

Text: Caniselidöp gretik.

Fragment literari: Lup e kapar (fab).

5.1 Gramàtica

5.1.1 Preposicions

§ 37. — Les principals preposicions de lloc són:

äl	a (sense abast)	jü	fins a	su	sobre, damunt
bei	més enllà, per davant	lä	al costat de	sus	per damunt
bevü	entre	len	a, en	tö	a, en (amb precisió)
da	a través	love	a l'altra banda de	ve	al llarg de
dis	sota	lü	a (amb abast)	vü	entre
fo	davant	po	darrere	zü	al voltant de
in	a, en	se	de		

- **in** i **tö**. Totes dues signifiquen «en», però **in** defineix una superfície o volum imprecisos i **tö** defineix un punt precís: **in zif**, *a la ciutat*; **tö zän zifa**, *al centre de la ciutat*.
- **bevü** i **vü**. Totes dues signifiquen «inter», però **vü** indica una posició precisa en l'espai que separa dues o més coses i **bevü** indica la situació d'una cosa en un conjunt d'objectes: **gad binon vü doms tel**, *el jardí és entre (les) dues cases*; **jim obik äbinon in layet bevü yegs difik**, *les meves tisoires són al calaix entre diferents objectes*.

§ 38. — La direcció de moviment no s'indica amb un cas especial, sinó amb la forma acusativa de la preposició:

dis , <i>sota</i> → disi , (<i>cap a</i>) <i>sota</i>	po , <i>darrere</i> → poi , (<i>cap a</i>) <i>darrere</i>
fo , <i>davant</i> → foi , (<i>cap a</i>) <i>davant</i>	su , <i>damunt</i> → sui , <i>damunt</i>
in , <i>en</i> → ini , <i>a/en</i>	zü , <i>al voltant de</i> → züi , <i>al voltant de</i>

kat stanon su tab, *el gat és damunt la taula* → **kat bunon sui tab**, *el gat puja a la taula d'un salt*; **dog rönon disi tab**, *el gos corre (a amagar-se) sota la taula*.

§ 39. — Les principals preposicions de temps són:

bü <i>abans</i>	pos <i>després</i>	tü <i>a, en, per</i>	ün <i>a, en, per</i>
dü <i>durant</i>	sis <i>des que</i>	tüi <i>prop de</i>	za <i>al voltant</i>

• **ün** i **tü**. Totes dues signifiquen «en», però **ün** defineix un temps imprecís i **tü** defineix un moment precís: **ün nifüp**, *en hivern*; **tü düp jölid soara**, *a les vuit del vespre*.

§ 40. — Les altres preposicions principals són:

ad <i>per (finalitat)</i>	fa (<i>fet</i>) <i>per</i>	nen <i>sense</i>
as <i>com, com a</i>	gü <i>el contrari de</i>	ön <i>sota, en (figurat)</i>
äs <i>com</i>	ko <i>amb</i>	pla <i>en lloc de</i>
bai <i>segons</i>	kol <i>envers</i>	plä <i>a més de; llevat de</i>
bu <i>amb preferència a</i>	lo <i>a, en, per</i>	pö <i>a, en, per</i>
de <i>des de</i>	ma <i>segons</i>	pro <i>per (favor)</i>
dö <i>sobre</i>	me <i>amb, per mitjà de</i>	ta <i>contra</i>
dub <i>per; amb</i>	mö <i>per la suma de</i>	to <i>malgrat</i>

§ 41. — Qualsevol arrel es pot convertir en preposició afegint la terminació **-ü**: **def**, *manca* → **defü**, *a manca de*; **dist**, *diferència* → **distü**, *a diferència de*; **fut**, *peu* → **fütü**, *als peus de*; **lom**, *llar* → **lomü ob**, *a ca meva*; **nem**, *nom* → **nemü**, *en nom de*; **yuf**, *ajuda* → **yufü**, *amb l'ajuda de*.

§ 42. — Totes les preposicions exigeixen que darrere hi vagi només el nominatiu, fins i tot quan hi ha direcció de moviment.

§ 43. — Totes les preposicions poden funcionar com a prefixos: **bevünetik**, *internacional*; **fospik**, *pròleg*; **nenkazetik**, *inaccentuat*; **poszedel**, *tarda*; **segölön**, *sortir*.

5.2 Sufixos

-al indica cap al més alt nivell: **cif**, *cap* → **cifal**, *gran mestre* («*cifal*»);

-äm indica òrgan: **flitön**, *volar* → **flitäm**, *ala*; **gen**, *sexe* → **genäm**, *genitals*.

-im indica doctrina: **sogäd**, *societat* → **sogädim**, *socialisme*.

-öm indica eina, instrument: **flitöm**, *avió*; *telèfon*, *telefonada* → **telefonöm**, *telèfon*.

5.3 Vocabulari

Els estris de la llar. — Yegs konömik.

yeg • objecte	kod • causa
din • objecte, cosa, afer	kredit • crèdit
boad • fusta	lanal • esperit superior
bog • caixa	lanan • esperit
bok • caixa, capsa	magad • magatzem
bov • atuell, recipient	naf • vaixell, nau
boved • plat	proletanef • proletariat
bovül • tassa	nünöm • ordinador
böket • galleda	selidöp • botiga
bötöm • safata	tood • auto, cotxe
buon • tap (de suro)	zän • centre
buonitiröm • llevataps	flon • florí holandès
caf • caldera	fran • franc
cafed • casseroles	lirad • lira (u. m.)
flad • ampolla	mak • marc (u. m.)
fod • dalla	poun • lliura
fok • forquilla	ruab • ruble
fög • martell	yurod • euro
furnod • forn	fägik • capaç
glok • rellotge	frutik • útil
jim • tisoires	fulik • ple
jüpül • pala	japik • esmolat, aflat
vär • got	lölik • tot, sencer
can • article (de comerç)	platik • pla
cäk • xec	saludik • sant
cif • cap (el superior)	skilik • hàbil
deb • deute	stümik • estimat
fluk • fruita	balatön • unir-se
gasin • gas d'enlluminat	begön • demanar
juit • plaer	blibükön • deixar (lloc)
härbat • hortalissa, verdura	bunön • saltar
kad • targeta	glidön • saludar

kandel	• espelma	kipön	• tenir, mantenir
karaf	• brocal	kötön	• tallar (amb ganivet)
kluf	• clau (de clavar)	kvänön	• apagar
kolat	• carbó	letön	• deixar, permetre
lampad	• llum (estri)	nägön	• cossir
lantär	• llanterna	nedön	• necessitar
leköp	• copa	pänön	• pintar
luflad	• gerra, càntir	polön	• portar, dur
lümät	• llumí	pölön	• errar, equivocar-se
nad	• agulla	primön	• començar
neif	• ganivet	skulturön	• esculpir
peän	• agulla de cap	slifön	• relliscar
sak	• bossa, sac	smufükön	• planxar
saov	• serra	spelön	• esperar
skal	• pot, olla	sumön	• prendre, agafar
skrub	• cargol, vis	tegön	• cobrir
spag	• espurna	tirön	• estirar, tirar
spun	• cullera	vätön	• pesar (tr.)
svip	• escombra	vetön	• pesar (intr.)
tub	• barril	vilön	• voler
tüb	• cubeta	vipön	• desitjar
vap	• gas	yümön	• connectar
cöpön	• picar (amb el picot)	telefon	• telefonada
dalestimön	• respectar	no plu	• ja no, no més
dämükön	• espatllar, fer malbé	ä, äd	• i també
däsinön	• dibuixar	pato	• principalment, sobretot
dicetön	• digerir	reto	• a més [a més], d'altra banda
filidön	• encendre	saido	• prou
finükön	• acabar, finir	süpo	• de sobte
frenön	• frenar	benö!	• bé!
jimön	• tallar (amb tisores)	ag! vi!	• ai!

5.4 Exercicis

Tradüü les següents paraules: penöm, penömëm, lavabov, däsinot, floraskal, büo, neskilik, frut, nefrutik, boadöp, bokil, leflad, kodü, plaädön, skil, poso, pänot, dämot, fidömëm, nünömav, namü, primü, buön, taik, televidöm.

Formeu les següents paraules: cosidora, jardiner, cuinera, cap de cuina, amanuense, tornavís, rellotger, culler, balança, aparell digestiu, al començament de, escultura, cèntim.

TRADUÏU DEL VOLAPUK

1. Labob moni at de fat ola, kel ai äbinom gudik kol pöfikans. — 2. Fidömem binädon me spun, fok, neif, vär e boveds ömik: supaboved, boveds platik, bovedils.— 3. Jikvisinan äpolof ini kvisinöp böketi fulik me kolat; poso äsvipof me svip ed ätovädof me jüpülii kolatagranilis tegöl gluni in cem fo kvisinöp. — 4. Peäns e nads päpladons fa jinägan ini bokil, kel seaton su tab. — 5. Stuls stanons lä tab. — 6. Ziom oba binom pö täv jü fin hitüpa. — 7. Nif smeton lo sol. — 8. Efrenom-li saidiko? — 9. Fat omik edeadom dub maläd badik. — 10. Oglob odödolo ko flen obik, skulturan, sui länäd, lü blod omik, kel binom pänan; ed olödobs lä atan dü vig lölik bal. — 11. Kiöpo ätuvol-li däsinotis dauta obik, e kiöpio äpladol-li onis? Ätuvob, o läd, däsinotis dis söf in sälun, ed äpladob onis ini layet penamataba lädüla 'Sophia'. — 12. Mun binon len sil. — 13. Nemü Fat ä Son ä Saludalanal. — 14. O proletans länas valik, balolsöd olis!

TRADUÏU AL VOLAPUK

1. Senyors, em podrien dir sobre quina taula es posarà el llum? Es deixarà sobre la taula on es troba ara, al costat del test. — 2. El gos estava jugant ahir al jardí amb els nens; de sobte, va arrencar a córrer i va travessar el carrer fins a la casa del veí, i ara ja no vol venir a casa. — 3. Tres sacs de carbó costen tres o quatre lliures aquest hivern. — 4. Ella es va morir deu anys abans que el seu pare. — 5. Ell parlava com a cap. — 6. Ell parlava com un cap. — 7. El cuiner va posar damunt el forn de la cuina una bella safata de fusta, i aquesta va quedar (va ser) completament danyada per les espurnes. — 8. Entrem, si voleu, al meu saló; allà, senyors, davant els quadres de molt bons pintors, parlareu plàcidament sobre l'agradable o fins i tot útil d'un bonic quadre o d'una bonica escultura. — 9. No anirà al dentista avui a causa de la malaltia de la seva mare. — 10. Fica el llevataps, els claus i el martell en aquesta caixa. — 11. El meu veí té dos pollastres, vuit gallines, quinze oques i vint conills. — 12. El tercer congrés de volapuk va tenir lloc contra la voluntat de Schleyer.

SOLUCIONS

Traduccions: bolígraf, estoig, rentamans, dibuix, test, anteriorment, maldestre, utilitat, inútil, llenyer, capsa, ampolla grossa, a causa de, substituir, habilitat, després, quadre, dany, coberteria, informàtica, en mans de, al començament de, tenir preferència per, contrari, televisor.

Paraules: jinägan, gadan, jikvisinan, kvisinöpacif, penan, skruböm, glokan, lespun, vätöm, dicetäm, primü, skulturot, yurodazim.

Traducció del volapuk: 1. Tinc aquests diners del teu pare, que sempre va ser bo envers els pobres. — 2. La coberteria consta de cullera, forquilla, ganivet, got i diversos plats: plat soper, plats plans, plats de postres (platets). — 3. La cuinera va portar a la cuina una galleda plena de carbó; després va escombrar amb una escombra i va traspalar amb una pala petita

els trossos de carbó que cobrien el terra del vestíbul. — 4. Les agulles de cap i de cosir van ser ficades per la cosidora en una capsca que hi ha damunt la taula. — 5. Les cadires són al costat de la taula. — 6. El meu oncle està de viatge fins al final de l'estiu. — 7. La neu es fon amb el sol. — 8. Va frenar prou? — 9. El seu pare es va morir d'una mala malaltia. — 10. Aniré dijous que ve amb el meu amic, l'escultor, al camp, a casa del seu germà, que és pintor; i ens estarem en casa d'aquest tota una setmana. — 11. On vas trobar els dibuixos de la meva filla, i on els vas ficar? Senyor, vaig trobar els dibuixos a sota el sofà del saló, i els vaig ficar en el calaix de l'escriptori de la senyoreta Sofia. — 12. La lluna és al cel. — 13. En el nom del Pare i del Fill i de l'Esperit Sant. — 14. Proletaris de tots els països, uniu-vos.

Traducció al volapük: 1. Plidö! sagolsös, obe, o siörs, sui tab kinik opladoy-li lampadi? Oblibükoy oni su tab, kö stanon nu, lä floraskal. — 2. Dog äpledon ädelo in gad ko cils; süpo, ärönon love süt ini dom nilädana, e nu no plu vilon kömön lomio. Benö! o flen obik, leadolöd blibön oni us. — 3. Sakäds kil labü kolats frädons anifüpo pounis kil u folis. — 4. Edeadof mö yels deg bü fat okik. — 5. Äspikom as cif. — 6. Äspikom äs cif. — 7. Hikvisinan äpladom sui furnod kvisinöpa bötömi jönik binü boad, ed ut pädamükon löliko fa spags. — 8. Nügolobsöd, if vilols, ini sälun oba; us, o söls! fo pänots pänanas vemo gudikas, ospikols juito dö plitöf ud igo frutöf däsinota u skulturota jönikas. — 9. No ogolom lü tutisanan adelo kodü maläd mota okik. — 10. Pladolöd buonitirömi, klufis e fögi ini bog at. — 11. Nilädan obik labom higokis tel, jigokis jöl, jiganis deglul e kroligis teldeg. — 12. Volapükakongred kilid päjenükon ta vil ela 'Schleyer'.

5.5 Text

Caniselidöp gretik

In zif obik dabinons selidöps mödik, ab i caniselidöp gretik, in kel kanoy tuvön canis valasotik. Logolsöd vomi jönik at: binof jidunetäb. Müfof nüremaluvabi, ini kel pladof canis, kelis ävälof. In nam nedetik polof saki, ini kel opladof poso remotis okik. Jiselan stanof lä vätöm pro cans, kels paselons ma vet (här bats, fluks, e r.). Lä segolöp binons käds, kö seadofs jikädans lä kalkulacins, kels payümons len zänanünöm. Atimo, no plu peloy me frans, maks, flons u lirads, ab me yurods. Jidunetäb, kel äfinükof nüremi okik, nu pelof me kreditakad. Poso, osegolof se caniselidöp, ogolof jü motoravab e omovegof lü lom okik.

Els grans magatzems. A la nostra ciutat hi ha moltes botigues, però també uns grans magatzems on es poden trobar tota mena d'articles. Vegeu aquesta bella dona: és una clienta. Empeny un carret de la compra on fica els articles que ha triat. A la mà esquerra porta una bossa on ficarà després les seves compres. Hi ha una venedora al costat d'una bàscula per als articles que es venen a pes (verdures, fruites, etc.). Al costat de la porta de sortida hi ha les caixes, on seuen les caixeres amb les seves calculadores connectades a l'ordinador central. Avui dia ja no es paga amb francs, marcs, florins o lires, sinó amb euros. La clienta, que ha acabat de fer la seva compra, paga ara amb una targeta de crèdit. En acabant, sortirà del magatzem, anirà fins a l'automòbil i conduirà cap a casa.

5.6 Fragment literari

Fey (Lup e kapar)

Fab hiela 'Aisopos'

Kapar äbinon löpo su klif skapik. Lup ätuvon oni, ed ästeifulon vaniko ad löpi-ogrämön lü on. “O löfäb!” älüvokädon oni, “no-li osuidol su klif so geilik? Bo okanol deslifädön e doniosturön. Grämölös prü-diko donio e kömolös lü ob sui yebalän jönik at, kö kebs benosmekik dabinons bundano!” — “Danob oli!”, kapar sagatik ägespikon. “No vilol givön fidedi obe, ab ole it.”

El llop i la cabra

Faula d'Isop

Hi havia una cabra al damunt d'una roca escarpada. Un llop se la va trobar i va provar inútilment de grimpar fins allà on era. «Oh, estimada!», la va cridar, «no et desmaiars damunt d'un penya-segat tan gran? Podries rellicar i caure. Baixa amb precaució i vine amb mi en aquest bonic prat on hi ha tot d'herbes gustoses» — «T'ho agraeixo!», va respondre la sagaç cabra. «Tu no em vols donar menjar a mi, sinó a tu mateix.»

6. Sisena lliçó

6 Subíndex

Gramàtica:

comparatiu i superlatiu; verbs dependents.

Afixos: läx-, nü-, ru-, -ag, -iär.

Vocabulari: el menjar.

Exercicis.

Text: Fidacem.

Fragment literari: Fey (continuació).

6.1 Gramàtica

6.1.1 Comparatiu i superlatiu

§ 44. — El comparatiu de superioritat dels adjectius i dels adverbis es forma amb el sufix adjectival **-um** i el sufix adverbial **-umo**. El segon element de la comparació l'introdueix la conjunció **ka**, que: **blod obik binom gretikum ka ob**, *el meu germà és més gran que jo*; **ab rönob vifikumo ka om**, *però jo corro més de pressa que ell*.

El comparatiu d'igualtat s'indica amb l'adverbi **so**, *tan*. El segon element de la comparació l'introdueix la conjunció **äs**, *com*: **blod obik binom so gretik äs ob**, *el meu germà és tan gran com jo*.

El comparatiu d'inferioritat s'indica amb els adverbis **läs** o **neplu**, *menys*: **binom läs liegik ka blod omik**, *és menys ric que el seu germà*.

Nota. — *Tan... que* es tradueix com **so... das**: **binof so jönik, das valans stunidons ofi, és tan bonica que tots l'admiren.**

§ 45. — El superlatiu de superioritat es forma amb el sufix adjectival **-ün** i el sufix adverbial **-üno**. El complement està en genitiu o és introduït per **de, de,** o **se, de**: **binof jönikün vomas zifa, és la més bella de les dones de la ciutat; kanitof jöniküno, canta d'allò més bé.** També es pot fer servir l'adverbi **mu, més.**

El superlatiu d'inferioritat s'indica amb l'adverbi **nemu, menys.**

El superlatiu absolut es forma amb l'adverbi **vemo, molt**: **binom vemo gretik e rönom vemo vifiko, és molt gran i corre molt de pressa.**

Nota. — Quan es tracta de només dues coses, cal fer servir el comparatiu i no pas el superlatiu: **binof yunikün, ella és la més jove (d'entre uns quants); binof yunikum, ella és la més jove (de les dues).**

§ 46. — L'expressió *com més... millor* es tradueix com **mögiküno: kömolsöd mögiküno suno, vine com més aviat millor.**

§ 47. — Hi ha un tipus de verbs que s'anomenen «verbs dependents». Poden anar seguits directament (sense conjunció de subordinació) per un altre verb en infinitiu. Heus-ne aquí la llista.

bleibön, restar, continuar + ger.	klülädön, evidenciar-se	mutön, deure (ordre)
büedön, fer (obligar a)	koedön, fer (causar)	nedön, necessitar
dalön, poder, tenir permís	leadön, deixar	sötön, deure (moral)
jünön, semblar	lielön, sentir	vilön, voler
kanön, poder, saber	loegön, veure	

Exemples: **dalob-li seadön is?, puc seure aquí?; vilob fidön, vull menjar; rein äkoedon obi blibön lomo, la pluja em va fer restar a casa.**

La resta de verbs no poden anar seguits directament per un infinitiu. S'han de fer servir amb una conjunció de subordinació: **vipob ad fidön, desitjo menjar; ämogolom nes sagön vödi bal, se'n va anar sense dir ni un mot.**

6.2 Afixos

läx- similar al prefix «ex-» en català: **presidal, president** → **läxpresidal, expresident.**

nü- indica entrada: **golön, anar** → **nügolön, entrar.**

ru- indica una major antiguitat: **tim, temps** → **rutim, temps remot.**

-ag indica abundància, riquesa: **vat, aigua** → **vatag, riquesa hídrica; vatagik, ric en aigua.**

-iär indica recipient, dipòsit: **nig, tinta** → **nigiär, tinter; vat, aigua** → **vatiär, dipòsit, estany.**

6.3 Vocabulari

El menjar. — Nulüdot.

zib	• menjar, aliment	sal	• sal
biskit	• galeta, bescuit	vinig	• vinagre
biskut	• galeta	bör	• mantega
bod	• pa	fromad	• formatge
bodedül	• panet	jokolad	• xocolata
bubakötötil	• bistec	kaf	• cafè
meil	• farina	krem	• crema
nög	• ou	milig	• llet
pest	• pasta	tied	• te
pestacans	• pastes	bir	• cervesa
sup	• sopa	gein	• aiguardent
toed	• coca	podamust	• sidra
vuit	• blat	sod	• salsa
dindun	• gall dindi	vat	• aigua
dök	• ànec	vin	• vi
gan	• oca	viskin	• whisky
häm	• pernil	zigar	• cigar
jip	• xai	zigarül	• cigarreta
kapar	• cabra	janed	• esmorzar
krolig	• conill	fided	• dinar
liev	• llebre	rün	• areng
pined	• cansalada	salm	• salmó
ribotül	• costella	sarden	• sardina
sosit	• llonganissa	bon	• mongeta
svin	• porc	brasid	• col
fit	• peix	dauk	• pastanaga
pod	• poma	funig	• fong, bolet
rojat	• taronja	lantiy	• llentilla
vaälanöt	• avellana	läl	• all
yuglan	• nou (de noguera)	navät	• nap
zitron	• llimona	pisäl	• pèsol
kek	• pastís	pötet	• patata
kötot	• tros, bocí	risat	• arròs
daifet	• bombó	salad	• amanida
juég	• sucre	sparag	• espàrrec
leül	• oli	tomat	• tomàquet
miel	• mel	yon	• ceba
mutar	• mostassa	benen	• banana, plàtan
pep	• pebre (en pols)	bün	• pera

cel • cirera
daet • dàtil
frag • maduixa
frambod • gerdó
nöt • nou
pampelut • aranja
plöm • pruna
säned • berenar
staudöp • restaurant
pötit • apetit
bäset • cistell, cistella
nig • tinta
presidal • president
völ • paret
biedik • amarg
brietik • ebri
bundanik • abundant
fasilik • fàcil
flifik • fresc
lavarik • avar

ranik • ranci
satik • tip, satisfet
sovadik • salvatge
svidik • dolç
bakön • coure (al forn)
beitön • mossegar
jafön • crear
kukön • bullir
loetön • rostir, torrar
nulüdön • nodrir, alimentar
perön • perdre
smökön • fumar
soafön • tenir set
tifön • robar
yagön • caçar
anik • algun
semik • (un) cert
pö • a, en, per
ye • tanmateix

6.4 Exercicis

Tradüü les següents paraules: nulüdot, bubamit, juegot, jipülamit, biröp, jiliev, bodel, tifan, mutariär, podep, yagan, rufat, lievül, svidikum, florabrasid, beitülön, grünabon, spelolöd, nosmökän, svidiküno, zigarüliär, nüdüg.

Formeu les següents paraules: sucrera, ric (subst.), selva, pobre (subst.), el més salvatge, pebrera, conilla, anyell, noia, passat (menjar), perdut, perera, avar, arrossar, garrí, gos de çaça, ric en sal, (carn de) pollastre, persona que té set, bombonera.

TRADÜÜ DEL VOLAPUK

1. Kroligil ärönon lefrediko in fot, ab yagan bludiälik älükömom ed ädeidom oni sovadiko. — 2. Jidünan sagof, das supiar binon su tab, klu nügolobsöd, jiyunikans e hiyunikans, ini fidacem, fidobsöd e drinobsöd bai pötit obsik. — 3. Kredob, das neif obik binonöv japikum ka olik, if binonöv so nulik äs olik. — 4. Fladet at vina pifidrinon so vifiko, das no äkanob kredön, das pifidrinon fa men te bal. — 5. Son möbela labom jigami jönikün in topäd at. — 6. Ünü minuts anik, älilob jütis tel. — 7. Vini no labob lomo. — 8. Doatalin, kel piperon petuvon fa jibäldikan vifikumo, kas ispetof. — 9. Olabobs adelo pö säned supi härbatik, fiti, bubamiti ko brasid ä pötets, podis ä bünis. — 10. Lüükoy salade

vinigi u zitroni, leüli, mutari, sali e pepi. — 11. Pods glofons su podabim (ü podep) e büns su bü nabim (ü bünep). — 12. Kaviar binon vemo jerik, pötets binons nejeriks. — 13. Tuvoy fragis ed igo frambodis in fots provina jönik obsik. — 14. Binob vemo soafik.

TRADUÏU AL VOLAPUK

1. Jove, fumes després d'esmorzar? No, senyor, després d'esmorzar no, però de vegades fumo un o dos cigarrets després de dinar, mentre bec una tassa de cafè com més fort millor. — 2. El portamonedes de l'avar va ser furtat ahir per un lladre molt hàbil. — 3. Aquest ganivet no està prou afilat, no puc tallar la carn avui. — 4. El millor pa es fa amb farina de blat. — 5. El meu pa és més fresc que el seu. No, senyor, s'equivoca, el seu pa és menys fresc que no pas el meu. — 6. La pala del vell la van trobar (va ser trobada) al celler, al costat de les ampolles del nostre millor vi; cal pensar (hom pot creure), doncs, que les ampolles més pròximes a la porta les va robar (van ser robades) per ell. — 7. La carn de vedell és més blanca que la carn de bou o de xai: és una de les carns més blanques, perquè és tan blanca com la de pollastre o gall dindi. — 8. L'infeliç va ficar el pa i les fruites a la seva panera. — 9. Estic passejant amb tres gossos. — 10. Què va crear Déu el tercer dia? L'home. — 11. En aquesta sopa hi ha massa sal.

SOLUCIONS

Traduccions: aliment, carn de vaca, dolç (menja), fàbrica de cervesa, llebre femella, flequer, lladre, mostassera, pomera, caçador, avantpassat, llebretó, més dolç, coliflor, rosegat, mongeta tendra, espera (imperatiu), no fumador, d'allò més dolç, cigarrera, introducció.

Paraules: juegiär, liegan, rufot, pöfan, sovadikün, pepiär, jikrolig, jipül, jipul, neflifik, peperöl, bünep, lavaran, risatafel, svinül, yagadog, salagik, gokülamit, soafan, daifetiär.

Traducció del volapuk: 1. El conillet corria alegrement pel bosc, però un caçador assedegat de sang va venir i el va matar salvatgement. — 2. La minyona diu que laопера és damunt la taula, així que entrem, joves, al menjador, (i) mengem i beguem a pler. — 3. Crec que el meu ganivet estaria més afilat que el teu si fos tan nou com el teu. — 4. Aquesta ampolla de vi es va beure tan de pressa que jo no podia creure que se l'hagués begut un sol home. — 5. El fill de l'ebenista té la xicota més maca d'aquesta regió. — 6. En el transcurs d'uns minuts vaig sentir dos trets. — 7. No tinc vi a casa. — 8. L'anell que s'havia perdut va ser trobat per l'anciana més ràpid del que ella esperava. — 9. Avui per sopar tindrem sopa de verdures, peix, carn de bou amb col i patates, pomes i peres. — 10. A l'amanida se li posa vinagre o llimona, oli, mostassa, sal i pebre. — 11. Les pomes creixen al pomer i les peres a la perera. — 12. El caviar és molt car, les patates són barates. — 13. Hom troba maduixes i fins i tot gerdons als boscos de la nostra bella província. — 14. Tinc molta set.

Traducció al volapük: 1. O hiyunan! smökol-li pos janed olik? Nö, o söl! no pos janed, ab smökob anikna zigarülis bal u telis pos fided, du drinob bovületi kafa mögiküno nämöfika. — 2. Böb lavarana pätifon ädelo fa tifan vemo skilik. — 3. Neif at no binon saido japik, no kanob kötön miti adelo. — 4. Mekoy bodi gudikün binü vuitameil. — 5. Bod obik binon flifikum, ka olik. Nö! pölol, o söl! bod olik binon läs flifik, ka obik. — 6. Jüp bäldikana pätuvon in kav lä flads vina obsik gudikün; klu kanoy kredön, das flads nilikün lä yan pätifons fa om. — 7. Bubülamit binon vietikum ka bubamit u jipamit; binon bal mitas vietikün, ibä binon so vietik äs gokülamit u dindunamit. — 8. Neläbikan äpladom bodi e flukis ini bodiär okik. — 9. Spatob ko dogs kil. — 10. Kisi God ejafom-li ün del mälid? Meni. — 11. In sup at sal tumödik binon.

6.5 Text

Fidacem

Nügolobs nu ini fidacem famüla ritik. Jimatan äblümükof fidatabi gudiko. Petegon me tabastofed vietik ko däsinots rosadakölik. Su tab logobs bovedis tel, fokis tel, spunis tel, neifis tel e väris tel. Binons su tab i vinaflad, supiär e bodabäset. In supiär binon supaspun gretik, ed in bäset bodakötots anik. Anu matans fidons supi vamik ko pötit. Su kiens himatan labom mudasärvätüli. Su bovedamöb, in bov, binon loetamit ko pötets, e nilo bovüls tel pro kaf stanons. Flano binon flored binü gadaflores. Su kovenastul seaton kat, kel ya efidon e no plu faemon. Völaglok jonon, das binos düpalaf pos degtel. Da fenät solastrals sofik nüdranons ini fidacem: binos florüp.

El menjador. Ara entrem al menjador d'una família decent. La dona ha disposat bé la taula. Està coberta amb unes estovalles blanques amb dibuixos rosats. Sobre la taula hi veiem dos plats, dues forquilles, dues culleres, dos ganivets i dos gots. Hi ha també sobre la taula una ampolla de vi, una sopera i una cistella de pa. A la sopera hi ha una gran cullera de sopa i a la cistella algunes molles. Ara, la parella està menjant sopa calenta amb gana. Sobre els genolls, el marit té un tovalló. Al bufet, en un plat, hi ha un rostit amb patates, i a la vora dues tasses de cafè. Al costat, hi ha un ram de flors del jardí. En una butaca, hi ha (jeu) un gat que ja ha menjat i ja no té gana. El rellotge de paret indica que són dos quarts d'una. Per la finestra, tènues raigs de sol entren al menjador: és primavera.

6.6 Fragment literari

Fey (fövat)

Tü del seimik, ven äbinof lä fon et, lü of vom pöfik äkömof, kel äbegof ofe ad givön ofe bosì ad drinön. „Go vilöfö! o digikan!” jipul jönik äsagof. E sunädo älavof lufladi okik, ed äkupof vati in top klinikün fona, ed äblinof vome lufladi, keli ädakipof laiduliko, dat vom ökanofös drinön fasilikumo! Ven vom gudik isatükof soafi okik, äsagof jipule: „Binol so jönik, so gudik ä so snatik, das mutob legivön ole bosì.” (Ibä jiatan äbinof fey, kel ilasumof mage-di vilagavoma pöfik, ad küpedön viogretik leplüt jipula yunik at öbinon.) „Olegivob ole fägi,” fey äfovof, „das pö vöd alik, keli spikol, u flor u stoin jerabik osegolon se mud olik.”

(pöfövöl)

La fada (continuació)

Un dia, quan era al costat d'aquella font, se li va acostar una pobra dona que li va demanar de beure. «Oh i tant, bona dona», va dir la noia bonica. I de seguida va esbandir el càntir, va pouar aigua del lloc més net de la font i la hi va portar a la dona, sostenint el càntir perquè no li costés tant de beure. Quan la bona dona va calmar la seva set, li va dir a la noia: «Ets tan bonica, tan bona i tan honesta, que t'haig de concedir un do». (Perquè era una fada que havia pres la forma d'una pobra dona del poble per veure fins on arribava l'amabilitat d'aquella jove.) «Jo us dono de do», va continuar la fada, «que per cada paraula que digueu, us sortirà de la boca una flor o una pedra preciosa».

(continuarà)

7. Setena Iliçó

7 Subíndex

Gramàtica:

pronoms i adjectius: relatiu, interrogatiu, demostratiu, col·lectiu, de negació, indefinits; transitivitat.

Afixos: ni-, -ikam, -ikön, -ikos, -ükam, -ükön.

Vocabulari: roba, higiene personal.

Exercicis.

Text: Slipacem.

Fragment literari: Fey (fövot).

7.1 Gramàtica

7.1.1 Pronoms i adjectius

§ 48. — El pronom-adjectiu relatiu és **kel**, *que/qui, el qual*. Es declina: **kela**, *de qui, del qual*; **kele**, *a qui, al qual*; **keli**, *que, a qui, al qual*; **ut kel** o **utan kel**, *el qui, aquell qui*; **ut keli** o **utan keli**, *el que, aquell que*. Si cal, es pot precisar el sexe amb **hikel**, **jikel**.

§ 49. — Els pronoms i adjectius interrogatius són: **kim?** **kif?** **kin?**, *qui, quin?* (pron.); **kis?** *què?*; **kisi?** *què?* (*objecte directe*); **kimik?** **kifik?** **kinik?**, *quin?, quina?* (*adj.*); **kisik?**, *quin? quina [mena de]?*; **kimid**, **kifid?** **kinid?** **kisid?** *quin? quina?* (quan la resposta és un numeral ordinal).

§ 50. — Els pronoms i adjectius demostratius són:

- Per indicar proximitat: **at**, *aquest*; **atan**, *aquest [hom]*; **atos**, *això*.
- Per indicar llunyania: **et**, *aquell*; **etan**, *aquell [hom]*; **etos**, *això*.
- **it**, *mateix*; **ob it**, *jo mateix*; **ito**, *per si mateix*.
- **ot**, *el mateix*; **otan**, *el mateix [hom]*.
- **som**, *tal cosa*; **somik**, *tal*; **soman**, *tal [hom]*.
- **ut** (+ genitiu), *el de*; **utan**, **kel**, *aquell que/qui*; **utos**, **kel (utos, kelos)**, *allò que...*

§ 51. — Els pronoms i adjectius col·lectius són: **al**, *tot, cada (pron.)*; **alík**, *tot, cada (adj.)*; **alan**, *tothom, cadascú*; **alan kel**, *tothom que/qui*; **alana**, *de tothom*; **val**, *tot*; **valík**, *tot (adj.)*; **valikos**, *tot*; **valan**, **valikan**, *cadascú*; **valans**, **valikans**, *tots*.

§ 52. — Els pronoms i adjectius de negació són: **nek**, *ningú*; **neka**, **nekik**, *de ningú*; **nonik**, *cap (adj.)*; **nonikan**, *cap [hom]*; *nos, no res*; **nosik**, *nul*.

§ 53. — Els pronoms i adjectius indefinits són: **an**, *algun (pron.)*; **ans**, *alguns*; **anik**, *algun (adj.)*; **anan**, *algun [hom]*; **bos**, *alguna cosa, quelcom*; **ek**, *algú (hiekk, jiek, segons el sexe)*; **eka**, *d'algú*; **öm**, *alguns (pron.)*; **ömik**, *alguns*; **ömans**, *alguns [homs]*; **seim**, *qualsevol lloc*; **seimik**, *qualsevol*, **seiman**, *qualsevol [hom]*; **seimo**, *a qualsevol lloc*; **seimos**, *qualsevol cosa*; **mödik**, *molt*.

7.1.2 Transitivitat

§ 54. — Com en totes les llengües, els verbs del volapuk poden ser:

- Transitius: poden tenir objecte directe. Exemples: **fidön**, *menjar*; **labön**, *tenir*; **penön**, *escriure*; **reidön**, *llegir*; **fidob jokoladi**, *menjo xocolata*; **fat reidom gasedi**, *el pare llegeix una revista*.
- Intransitius: no poden tenir objecte directe. Exemples: **golön**, *anar*; **kömön**, *venir*; **seadön**, *seure*; **seatön**, *jeure*; **slipön**, *dormir*; **äslipob gudiko**, *vaig dormir bé*.

Sovint passa que dues arrels només es diferencien per la vocal intermèdia (a/ai, e/ei, ea/ei, o/oi, a/ä, o/ö, u/ü). En aquests casos, la forma que conté una **i** addicional o les vocals **ä**, **ö**, **ü**, expressa una idea transitiva o més forta. Exemples:

- **vabön**, *anar en un vehicle* ≠ **vaibön**, *conduir un vehicle*
- **brekön**, *trencar-se* ≠ **breikön**, *trencar*
- **cenön**, *canviar(-se)* ≠ **ceinön**, *canviar*
- **smekön**, *tenir gust* ≠ **smeikön**, *assaborir*
- **smelön**, *fer olor* ≠ **smeilön**, *olorar*
- **smetön**, *fondre's* ≠ **smeitön**, *fondre*
- **deadön**, *morir* ≠ **deidön**, *matar*
- **seadön**, *seure* ≠ **seidön**, *asseure*
- **seatön**, *jeure* ≠ **seitön**, *ajeure*
- **sleafön**, *lliscar* ≠ **sleifön**, *fer lliscar*

- **trovön**, *destrossar-se* ≠ **troivön**, *destrossar*
- **dalön**, *tenir autorització* ≠ **dälön**, *autoritzar*
- **falön**, *caure* ≠ **fälön**, *fer caure*
- **lagön**, *penjar* ≠ **lägön**, *penjar (suspendre)*
- **rolön**, *rodar* ≠ **rölön**, *fer rodar*
- **mufön**, *moure's* ≠ **müfön**, *moure*
- **numön**, *comptar* ≠ **nümön**, *numerar*
- **sturön**, *bolcar-se* ≠ **stürön**, *bolcar*
- **tulön**, *girar* ≠ **tülön**, *girar (fer voltar)*
- **yumön**, *unir-se* ≠ **yümön**, *unir*

7.2 Afixos

ni- indica quelcom interior: **blit** → *pantaló* → **niblit**, *calçotets*; **jit**, *camisa* → **nijit**, *samarreta*.

-ikam forma substantius verbals d'acció intransitiva: **redik**, *vermell* → **redikam**, *enrojolament*.

-ikön forma verbs intransitius: **vietik**, *blanc* → **vietikön**, *emblanquir-se*; **perön**, *perdre* → **perikön**, *perdre's*; **seadön**, *seure* → **seadikön**, *asseure's*.

-ikos permet substantivar un adjectiu: **gudik**, *bo* → **gudikos**, *el bo*.

-ükam forma substantius verbals d'acció transitiva: **lunik**, *llarg* → **lunükam**, *allargament*.

-ükön forma verbs transitius: **brefik**, *breu* → **brefükön**, *abreujar*; **gudik**, *bo* → **gudükön**, *millorar*; **seadön**, *seure* → **seadükön**, *asseure*.

7.3 Vocabulari

Roba, higiene personal. — Klots, klün.

blit • pantaló	lain • llana
bonät • còfia	led • punt
gluf • quant	lin • anell
hät • barret	sadin • seda
jilät • armilla	sob • sabó
jit • camisa	spog • esponja
juüp • vestit, faldilla	tanod • cinta
klöf • drap, tela	veluv • vellut
knop • botó	gold • or
kolet • coll (d'un vestit)	largent • argent, plata
flab • parrac	bronsöt • bronze
jän • cadena	basar • mercat, basar
kef • raspall	dred • temor, por
kotin • cotó	hog • forat

jelöm • para-sol, ombrel·la
lüxüöd • luxe
sot • espècie, mena
staf • bastó
sufäd • paciència
sperant(apük) • esperanto
balugik • simple, senzill
bigik • gruixut, gras
blümik • preparat, llest
kravat • corbata
mäned • abric
pok • butxaca
sliv • màniga
stof • teixit
stofed • drap, tros de roba
stog • mitja
yäk • jaqueta, brusa
bijut • joia
fad • fil
brafik • brau, capaç
divodik • abnegat, altruista
dobik • fals
keinik • encantador

klotugik • elegant
kuradik • valent
mögik • possible
plütik • gentil, cortès
sümik • semblant
zadälik • delicat, sensible
buükön • preferir
dekön • adornar
desinön • tenir la intenció de
gebön • usar, fer servir
kleibön • enganxar
konsumön • consumir
köbön • pentinar
nitedön • interessar
pelön • pagar
remön • comprar
selön • vendre
tovön • aixecar, elevar
balato • particularment
patiko • especialment
ekö • heus aquí
tio • gairebé

7.4 Exercicis

Tradüü les següents paraules: lustog, dekod, nitedik, liegükön, liegikön, kefön, gudikumön, lüxüödik, köb, doatalin, bigot, balug, knopahog, yunikön, alyelo, alsoarik, ayelo, fagotü.

Formeu les següents paraules: paraigua, engrandiment, safareig, joier, cordar (botons), comprador, elegància, palanca, diari, matinal, falsificació, rellotge de butxaca, enganxar-se, netejar, neteja, sabater.

TRADÜÜ DEL VOLAPUK

1. Labons vipis ot. — 2. Buks at binons uts flena obik. — 3. Klotolsöd olis vifiko e no sumolsöd häti nejönik et, ab nuliki ati. — 4. Kif olas, o jiyunans! golof-li ko ob ini caniselidöp pro nuladins? Valans golobsöv vilöfo ko ol, o läd! if binobsöv paklotöls, ab ibä nonikan obas ädesinof ad segolön adelo, binobs lölöfiko neblümiks. — 5. Fat obik bligom obi ad klinükön algödo jukis neklinik oba. — 6. Obepelobs ali kravatas sadinik at balato. — 7. Pokasärvätülis kisotik vilol-li remön? Osumob bosì, vio binons. — 8. Düp kinid

binos-li? Kilid. — 9. Kel vilon, utan kanon. — 10. Vomül, kela bijutis goldik ästunidobs, omatikof suno. — 11. Kina binon-li zigariär at? Neka, nemu neka in kafibötöp, äsä kredob. — 12. Kisi vilol-li sagön obe? Nosi. — 13. Yunanef in vilag at binädon me hiyunans anik e jiyunans mödik. — 14. Sumolöd sobi se sobiär e lavolöd logodi olik e namis olik. — 15. Juüp sadinik at binon klotugikum, ka lainik et, ab binol keinik in klot alseimik. — 16. Äflekob kapi. — 17. Tal tulon. — 18. El “Flors badikosa”.

TRADUIÛ AL VOLAPUK

1. De qui és aquest davantal blau? Potser de la pobra que vam veure ahir al costat de la porta del nostre jardí. — 2. Aquesta armilla de llana s’ha quedat (fet) massa petita, perquè m’he engreixat molt. — 3. Aquest jove ho sap tot, o això és el que ell es pensa. — 4. Heus aquí uns quants rellotges de butxaca, quin voleu, aquest o aquell? — 5. Què dius? No res. — 6. De qui són les cintes vermelles que hi ha al xifonier? De ningú, o si vols, de tothom. — 7. Aquell vell compraria roba nova si no fos tan (si fos menys) avar. — 8. On has ficat el teu rellotge d’or? A la butxaca de la meva armilla negra. — 9. Aquestes dones joves prefereixen els teixits senzills de llana als rics teixits de seda o de vellut; no tenen joies, només un anell d’argent. — 10. Aquella xemeneia treu fum. — 11. Ell fuma cigarrets.

SOLUCIONS

Traduccions: mitjó, adorn, interessant, enriquir, enriquir-se, raspallar, millorar-se, luxós, pinta (per pentinar), anell, grossor (d’una cosa), senzillesa, trau, rejuvenir-se, cada any, vespertí, enguany, a una distància de.

Paraules: reinajelöm, gretükam, lavöp, bijutel, knopön, reman, klotug, tovöm, aldelik, algödik, dobükot, pokaglok, klebön, klinükön, klinükam, jukel.

Traducció del volapuk: 1. Tenen els mateixos desigs. — 2. Aquests llibres són els del meu amic. — 3. Vestiu-vos de pressa i no agafeu aquell barret tan lleig, sinó aquest, (que és) nou. — 4. Joves, qui de vosaltres ve amb mi al magatzem de novetats? Senyor, totes aniríem amb vostè de bona gana si estiguéssim vestides, però com que cap de nosaltres tenia la intenció de sortir avui, no estem gens preparades. — 5. El meu pare m’obliga a netejar cada matí les meves sabates brutes. — 6. Pagarem cadascuna d’aquestes corbates de seda a part. — 7. Quina mena de mocadors vols comprar? Els agafaré com siguin. — 8. Quina hora és? Les tres. — 9. Qui vol, pot. — 10. La senyoreta, les joies d’or de la qual admiràvem, es casarà aviat. — 11. De qui és aquesta petaca (portacigarrets)? — 12. Què em vols dir? No res. — 13. La joventut d’aquest poble està formada per uns quants joves i moltes joves. — 14. Agafa el sabó de la sabonera i renta’t la cara i les mans. — 15. Aquest vestit de seda és més elegant que el de llana, però tu estàs encantadora amb qualsevol vestit. — 16. Vaig girar el cap. — 17. La terra gira. — Les flors del mal.

Traducció al volapuk: 1. Kina binon-li lebavet blövik at? Ba jipöfana, keli älogobs ädelo lä yan gada obsik. — 2. Jilät lainik at ävedon tu smalik, ibä vemo äbigikob. — 3.

Yunan at sevom vali, nemuiko kredom etosi. — 4. Ekö pokagloks jönik anik, kini vilol-li, ati ud eti? — 5. Kisi sagol-li? Nosi. — 6. Kina binons-li tanods redik, kels binons in flabiär? Neka, ud, if plüdol, alana. — 7. Böldan et remomöv klotis nulik, if binomöv läs lavarik. — 8. Kiöpio äpladol-li glokili goldik ola? Ini pok jiläta blägik oba. — 9. Voms yunik at plu löfilofs stofis lainik balugik ka stofis liegik binü sadin u veluv; no labofs bijutis, ab te lini largentik. — 10. Fön et smokon. — 11. Smökom zigarülis.

7.5 Text

Slipacem.

Slipacem at binon vemo kovenik. Da körten vietik fenäta lit nüdranon ini cem. Glun binädon me baged nulik. Logobs bedis tel e klädömi bal. In klädöm seaton cilil, kel slipon takediko. Mot binof in cem nilik, kö nägof zilo. Otüpo jäfof me mök zibas, du himatan ofa binom in voböp. Beds bofik binädons me boad. Bedategedi logoy su nilikum. Su matrad binons bedastofeds vietik e kapakusens. Lekuseni jimatan ätirof lü futofinot beda. Sus beds, len völ, binon lampad telik.

Dono su baged binon bedatapädil binü lain bigik. Su glun in gul binon ramar. Lä kapofinots binons bedatabils. Vü ramar e fenät binon klünatab, su kel stanon lok gretik. Len fenät binon layetatabil ko layets kil. Detü bedatabil nilikum binon lavatab ko ronäts tel. Sus on, len völ, lagons taul e spog.

El dormitorio. Aquest dormitorio és molt còmode. Per la cortina blanca de la finestra, la llum entra en la cambra. El terra és de parquet nou. Hi viem dos llits i un bressol. Al bressol hi ha un nadó que dorm tranquil·lament. La mare és a la cambra del costat, on cus amb diligència. Ahora, s'ocupa de preparar el menjar mentre el (seu) marit és a la feina (lloc de treball). Tots dos llits són de fusta. Al més proper hi veiem (hom veu) una manta. Sobre el matalàs hi ha llençols blancs i uns coixins. La muller ha arrossegat el coixí cap als peus del llit. Per damunt dels llits, a la paret, hi ha un llum doble.

Al terra de parquet hi ha una catifa d'espona de llana gruixuda. Al fons, en un racó, hi ha un armari. Al costat de les capçaleres dels llits hi ha unes tauletes de nit. Entre l'armari i la finestra hi ha el tocador, sobre el qual es troba un gran mirall. Al costat de la finestra hi ha una petita calaixera amb tres calaixos. A la dreta de la tauleta de llit més pròxima, hi ha un rentamans amb dues aixetes. Per damunt, a la paret, hi penja un eixugamà i una esponja.

7.6 Fragment literari

Fey (fövat)

Ven jipul jönik at äkömof domio, mot ofik äzanädof ofi, ed äsäkof ofe, sekü kod kinik igekömof so latiko de fon. „Pardolös obe, o mot!” jipul neläbik äsagof, „das efablibob so lunüpo!” E ven äspikof vödis at, rosads kil, pärlats kil e diamains gretik kil äjutons se mud ofik. „Kisi logob-li?” mot ofik äsagof ko stun mu gretik. „Jinos lü ob, das se mud olik pärlats e diamains sejutons! Kiöpao ats kömons-li? o daut obik!” (Atos äbinon naed balid, das änemof ofi dauti okik.) Cil neläbik äkonof ofe balugiko vali, kel ijenon, e du äspikof lemödots diamainas äfalons se mud ofa. „If binos soik,” mot äsagof, „mutob lesedön dauti votik obik usio. O ‘Marinella’! lo-gedolös utis, kels sekömons se mud söra olik, ven spikof! No obinosöv-li plitik pro ol ad labön fägi ot? Mutol te golön lü fon ad kupön vati, e ven vom pöfik obegof ole bosì ad drinön, ogivol oni ofe plütiko.”

(pofövöl)

La fada (continuació)

Quan aquesta bonica noia va arribar a casa, la seva mare la va renyar per tornar tan tard de la font. «Perdoneu, mare», va dir la pobra noia, «que hagi tardat tant». I en dir aquestes paraules, li van sortir de la boca tres roses, tres perles i tres grans diamants. «Què estic veient?», va dir la mare amb gran sorpresa. «Em sembla que li han sortit perles i diamants de la boca! Com és això, filla meva?» (Era la primera vegada que l’anomenava filla.). La pobra nena li va explicar ingènuament tot el que li havia passat, i mentre parlava li van caure de la boca una infinitat de diamants. «Ben mirat», va dir la mare, «hi hauré d’enviar la meva filla. Marieta, mira què surt de la boca de la teva germana quan parla. No t’alegraries de tenir el mateix do? Tot el que has de fer és anar a pouar aigua de la font, i quan una pobra et demanarà de beure, li’n dones amb amabilitat».

(continuarà)

8. Vuitena lliçó

8 Subíndex

Gramàtica:

adverbis, conjuncions de subordinació.

Afixos: -ab, -än, -iäl, -op, -ov.

Vocabulari: la feina, l'estudi.

Exercicis.

Text: Jul.

Fragment literari: Fey (continuació).

8.1 Gramàtica

8.1.1 Advervis

§ 55. — Els principals adverbis de lloc són: **is**, *aquí*; **us**, *allà*; **kiöpo?**, *on?*; **kiöpio?**, *(cap) on?*; **kiöpao?**, *d'on?*; **valöpo**, *arreu, pertot*; **mo**, *lluny, cap allà*; **ge**, *de tornada*; **sü**, *cap amunt*; **föfo**, *al davant*; **pödo**, *al darrere*; **zi**, *al voltant*; **zi... zi**, *ara... ara*; **uto kö** (**utöpo kö**), *allà on*.

§ 56. — Els principals adverbis de temps són: **ai**, *sempre*; **neai**, *mai*; **kiöpo?**, *quan?*; **föro**, *alguna vegada*; **nu**, *ara*; **pas**, *no abans*; **suno**, *aviat*; **ya**, *ja*; **ebo**, *just, exactament*; **büo**, *abans, anteriorment*; **poso**, *després, posteriorment*; **suvo**, *sovint*; **änu**, *ara mateix, suara*; **onu**, *de seguida, immediatament*; **utüpo kü** (**ün tim ut kü**, **uttimo kü**), *quan (en el moment en què)*.

§ 57. — Els principals adverbis de mode són: **äs**, *com* (comparatiu); **ba**, *potser*; **dönu**, *de nou*; **ga**, *certament*; **i**, **id**, *també*; **ibo**, *per això*; **igo**, *fins i tot*; **lö**, *dret*; **mi**, *malament*; **nog**, *encara*; **so**, *tan*; **te**, *només*.

§ 58. — Els principals adverbis de quantitat són: **plu**, *més*; **mu**, *summament*; **läs**, *menys*; **vemo**, *molt*; **go**, *molt, enormement*; **tu**, *massa*; **tio**, *gairebé, quasi*; **liomödoto?**, *quant?*; **ze**, *bastant, força*; **zu**, *a més [a més]*.

§ 59. — Es poden formar adverbis a partir de qualsevol paraula només afegint la terminació **-o**: **bü**, *abans* → **büo**, *anteriorment*; **det**, *dreta* → **deto**, *a la dreta*; **dis**, *sota* → **diso**, *a sota*; **flan**, *costat* → **flano**, *al costat*; **top**, *lloc* → **kitopo?**, *on?*; **plad**, *lloc* → **kiplado?**, *on?*; **kod**, *causa* → **kikodo?**, *per què?*; **mod**, *manera* → **kimodo?**, *com?*; **tim**, *temps* → **kitimo?**, *quan?*; **pos**, *després* → **poso**, *després, posteriorment*; **sis**, *des que* → **siso**, *des de llavors*; **töb**, *esforç* → **töbo**, *a penes, amb prou feines*; **fut**, *peu* → **futo**, *a peu*; **neit**, *nit* → **neito**, *de nit*.

8.1.2 Conjuncions de subordinació

§ 60. — Principals conjuncions de subordinació: **ad**, *per*; **äsva**, *com si*; **nes**, *sense*; **bi**, *perquè*; **das**, *que*; **dat**, *per tal que*; **do**, *encara que*; **du**, *mentre*; **if**, *si*; **jüs**, *fins*; **ka**, *que*; **va**, *si*; **ven**, *quan*.

§ 61. — A partir de qualsevol paraula es pot crear una conjunció de subordinació només afegint la terminació **-ä**: **bü**, *abans* → **büä**, *abans que*; **kod**, *causa* → **kodä**, *per la qual cosa*; **mod**, *manera* → **modä**, *de manera que*; **pos**, *després* → **posä**, *després que*; **to**, *malgrat* → **toä**, *malgrat que*.

8.2 Suffixos

-ab significa «digne de», «que mereix»: **het**, *odi* → **hetab**, *odiositat*, **hetabik**, *odiós*.

-iäl indica inclinació, *desig*: **labön**, *tenir* → **labiäl**, *desig de tenir*, **labiälik**, *àvid*.

-ov indica possibilitat: **breikön**, *trencar* → **breikov**, *trencabilitat*, **breikovik**, *trencable*.

-än és el sufix dels països: **Litaliyän**, *Itàlia*; **Spanyän**, *Espanya*.

-op és el sufix dels continents: **Siyop**, *Àsia*; **Frikop**, *Àfrica*.

8.3 Vocabulari

La feina, l'estudi. — Vob, stud.

biliet • bitllet

boed • prestatge

buk • llibre

fagiologöm • ullera de llarga vista

köv • sobre (de carta)

ladet • adreça

lafab • alfabet

lärnod • lliçó

- leod** • ordre
nämet • energia
num • nombre
pad • pàgina
papür • paper
päm • quadern
pämod • fullet
pen • ploma
pük • llengua
stib • llapis
tonat • lletra
calasvist • col·lega
dramat • drama
fab • faula
fredadramat • comèdia
jenav • història
lan • ànima
lautot • obra (de ciència o art)
letälen • geni (talent)
liän • vers
lügadramat • tragèdia
mär • conte
musig • música
poed • poesia
taledav • geografia
teat • teatre
tidal • director (d'un col·legi)
profäsoran • professor
säkön • preguntar
seilön • callar
stunidön • admirar
suemön • entendre,
tanädön • enquadrar
tanön • lligar
tidön • ensenyar
tidan • mestre
zil • fervor
Fransänapük • francès (llengua)
bevüresod • Internet
- Vükiped** • Viquipèdia
fikulik • difícil
gidik • just, legítim
küpälik • atent
sapik • assenyat, savi
sevärik • sever
stedik • dret, recte
verätik • correcte, just
visedälik • intel·ligent
vönik • antic
bläfön • recompensar, venjar
bükön • imprimir
dälälön • ésser indulgent
flänükön • franquejar (correus)
gesagön • respondre
jonön • mostrar
kalkulön • calcular
klavön • mecanografiar, teclejar
kondötön • comportar-se
konön • contar, narrar
konsälön • aconsellar
küpedön • observar
lärnön • aprendre
lobedön • obeir
lobön • lloar, elogiar
lugön • mentir
memön • recordar
meugön • tenir una mentalitat
nolön • conèixer
pönön • castigar, punir
preparön • preparar
pronön • pronunciar
tikodön • imaginar
tikön • pensar
töbidön • esforçar-se, maldar
tradutön • traduir
jeno • si es dona el cas
plödü • fora de
vaniko • debades, en va

8.4 Exercicis

Traduii les següents paraules: sevär, lärnöp, papüriär, fikul, lautön, meug, fasilükön, negidik, studön, sapan, nogna, taledav, bevüresodot, Nolal, kredab.

Formeu les següents paraules: multa, historiador, poeta, poema, pronúncia, atenció, lloc web, afirmatiu, millor, (el) millor, traduït per.

TRADUIÛ DEL VOLAPUK

1. Ävilob färmükön yani, ab iperob kiki. 2. — Köbof heris okik me köb largentik. — 3. Spikol-li Volapüki? Badiko, ab spikob gudiko Speranti. — 4. Kel labon lilis ad lilön, utan lilonöd. — 5. Yeged et pelauton ön stül gudik. — 6. Läbik dinü pled, neläbik dinü löf. — 7. Man et ärönom, äsif diab äpöjuton omi. — 8. Tied binon tu saäbik, givolös obe vati vamik.

TRADUIÛ AL VOLAPUK

1. Aquests dos nois s'estimen molt: sempre juguen junts. — 2. Acabo de comprar un ordinador nou, he pagat sis-cents cinquanta euros per ell. — 3. L'encantadora minyona juga amb la seva nina. — 4. Ella va morir deu anys abans que el seu pare. — 5. En cas que glaci, em quedaré a casa. — 6. Rússia és un país molt gran, més gran que Alemanya.

SOLUCIONS

Traduccions: severitat, escola, cartera, dificultat, escriure (una obra artística o intel·lectual), mentalitat, facilitar, injust, estudiar, savi, una altra vegada, geografia, correu electrònic, l'Omniscient, credibilitat.

Paraules: pönamon, jenavan, poedan, poedot, pron, küpäl, bevüresodaspad, siik, gudikumo, gudiküno, petradutöl fa.

Traducció del volapuk: 1. Vaig voler tancar la porta, però havia perdut la clau. — 2. Ella es pentina els cabells amb una pinta d'argent. — 3. Parles volapuk? Malament, però parlo bé l'esperanto. — 4. Qui té orelles per escoltar, que escolti. — 5. Aquest article està escrit amb bon estil. — 6. Afortunat en el joc, desafortunat en l'amor. — 7. Aquell home va córrer com si el perseguís el diable. — 8. El te és massa fort, dóna'm aigua calenta.

Traducció al volapuk: 1. Hipuls tel at vemo löfoms odi: pledoms ai kobo. — 2. änu eremob nünömi nulik, epelob pro on yurodis mätlumluldeg. — 3. Jipul keinik pledof me pup okik. — 4. Edeadof mö yels deg bü fat okik. — 5. Ifü flodastom oblibob lomo. — 6. Rusän binon län vemo gretik, gretikum ka Deutän.

8.5 Text

Jul.

Logobs in zänod kladacema penamatabis e stulis pro lärnans. Nedeto, len völ, stanon bukamar, kel ninädon lärnabukis mödik su boeds lul. Föfo su geiled lövik stanom tidan, man vemo flenöfik bäldotü yels foldeg. Näi om stanon penamatab oma, su kel seatons buks e penöms anik. Julaboed blägik binon len völ; nilo binon kretiär.

Nedeto, lä julaboed, lagon taib lärnodas: jonon disini alvigik. Deto, lagon magod pro lärnod nolavik: magulon lupi, kel maifükon mudi e jonon linegi e tutis. Detü bukamar lagon kaed, kel jonon Yuropi: logoy gudiko Fransäni, Lingläni e Deutäni. Dis kaed, su boed, stanons talaglöp kartonik e fagiologöm. Su boed votik logobs daluskopi.

Tidan penom numatis su julaboed, lärnans depenons onis su pämapads e dunons kalkulis. Poso tidan odadunom lärnodi dö gramat Volapüka, pük letälenik ela 'J. M. Schleyer'.

L'escola. Al mig d'aquesta aula hi veiem uns pupitres i unes cadires per als alumnes. A l'esquerra, a la paret, hi ha una prestatgeria que conté molts llibres de text en cinc prestatges. Al davant, en un podi baix, hi ha el mestre, un home de quaranta anys, molt amable. Al seu costat hi ha el seu escriptori, damunt del qual hi ha alguns llibres i bolígrafs.

A l'esquerra, al costat de la pissarra, hi penja la taula de lliçons: mostra el pla setmanal. A la dreta hi penja una il·lustració per a la classe de ciències: representa un llop que obre la boca i ensenya la llengua i les dents. A la dreta de la prestatgeria hi penja un mapa que mostra Europa: s'hi veuen clarament França, Anglaterra i Alemanya. Sota el mapa, en un prestatge, hi ha un globus terraqüi de cartó i una ullera de llarga vista. En un altre prestatge hi veiem un microscopi.

El mestre escriu números a la pissara, els alumnes els copien als quaderns i fan càlculs. En acabat, el mestre farà una classe sobre la gramàtica del volapük, l'idioma genial de J. M. Schleyer.

8.6 Fragment literari

Fey (föivot)

„Binos-la vo vemo jönik,” daut äsagof neplütiko, „das ob mutob golön lü fon!” — „Vilob, das golol usio!” mot äsagof, „e golölöd sunädo!” Daut ägolof, ab ai murölo. Äsumof vasodi largentik jönikün, kel äbinon in löd. Töbo ikömof lä fon, ed älogof lädi vemo liegiko piklotöli, kel äkömof se fot ed äbegof ofe bosì ad drinön. (Jiatan äbinof fey ot, kel ilasumof magedi ledauta ad küpedön, viogretik bad jipula at äbinon.)

„Ekömob-li isio,” jipul neplütik ä pleidik äsagof ofe, „ad givön ole bosì ad drinön? Fümö! ekeblinob vasodi largentik pato pro atos: ad givön ole, o läd! ad drinön. Ced obik binon, das ol it sumol vati, if vilol drinön.” „Leno binol plütik,” fey äsagof nen zun. „Benö! bi binol somo dünüalik, okodob, as legivot ole, das pö vöd alik, keli ospikol, u snek u frog osegolon se mud olik.”

(pofövöl)

La fada (continuació)

«Només caldria!», va respondre la filla grollerament, «Anar a la font!». «Vull que hi vagis», va dir la mare, «i ara mateix!» Hi va anar, però tot rondinant. Havia agafat el recipient de plata més bonic que hi havia a l’habitatge. Així que va arribar a la font, va veure que del bosc sortia una bella dama, vestida exquisidament, que se li va acostar per demanar-li de beure. (Era la mateixa fada, que havia pres la forma i els vestits d’una princesa per veure fins on arribava la maldat d’aquella noia.)

«Potser sí que us penseu que he vingut aquí», va dir orgullosa i esquerpa, «per donar-vos beure. Precisament he portat una gerra de plata per donar beure a la Senyora. Per mi beveu, vós mateix, si voleu». «No ets bona minyona», va dir la fada, sense enfadar-se. «Molt bé, com que ets tan servicial, et concediré el do que, amb cada paraula que diguis, et sortirà de la boca una serp o una granota.»

(continuarà)

9. Novena Iliçó

9 Subíndex

Gramàtica:

conjuncions, predicatiu, concordància temporal.

Prefixos: dönu-, ge-.

Vocabulari: la natura.

Exercicis.

Text: Nat.

Fragment literari: Fey (fövot).

9.1 Gramàtica

9.1.1 Conjuncions

§ 62. — Les conjuncions principals són: **e, ed, i; ä, äd, i a més a més; u, ud, o** (elecció); **ü, üd, o** (identitat); **ye, tanmateix; ibä, perquè, com [que], car; ni... ni, ni... ni; va... va; sia... sia; plü... plü, com més... més; ekö, vet aquí, heus aquí; zi... zi, ara... ara**. Davant d'un mot que comença per consonant, es fa servir **e, ä, u, ü**; davant d'un mot que comença per vocal, es fa servir **ed, äd, ud, üd**.

9.1.2 Predicatiu

§ 63. — Els adjectius predicatius es posen en acusatiu per diferenciar-los dels epítets: **löfom vomis yunik, li agraden les dones joves; löfom vomis yunikis (löfom vomis asä yunikis), li agraden les dones (que són) joves**.

9.1.3 Concordància temporal

§ 64. — Igual que en català, en les oracions subordinades es fa servir el temps verbal absolut: **äpenom obe, das äbinom** [estava] **malädik**.

9.2 Prefixos

dönu- significa «de nou, novament»: **mekön**, *fer*; **dönumekön**, *refer*; **logön**, *veure*; **dönu-logön**, *tornar a veure, reveure*.

ge- indica moviment o acció contra la direcció usual, retorn a l'estat original, devolució: **sagön**, *dir*; **gesagön**, *respondre*; **kömön**, *venir*; **gekömön**, *tornar*; **veg**, *camí*; **geveg**, *camí de tornada*.

9.3 Vocabulari

La natura. — Nat.

däsärt • desert
fälid • vall
flumed • riu
fog • boira
fon • font
glad • glaç
God • Déu
gräl • calamarsada
horit • horitzó
jol • riba, vora
komet • cometa
lak • llac
lefog • núvol
leklär • llamp
leval • univers
valem • universalitat
lit • llum
lut • aire
mel • mar
mun • lluna
nif • neu
nisul • illa
planet • planeta
pon • pont
sean • oceà

sil • cel (físic)
sül • cel (religiós)
sol • sol
stel • estel, estrella
steläd • constel·lació
stral • raig
talaglöp • globus terraqüi
tof • gota
vamot • temperatura
vien • vent
vol • món
volkan • volcà
nim • animal
ber • ós
cuk • ase
giraf • girafa
hiopot • hipopòtam
jamod • camell
leefad • elefant
leon • lleó
lep • simi
lup • llop
mug • ratolí
vab • vehicle
dibik • profund

kleilik	• clar	raänid	• aranya
nidik	• brillant	vesep	• vespa
plenöfik	• pla, llis	zivad	• cigala
riskädik	• perillós	biet	• avet
sigik	• sec	bueg	• faig
bladön	• bufar	kvärep	• roure
falön	• caure	sprotian	• brot
flam	• flama	stam	• tronc
flod	• gelada	tuig	• branca
renar	• guineu	vul	• arrel (botànica)
saglied	• porc senglar	yeb	• herba
tigrid	• tigre	bob	• arc
valüt	• balena	jad	• ombra
krokod	• cocodril	bot	• bot
snek	• serp	cin	• màquina
bufod	• gripau	fer	• ferro
frog	• granota	kuprin	• coure
fit	• peix	stal	• acer
kvil	• àguila	nolüd	• nord
laud	• alosa	sulüd	• sud
psitak	• lloro	lofüd	• est
sval	• oreneta	vesüd	• oest
svan	• cigne	tren	• tren
rab	• corb	flumön	• fluir
reidak	• rossinyol	noyön	• ofegar
näst	• niu	sovön	• semblar
vum	• cuc	spatön	• passejar
näsäk	• insecte	tonärön	• tronar
bien	• abella	väpön	• fer bona olor
furmid	• formiga	vokön	• cridar
musak	• mosca	böfo	• de broma
pab	• papallona	mo	• lluny

9.4 Exercicis

Tradüü les següents paraules: reinabob, Jafal, sig, näsäkav, trenavab, böfan, kvär, kvilül, furmidanäst, flumedajol, hinim.

Tradüü les següents paraules: niu d'ànguiles, ofegat (subst.), astrònomo, raig de sol, natural, cascada, ornitologia, creació, ésser absent.

TRADUÏU DEL VOLAPUK

1. Rosad binon flor. — 2. Leon binon nim. — 3. Leone no givolöd nami. — 4. Sval äfliton love flumed, ibä etflanü ot svals votik äbinons. — 5. Disao de söf mug erönon disi bed, e nu rönon dis bed. — 6. Löfob ofi äsä dauti obik. — 7. Fredob vemo, das elükömob. — 8. Binob fenik (fenob) dub jäf dela at, glob lü bed. — 9. Fat obik äblinom noe nötis vemo mödikis, abi podis mödik. — 10. Delo logobs soli klilik, e neito logobs muni paelik e stelis jönik. — 11. Kat obas fanon mugis te neito. — 12. Blod obik lödom in Sulüda-Deutän.

TRADUÏU AL VOLAPUK

1. Quedar-se amb un lleó és perillós. — 2. És molt més difícil jutjar-se a un mateix que jutjar els altres. — 3. La cigala i la formiga és una faula de Lafontaine, un famós faulista francès. — 4. A reveure. — 5. Digui'm si vol esmorzar. — 6. Vull ser a l'estació un quart d'hora abans que surti el tren. — 7. Haig d'escriure una carta i no tinc bolígraf; puc fer servir el teu? — 8. En aquest bosc no vaig veure ni cérvols ni cabirols. — 9. La meva germana seia en un sofà, el meu germà era al costat de l'armari. — 10. Estava passejant pel carrer, un gran gos se'm va tirar al damunt i vaig quedar tombat.

SOLUCIONS

Traduccions: arc de Sant Martí, el Creador, sequedat, entomologia, vagó, bromista, gla, aguiló, formiguer, vora del riu, animal mascle.

Paraules: kvilanäst, enoyölan, stelavan, solastral, natik, vatafal, bödav, jäfäd, moön.

Traducció del volapuk: 1. La rosa és una flor. — 2. El lleó és un animal. — 3. No donis la mà a un lleó. — 4. L'oreneta va volar més enllà del riu, perquè a l'altra banda del riu hi havia altres orenetes. — 5. En sortir de sota el sofà, el ratolí va córrer (a amagar-se) sota el llit, i ara corre per sota el llit. — 6. L'estimo com a la meva filla. — 7. M'alegro molt que hàgim arribat. — 8. Estic cansat pel dia tan ocupat (per l'ocupació del dia), me'n vaig al llit. — 9. El meu pare no només va portar moltes nous, sinó també moltes pomes. — 10. De dia veiem el sol lluminós i de nit veiem la pàl·lida lluna i els bells estels. — 11. El nostre gat només atrapa ratolins a la nit. — 12. El meu germà viu al sud d'Alemanya.

Traducció al volapuk: 1. Ad blibön ko leon binos riskädik. — 2. Binos mödo fikuliküm ad cödön oki it, kas ad cödön votikani. — 3. El "Zikad ä Furmid" binon fab hiela 'La Fontaine', faban Fransänik famik. — 4. Dönulogö! — 5. Sagölös obe, va vipol ad janedön. — 6. Vilob binön in stajon büikumö mö düpafoldil bal, kas tren odevegon. — 7. Mutob penön penedi, e no labob penömi; dalob-li gebön oliki? — 8. In fot at älogob ni stägis ni kapreolis. — 9. Sör obik äseadof su söf, blod obik ästanom lä ramar. — 10. Äspatob su süt, dog gretik äjutedon sui ob, e pädojedob.

9.5 Text

Nat.

Nat binon vemo jönik in läns nilü povasirk. Logoy melajolis ko solamodonikam vemo jönik lä horit. Solastrals nidons kliliko e kölons goldiko lefogis. Dü soarikam, skapots geilik logotons köliks in solalit. Dü del ämistomülos ed ätepos, ab nu tep moon. Ye se lefogs anik, nog sekömons leklärs, e rein u nif falon sui bels.

Sömiti bela tegon nifajüd. In fälid löpik topon gladäd. In on flumon belafumed, kel suno ovedon flumil stilik. Flumil at beiflumon dis pon labü boidastutöm telik, lasumon belafumedi de vatafal votik, e flumon lü mel. Vü belafumedes tel glofons biets. Su yebalän, lä jol detik flumila, len ponil, logobs tänadi e tänadanis. Su mel, logobs nafis tel. Pianiko sol nepubon, e vefs ai plu stilikons.

La natura. La natura és molt bella als països pròxims al cercle polar. S'hi poden veure costes amb una preciosa posta de sol a l'horitzó. Els raïgs de sol brillen amb nitidesa i els núvols es tornen daurats. Cap al tard, els alts penya-segats semblen de colors a la llum del sol. Durant el dia hi ha hagut una tempesta i un temporal, però ara el temporal és lluny. No obstant això, d'alguns núvols encara hi surten llamps i cau neu o pluja a les muntanyes.

El cim de la muntanya està cobert per una capa de neu. En una alta vall hi ha una glacera. Hi flueix un torrent que aviat esdevindrà un tranquil rierol. El rierol passa per sota un pont amb doble balustrada, rep un altre torrent que ve d'una altra cascada i desemboca al mar. Entre els dos torrents hi creixen avets. En un prat, a la riba dreta del rierol, prop del pontet, hi veiem unes tendes i uns campistes. A la mar hi veiem dos vaixells. A poc a poc, el sol desapareix i les ones es calmen cada cop més.

9.6 Fragment literari

Fey (fövat)

**Töbo mot ofik iküpf ofi, ed ävokädo
lū of: „Benö! o daut obik!” „Si! o mot!” ji-
neplütikan ägesagof lū of, äsejedölo sneki
bal e frogi bal. „O sül!” mot ävokädo,
„kisi logob-li? De val at sör olik döbof;
atosi omiblāfob ofe!” E sunädo äderöno
ad flapön ofi. Cil neläbik äfugof ed äklä-
nedof oki mögiküno fago in fot. Son re-
ga, kel ägekömom de yag, äkolkömom ofi,
ed älogölo, das äbinof so jönik, äsäkom
ofe, sekü kin äbinof lesoaliko is, e kodü kis
ädrenof. „Liedö! o söl! mot obik emomo-
fof obi se dom.”**

(pöfvöl)

La fada (continuació)

Així que la mare la va veure arribar, li va cridar: «Com ha anat, filla meva?» «Bé, mare», va contestar, de mala gana, llençant dues serps i una granota. «Déu meu!», va exclamar la mare, «Què estic veient? Tot és culpa de la seva germana, i m'ho pagarà». I tot seguit va córrer a apallissar-la. La pobra minyona va fugir i es va anar a amagar al bosc més proper. El fill del rei, que tornava de caçar, se la va trobar i, en veure-la tan bonica, li va preguntar què hi feia, tota sola, i per què plorava. «Ah, Senyor! La meva mare m'ha fet fora de casa».

(continuarà)

10. Desena lliçó

10 Subíndex

Gramàtica:

interjeccions.

Prefixos: be-, da-, fa-, fi-, mi-.

Vocabulari: la vida social.

Exercicis.

Text: Hibäldikan.

Fragment literari: Fey (fi).

Fragment literari: Hüm Volapüka.

10.1 Gramàtica

10.1.1 Interjeccions

§ 65. — Les principals interjeccions autònomes són: **adyö**, *adéu*; **ag**, *ai* (sorpresa, lament); **ekö**, *guaïta*; **ö**, *eh*; **vi**, *ai* (plany); **vö**, *exacte*; **yö**, *hurra*. Generalment, les interjeccions van seguides d'un signe d'exclamació.

10.2 Prefixos

be- fa transitius els verbs intransitius: **golön su veg**, *anar pel camí* → **begolön vegi**, *recórrer el camí*; **eslipom in bed**, *ha dormit en un llit* → **ebslipom bedi**, *ha dormit (en) un llit*. També canvia la categoria de l'objecte: **tifön bosì**, *robar una cosa* → **betifön eki**, *robar a algú*; **planön bimi**, *plantar un arbre* → **beplanön belili**, *plantar una muntanya*.

- da-** indica grau superior a **le-**: **binön**, *ésser* → **dabinön**, *existir*; **lefat**, *avi* → **dalefat**, *besavi*; **tuvön**, *trobar* → **datuvön**, *descobrir, inventar*.
- fa-** indica absència: **binön**, *ésser* → **fabinön**, *ésser absent*.
- fi-** significa «fins al final»: **fidön**, *menjar* → **fifidön**, *menjar del tot*; **penön**, *escriure* → **fipenön**, *acabar d'escriure*.
- mi-** indica acció realitzada malament o erròniament: **kondötön**, *comportar-se* → **mikondötön**, *comportar-se malament*.

10.3 Vocabulari

la vida social. — lif sogik.

nolav • ciència	stän • estandard
lekan • art	tat • estat
rel • religió	ted • comerç
glüg • església	zäl • festa
kultan • capellà	fümik • cert, segur
katulik • catòlic	jaludik • gelós
tem • temple	leigik • igual
protästan • protestant	libik • lliure
yudan • jueu	nämädik • poderós, potent
rabinan • rabí	nedöfik • perfecte
sogädim • socialisme	neflagiälik • modest
gität • dret	pleidik • orgullós
komip • batalla	vobedik • efectiu
krig • guerra	benedön • beneir
milit • exèrcit	benovipön • felicitar
vaf • arma	blunedön • batejar
limun • almoina	sünagog • sinagoga
lon • llei	slam • islam
püd • pau	mascid • mesquita
sepül • tomba	bib • Bíblia (nom propi)
slop • qualitat de membre o soci	gospul • Evangeli
stim • honor	kuraan • Alcorà
vim • humor	Godinoam • ateisme (nom comú)
zun • enuig	bolit • política
bidäd • raça	katädim • capitalisme
dalabot • propietat, possessió	kobädim • comunisme
dustod • indústria	breikön • trencar
penedamäk • segell	büadön • decretar
reg • rei	cödön • jutjar
stajon • estació	dagetön • adquirir

dajonön • presentar	mofön • menar
dalabön • posseir	muadön • divertir
danön • agrair	nofülön • ofendre
danüdön • ballar, dansar	nosikön • cessar
dälön • autoritzar	pidön • lamentar
dugön • conduir, guiar	plekön • resar
dulön • durar	plonön • queixar-se
gaenön • guanyar	savön • salvar
galedön • guardar	sedön • enviar
getön • rebre	sinön • pecar
jäfön • ocupar-se	stebön • restar, romandre
jedön • llençar	vunön • ferir
jinön • semblar	vüdön • convidar, invitar
jütön • desaparar	nendoto • sens dubte
kondanön • condemnar	ot • mateix
mafön • mesurar	sevabo • és a dir, això és

10.4 Exercicis

Tradüü les següents paraules: Nets-Pebalöl, yufan, brekö!, fümiko, cödal, Frikopan, sekü, slaman, glidö!, dani ladöfik!, rabinal, slopan, stimik.

Formeu les següents paraules: Estats Units d'Amèrica, exrei, de cap manera, llengua auxiliar, conductor, ferida, industrial (subst.), reenviar, amb l'ajuda de, fer ais, afanya't!, felicitats!

TRADÜÜ DEL VOLAPUK

1. Els “Deadanöp ela 'Sinera” e “Buk stunidotas” binons poedots Katalonänapükik. —
2. Els “Hiel 'Bearn' ü säln pupas” e “Lok pebreiköl” binons lekoneds tel Katalonänapükik. —
3. Volapüka-kongred valemik kilid päjenükon in 'Paris' ün gustul yela 1889. —
4. Eglidom büä emogolom. —
5. Lifoy no ad fidön, ab fidoy ad lifön. —
6. Cils äbinons-li pö zäl et? Si! elogob onis.

TRADÜÜ AL VOLAPUK

1. En l'idioma volapuk hi veiem la futura llengua del món sencer. —
2. A l'home que ha pecat sense voler, Déu el perdona fàcilment. —
3. Havent trobat una poma, me la vaig menjar. —
4. Em va agradar perquè (degut al fet que) estava nua. —
5. Doneu al Cèsar el que és del Cèsar i a Déu el que és de Déu. —
6. Encara feia calor, tot i que el sol ja era baix. —
7. És molt creül: fins i tot les coses més increïbles que li diu la gent més poc creïble (no creïble), se les creu a l'instant. —
8. Dóna'm aquest bonic llibre de contes. —
9. El llac dels cignes.

SOLUCIONS

Traduccions: Nacions Unides, ajudant, crac!, segurament, jutge, africà, a conseqüència de, musulmà, hola, moltes gràcies, gran rabí, membre (individu), estimat.

Paraules: Tats-Pebalöl Meropa ü Lamerikän, läxreg, lenö!, yufapük, dugan, vun, dustodan, dönusedön, yufü, viön, vifö!, benovipö!

Traducció del volapük: Cementiri de Sinera i Llibre de meravelles són uns poemes en català. — 2. Bearn o la sala de les nines i Mirall trencat són dues novel·les en català. — 3. El tercer Congrès Universal de Volapük va tenir lloc a París en agost de 1889. — 4. Va saludar abans d'anar-se'n. — 5. No es viu per menjar, sinó que es menja per viure. — 6. Els nens són en aquella festa? Sí, jo els hi he vist.

Traducció al volapük: 1. Küipobs püki "Volapük" püki fütürik vola lölik. — 2. Mene nendesino esinöle God pardom fasiliko. — 3. Etuvölo podi, efidob oni. — 4. Äplitof obi, medä änü dof. — 5. Givolsöd ele 'Cæsar' utosi, kelos duton lü 'Cæsar', e Gode utosi, kelos duton lü God. — 6. Nog ävamos, toä sol ya ädonon. — 7. Binom vemo kredälik: kredom igo dinis nekredovikün, kelis mens nekredabik konons ome. — 8. Givolös obe märabuki jönik et. — 9. Svanalak.

10.5 Text

Hibäldikan.

Ûn poszedel latafluküpik, man bäldik gudiko peklotöl, ädoniovegom nevifiko ve süt; äjinos, das ägegolom lomio de spat; ibä snabajuks omik, kels äduton lü vogäd pasetik, äbinons püfiks.

Bambudastafi lunik labü gnob goldik äpolom dis brad; me logs dofik oka, in kels yun lölik ipasetiköl äjionon edakipön oki, e kels ätaädons bisariko ta herem nifavietik oma, älogom takediko ziöpio u donio lü zif, kel in voal soarasola ätopon fo om.

Äjinom tio binön foginan, ibä te nemödikans beigolanas äglidons omi, do öman nenvilädo pä müton ad logön ini logs fefik at.

El vell. Un vespre de final de tardor, un home vell i ben vestit baixava lentament pel carrer.

A jutjar per la pols que cobria les seves sabates amb sivella passades de moda, tornava a casa després de donar un tomb.

Sota el braç duia un llarg bastó de bambú amb el puny daurat. Els seus ulls obscurs, en els quals semblava haver-se refugiat tota la joventut perduda, contrastaven estranyament amb els seus cabells blancs com la neu. Mirava tranquil·lament al seu voltant o cap a la ciutat, envoltada pels vapors del sol que ja declinava.

Semblava gairebé un foraster, perquè només uns pocs transeünts el saludaven, tot i que molts sentien la irresistible curiositat de mirar aquells ulls tan greus.

Nota. Text de l'escriptor alemany Theodor Storm, considerat una de les figures més importants del realisme alemany. Traducció al volapuk de Johann Schmidt, amb correccions de Daniil Morozov. La traducció al català és nostra.

10.6 Fragment literari

Fey (fin)

Leson, kel älogom, das se mud ofik pär-lats e diamains aniks äsegolons, äbegom ofe ad sagön ome, kiöpao atos äkömon. Äkonof ome ventüri lölik oka. Leson ävätä-lom, das fäg et ofa älabon völadı gretikum, ka val, keli kanoyöv givön as jigamagivot jibaonüle votik. Ädugom ofi lü ledom rega: fat okik, kö ämatikom ko of.

Ab dö sör ofik kanobs sagön, das äve-dof so hetabik, das mot lönik ofa ämomo-fof ofi; e jipul neläbik, äzigölölo mödiko, e no ätuvölo eki, kel ävilon getedön ofi, äde-adof suniko in spadül seimik fota.

La fada (fi)

El fill del rei, que va veure que de la boca li sortien algunes perles i diamants, li va demanar que li expliqués a què treia cap tot allò. Ella li va relatar tota la seva aventura. El fill del rei va considerar que un do com aquell valia més que tot el que es pogués donar com a dot a una altra, la va dur al palau del rei, el seu pare, i s'hi va casar.

Quant a la seva germana cal dir, però, que es va fer odiar tant que la seva pròpia mare la va fer fora de casa, i la desgraciada, després d'haver corregut molt sense trobar ningú que la volgués a casa seva, se'n va anar a morir en un racó del bosc.

10.7 Fragment literari adicional

Hüm Volapüka

Sumobsöd svistama stäni!

Neflenami obs hetobs.

Dakipobsöd ga baläli!

Volapüki beyubobs.

Vokädotsöd ko cifal:

“Menefe bal, püki bal!”

Kis okanon-li plu svistön

Lölika vola menis?

Kis plu ogudükumon-li,

Ka pük bal onas stadis?

Klu vokädotsöd bu val:

“Menefe bal, püki bal!”

Cifal püka ga lifomös!

Lifonsös slofans ona!

Volapük ai floronös,

E spiked jönik ona!

Klu tonosös love tal:

“Menefe bal, püki bal!”

Himne del volapük

Prenguem l'estendard de la fraternitat!

Odiem l'enemistat.

Conservem la unitat!

Celebrem junts el volapük.

Exclamem amb el descobridor:

«Una llengua per a una humanitat!»

Què pot agermanar més

Els homes d'arreu del món?

Què millorarà més

Que una llengua els seus estats?

Així doncs, anunciem pel món:

«Una llengua per a una humanitat!»

Visca el descobridor de l'idioma!

Visca els seus adeptes!

Que la llengua mundial floreixi sempre,

I la seva bella divisa!

Soni, doncs, per tota la terra:

«Una llengua per a una humanitat!»

Índex gramatical

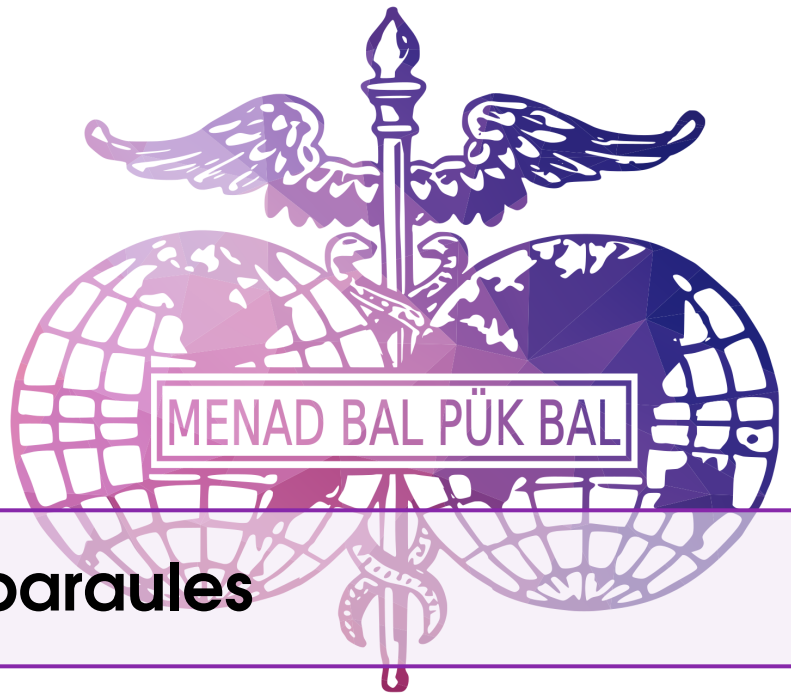
Amb els números del **capítol**/paràgraf

acusatiu ■ 1/19, 2/19-20
adjectiu ■ 1/6
adverbi ■ 1/9, 8/59
adverbis de lloc ■ 8/55
adverbis de mode ■ 8/57
adverbis de quantitat ■ 8/58
adverbis de temps ■ 4/33, 8/56
article ■ 1/1
article *el* ■ 2/21
comparatiu ■ 6/44-45
concordància temporal ■ 9/64
condicional ■ 4/34
conjuncions ■ 9/62
conjuncions de subordinació ■ 8/60-61
data ■ 3/27
datiu ■ 2/17-18
direcció de moviment ■ 5/38
edat ■ 3/29
epítet ■ 1/7
futur ■ 4/32
futur perfecte ■ 4/32

genitiu ■ 1/4-5
hora ■ 3/28
indicatiu ■ 4/32
infinitiu ■ 1/10, 4/31
interjeccions ■ 2/23, 10/65
interrogació ■ 1/12
modes verbals ■ 4/34
nominatiu ■ 1/2
numerals ■ 3/24-26
numerals ordinals ■ 3/25
operacions aritmètiques ■ 3/30
optatiu ■ 4/34
paraules compostes ■ 3/31
participi ■ 4/34
passiu ■ 4/35
plural ■ 1/3
possessius ■ 2/15
predicatiu ■ 1/7, 9/63
prefixos verbals ■ 4/33
preposició *di* ■ 1/8
preposició *fa* ■ 4/36

preposició *me* ■ 4/36
preposicions ■ 5/37-43
preposicions de lloc ■ 5/37
preposicions de temps ■ 5/39
present ■ 1/11
present perfet ■ 4/32
pretèrit ■ 4/32
pretèrit perfet ■ 4/32
pronom reflexiu ■ 2/14, 2/16
pronoms col·lectius ■ 7/51
pronoms demostratius ■ 7/50
pronoms de negació ■ 7/52
pronoms indefinits ■ 7/53

pronoms interrogatius ■ 7/49
pronoms personals ■ 2/13
pronoms relatius ■ 7/48
reflexiu ■ 2/14, 2/16
substantiu ■ 1/2
superlatiu ■ 6/45
temps verbals ■ 4/32
terminacions verbals ■ 1/10-11, 2/22
transitivitat ■ 7/54
verb ■ 1/10-11, 2/22
verbs dependents ■ 6/47
volitiu ■ 4/34

Índex de paraules

Amb indicació del nombre de la lliçó

-a • suf. 1
-ä • suf. 8
-ab • suf. 8
-äd • suf. 3
-af • suf. 2
-ag • suf. 6
-al • suf. 5
-äl • suf. 3
-am • suf. 3
-am • suf. 3
-äm • suf. 5
-an • suf. 2
-an • suf. 3
-än • suf. 8
-at • suf. 3
-ät • suf. 3
-av • suf. 2
-dil • suf. 3
-e • suf. 2
-ed • suf. 3
-ef • suf. 4
-el • suf. 4
-em • suf. 4
-ep • suf. 2

-et • suf. 3
-i • suf. 2
-iäl • suf. 8
-ian • suf. 4
-iär • suf. 6
-id, -ido • suf. 3
-iel • suf. 4
-ik • suf. 1
-ik • suf. 3
-ikam • suf. 7
-ikön • suf. 7
-ikos • suf. 7
-il • suf. 2
-im • suf. 5
-ion • suf. 3
-li • suf. 1
-na • suf. 3
-o • suf. 1
-o • suf. 3
-ö • suf. 2
-ob, -obs • suf. 1
-od • suf. 3
-öd • suf. 4
-öf • suf. 3

- of, -ofs • suf. 1
- ok, -oks • suf. 2
- öl • suf. 4
- ol, -ols • suf. 1
- öm • suf. 5
- om, -oms • suf. 1
- ön • suf. 1
- on, -ons • suf. 1
- op • suf. 8
- öp • suf. 4
- os • suf. 2
- ös • suf. 4
- ot • suf. 3
- ot • suf. 3
- ov • suf. 8
- öv • suf. 4
- oy • suf. 2
- s • suf. 1
- ü • suf. 5
- ükam • suf. 7
- ükön • suf. 7
- ül • suf. 3
- um • suf. 6
- ün • suf. 6
- üp • suf. 4
- a • a raó de 3
- a- • pref. 4
- ä- • pref. 4
- ä, äd • i també 1, 5, 9
- ab • però 1
- ad • per (finalitat) 5, 6, 8
- adelo • avui 1
- ädelo • ahir 3
- adyö • adéu 10
- ag! • ai! 5, 10
- ai • sempre 1, 8
- aipos • cada (temps) 3
- al • cada 7
- äl • a (sense abast) 1, 5
- alan • tothom 7
- alík • tot, tota 7
- an • algun 7
- anan • algun hom 7
- anik • algun (adj.) 6, 7
- änu • ara mateix, suara 4
- as • com, com a 5
- äs • com 5, 6
- äsva • com si 8
- at • aquest 1, 7
- atan • aquest hom 7
- atos • això 7
- ba • potser 8
- badik • dolent 1
- baged • parquet 4
- bai • segons 5
- bäk • esquena 2
- bakön • coure (al forn) 6
- bakun • balcó 4
- bal • u, un 2
- balatön • unir-se 5
- bäldik • vell, antic 1
- bäldot • edat 3
- balib • barba 2
- bälid • ventre 2
- balugik • simple, senzill 7
- bam • banc (seient) 4
- banön • banyar 4
- basar • mercat, basar 7
- bäset • cistell, cistella 6
- be- • pref. 10
- bed • llit 4
- begön • demanar 5
- bei • més enllà, per davant 5
- beitön • mossegar 6
- bel • muntanya 3
- benedön • beneir 10
- benen • banana, plàtan 6
- benö! • bé! 5
- benön • trobar-se bé, estar sa 3
- benovipön • felicitar 10
- ber • ós 9
- bevü • entre (més de dos) 4, 5
- bevüresod • Internet 8
- bi • perquè 4, 8
- bib • Bíblia 10
- bidäd • raça 10

biedik • amarg 6
bien • abella 9
biet • avet 9
bigik • gros 3
bijop • bisbe 1
bijut • joia 7
bil • bilis 2
biliet • bitllet 8
bim • arbre 1
binädön me • estar format per 4
binälön in • consistir en 4
binön • ésser, ser 1
bir • cervesa 6
biskit • galeta, bescuit 6
biskut • galeta 6
bladön • bufar 9
bläfön • recompensar, venjar 8
blägik • negre 2
bled • fulla 4
blegik • corb (corbat) 4
bleibön • restar (+ infinitiu) 6
bleinik • cec 2
blibükön • deixar (lloc) 5
blinön • portar (a un lloc) 4
blit • pantaló 7
blod • germà 1
blonik • ros 2
blöt • pit 2
blövik • blau 2
blud • sang 2
blufön • provar de 1
blümik • preparat, llest 7
blunedön • batejar 10
boad • fusta 5
boatik • coix 2
bob • arc 9
böb • portamonedes 4
bod • pa 6
böd • ocell (masc. i fem.) 1
bodedül • panet 6
boed • prestatge 8
bofik • ambdós, tots dos 3
böfo • de broma 9

bog • caixa 5
bok • caixa, capsa 5
böket • galleda 5
bolit • política 10
bom • os 2
bon • mongeta 6
bonät • còfia 7
bör • mantega 6
bos • quelcom, alguna cosa 1, 7
bot • bot 9
bötöm • safata 5
bov • atuell, recipient 5
boved • plat 5
bovül • tassa 5
brad • braç 2
brafik • brau, capaç 7
brasid • col 6
braunik • bru, morè 2
brefik • breu 1
breikön • trencar 7, 10
brekön • trencar-se 7
brietik • ebri 6
bronsöt • bronze 7
bu • amb preferència a 5
bü • abans 4, 5
büä • abans que
büädön • decretar 10
bub • bou/vaca 1
bubakötötil • bistec 6
büedön • fer (+ infinitiu) 6
bueg • faig 9
bufod • gripau 9
buk • llibre 8
bükön • imprimir 8
bum • construcció 3
bumön • construir 4
bün • pera 6
bundanik • abundant 6
bunön • saltar 5
büo • anteriorment 8
buon • tap (de suro) 5
buonitiröm • llevataps 5
buükön • preferir 7

- caf** • caldera 5
cafed • casseroles 5
cäk • xec 5
calasvist • col·lega 8
can • article 5
cedön • mirar 2
ceinön • canviar 7
cel • cirera 2, 6
cem • cambra 4
cenön • canviar-se 7
cif • cap 5
cil • infant, fill/-a 1
cim • xemeneia 4
cin • màquina 9
cödön • jutjar 10
cöpön • picar (amb el picot) 5
cüg • galta 2
cuk • ase 9
cün • mentó, barba 2
da • a través de 1, 5
da- • pref. 10
dabinön • trobar-se (en un lloc) 3
daet • dàtil 6
dagetön • adquirir 10
daifet • bombó 6
dajonön • presentar 10
dalabön • posseir 10
dalabot • propietat, possessió 10
dälälön • ésser indulgent 8
dalestimön • respectar 5
dalilön • escoltar 2
dalön • poder (+ infinitiu) 6, 7
dälön • permetre, autoritzar 7, 10
dämükön • espatllar, fer malbé 5
dan • agraiment 2
danön • agrair 10
danüdön • ballar, dansar 10
das • que 2, 6, 8
däsärt • desert 9
däsinön • dibuixar 5
dasumön • acceptar 4
dat • per tal que 2, 8
dät • data 3
dauk • pastanaga 6
daut • filla 1
de • des de 1, 5
dead • mort 3
deadön • morir 3, 7
deb • deute 5
defön • faltar, mancar 4
deg • deu 3
deidön • matar 3, 7
dekön • adornar 7
dekul • desembre 3
del • dia 3
densitik • dens 4
desinön • tenir la intenció de 7
det • dreta 2, 8
di • de 1
dibik • profund 9
dicetön • digerir 5
difik • diferent 2
digik • apreciat 1
dik • dictat 3
dil • part 2
dim- • pref. 3
din • cosa, afer 5
dindun • gall dindi 6
dis • sota (sense dir. de mov.) 1, 5
disi • sota (amb dir. de mov.) 2, 5
diso • a sota 8
dist • diferència 5
distukön • destruir 4
divodik • abnegat, altruista 7
do • tot i que, encara que 8
dö • sobre, tocant a 4, 5
doat • dit 2
doatön • palpar 2
döb • culpa 3
dobik • fals 7
dödel • dijous 3
dofik • fosc 1
dog • gos/-ssa 1
dök • ànec 6
dol • dolor 3
dom • casa 4

donatead • planta baixa 4
dono • sota 3
dönu • de nou 8
dönu- • pref. 9
dotön • dubtar 1
dramat • drama 1, 8
dred • temor, por 7
drenön • plorar 3
drim • somni 3
drinön • beure 1
du • mentre 1, 8
dü • durant 5
dub • per, per mitjà de 4, 5
dugön • conduir, guiar 10
dulön • durar 10
dünan • criat/-ada 1
dunön • fer, obrar, actuar 1
düp • hora 3
dustod • indústria 10
e ret • etc. 1
e- • pref. 4
e, ed • i 1, 9
ebo • just, exactament 8
ek • algú 7
ekö • heus aquí 7, 9, 10
el • el 2
et • aquell 7
etan • aquell hom 7
etos • això 1, 7
fa • de, fet per 4, 5
fa- • pref. 10
fab • faula 8
fad • fil 7
fag • llunyania
fägik • capaç 5
fagiologöm • ullera de llarga vista 8
fagoto • a part 7
fäi- • pref. 4
fäk • emoció 1
fälid • vall 9
falön • caure 7, 9
fälön • fer caure 7
famül • família 1

famülan • familiar (subst.) 1
fanön • capturar 1
färmükön • tancar 4
fasilik • fàcil 6, 8
fat • pare 1
favön • enutjar-se, disgustar-se 1
favükön • enutjar, disgustar 1
febul • febrer 3
fel • camp 1
fenät • finestra 4
fenik • cansat 3
fer • ferro 9
fey • fada 2
fi- • pref. 10
fided • dinar 6
fidön • menjar 1, 2
fif • febre 3
fikulik • difícil 8
fil • foc 4
filetön • escalfar 4
filidön • encendre 5
filön • cremar 4
fimik • ferm 3
fin • fi 3
finükön • acabar 5
fit • peix 6, 8
flab • parrac 7
flad • ampolla 3, 5
flam • flama 9
flan • costat 2
flano • al costat 8
flänükön • franquejar 8
flapön • colpejar, percutir 2
flatön • llufar-se, petar(-se)
flen • amic/-iga 1
flenöfik • amable 1
flifik • fresc 6
flitön • volar 1
flod • gelada 9
flom • front 2
flon • florí holandès 5
flor • flor 1
florüp • primavera 3

- fluk** • fruita 5
fluküp • tardor 3
flumed • riu 9
flumön • fluir 9
fo • davant 4, 5
foad • fetge 2
fod • dalla 5
föfo • al davant 8
fog • boira 9
fög • martell 5
foginik • estranger, foraster 1
fok • forquilla 5
fol • quatre 3
fom • forma 2
fon • font 9
fopik • ximple 1
föro • alguna vegada 8
fot • bosc 1
frädön • costar 3
frag • maduixa 6
frambod • gerdó 6
fran • franc 5
Fransänapük • francès (idioma) 8
fredadramat • comèdia 8
fredik • alegre, joiós 1
frenön • frenar 5
fridel • divendres 3
frog • granota 9
fromad • formatge 6
frutik • útil 5
fulik • ple 5
fümik • cert, segur 10
funig • fong, bolet 6
furmid • formiga 9
furnod • forn 5
fut • peu 1, 2
ga • certament 8
gad • jardí 1
gaenön • guanyar 10
galedön • guardar 10
galikam • desvetllament 3
gam • nuvi/-úvia 1
gan • oca 6
gased • revista 7
gasin • gas d'enlluminat 5
ge • de tornada 8
ge- • pref. 9
gebön • usar, fer servir 7
gedik • gris 2
geilik • alt 3
gein • aiguardent 6
gem • germà/-ana 1
gen • sexe 5
gener • comandament militar 5
gerön • heretar 1
gesagön • respondre 8
getön • rebre 10
gidik • just, legítim 8
giraf • girafa 9
gität • dret 10
givön • donar 3
glad • glaç 9
glidön • saludar 5
glofön • créixer 1
glok • relлотge 5
glömön • oblidar 1
gluf • guant 7
glüg • església (temple) 10
glumik • trist 1
glun • terra (pis) 4
go • molt, enormement 8
God • Déu 6, 9
göd • matí 3
Godinoam • ateisme 10
gok • gall/-ina 1
gold • or 7
gölik • primerenc 3
golön • anar 1
golön löpio • pujar 4
gospul • Evangeli 10
göt • intestí 2
gräl • calamarsada 9
gram • gram 3
gretik • gran, gros 1
grodik • embarassada 1
grünik • verd 2

gü • el contrari de 5
gudik • bo 1
gug • gola 2
gustul • agost 3
häm • pernil 6
härbat • hortalissa, verdura 5
hät • barret 7
her • pèl 2
het • odi 8
hi- • pref. 1
hitüp • estiu 3
ho- • pref. 1
hog • forat 7
horit • horitzó 9
i- • pref. 4
i, id • també 1, 8
ibä • perquè 9
ibo • per això 8
if • si 2, 8
igo • fins i tot 2, 8
in • a, en (sense dir. de mov.) 1, 5
ini • a, en (amb dir. de mov.) 2, 5
is • aquí 8
it • mateix 7
jad • ombra 9
jafön • crear 6
jäfön • ocupar-se 10
jaludik • gelós 10
jamod • camell 9
jän • cadena 7
janed • esmorzar 6
japik • aflat, esmolat 5
jedön • llençar 10
jeifön • afaitar 2
jelöm • para-sol, ombrel·la 7
jen • ocasió 3
jenav • història 8
jeno • si es dóna el cas 8
jevod • cavall/egua 1
ji- • pref. 1
jiedön • cagar, defecar 2
jilät • armilla 7
jim • tisoires 5

jimön • tallar 5
jinön • semblar (+ infinitiu) 6, 10
jip • xai 6
jit • camisa 7
jo- • pref. 1
jokolad • xocolata 6
jol • riba, vora 9
jöl • vuit 3
jönik • bell 1
jonön • mostrar 8
jot • espatlla 2
jü • fins a 3
juөг • sucre 6
juit • plaer 5
juk • sabata 4
jüpül • pala 5
jüs • fins a 8
jütön • desaparar 10
juüp • vestit, faldilla 7
ka • que 6
kad • targeta 5
kaf • cafè 6
kaled • calendari 3
kalkulön • calcular 8
kandel • espelma 5
kanitön • cantar 1
kanön • poder (+ infinitiu) 1, 6
kap • cap 2
kapar • cabra 6
karaf • brocal 5
kased • castell 4
kat • gat/-a 1
katädim • capitalisme 10
Katalonänapük • català (idioma)
katulik • catòlic 10
kav • celler 4
kazet • accent 5
kef • raspall 7
keinik • encantador 7
kek • pastís 6
kel • que (relatiu) 2
kidön • besar 2
kien • genoll 2

- kik** • clau (per obrir) 4
kikodo? • per què? 8
kil • tres 3
kimid? • quin? 7
kimodo? • com? 8
kimödo? • quant? 8
kin? • qui? 1, 7
kinik? • quin? 1
kiöpao? • d'on? 8
kiöpio? • (cap) on? 1, 8
kiöpo? • on? 1, 8
kiplado? • on? 8
kipön • tenir, sostenir, mantenir 5
kis? • què? 1, 7
kitimo? • quan? 8
kitopo? • on? 8
kiüpo? • quan? 1
klad • classe 1
klädöm • bressol 4
klänedön • amagar 1
klavön • mecanografiar, teclejar
kleibön • enganxar 7
kleilik • clar 9
linik • net 3
klöf • drap, tela 7
klot • vestit 7
klotugik • elegant 7
klu • doncs, per tant 4
kluf • clau (de clavar) 4, 5
klülädön • evidenciar-se (+ inf.) 6
klün • higiene personal 4
knop • botó 7
ko • amb 1, 5
kö • on 8
koap • cos 2
kobädim • comunisme 10
köbön • pentinar 7
kod • causa 5
kodä • per la qual cosa 4, 8
koedön • fer (+ infinitiu) 6
kofön • burlar-se 1
koitön • follar, cardar 2
kol • envers 5
köl • color 2
kolat • carbó 5
koldätikön • refredar-se 1
koldik • fred 1
kolet • coll (d'un vestit) 7
kolkömön • trobar-se (amb) 4
komip • batalla 10
kömön • venir 1
kon • relat 3
kondanön • condemnar 10
kondötön • comportar-se 8
konön • contar, narrar 8
konsälön • aconsellar 8
konsumön • consumir 7
kontagön • tocar 8
körten • cortina 4
köst • cosí/-ina 1
kotenik • satisfet, content 1
kotin • cotó 7
kötön • tallar 5
kötot • tros 6
köv • sobre (de certa) 8
koveniälik • confortable 4
kravat • corbata 7
kredit • crèdit 5
kredön • creure 2
krem • crema 6
krig • guerra 10
krit • cristianisme 2
kritid • Nadal 3
krod • creu 3
krokod • cocodril 9
krolig • conill 6
kü • quan 8
kubit • colze 2
küid • cuixa 2
kukön • bullir 6
kultän • capellà 10
kun • vaca 1
küpälik • atent 8
küpedön • observar 8
küpetön • observar, notar (percebre) 2
kuprin • coure 9

kuraan • Alcorà 10
kuradik • valent 7
kusen • coixí 4
kvänön • apagar 5
kvärep • roure 9
kvil • àguila 9
kvisinön • cuinar 4
lä • al costat de 5
läbik • felix 1
labön • tenir 1
lad • cor 2
läd • senyora 1
ladet • adreça 8
lädül • senyoreta 1
lafab • alfabet 8
lagön • penjar 7
lägön • penjar (tr.) 7
laidüpic • etern 3
lain • llana 7
lak • llac 9
läl • all 6
lampad • llum (estri) 5
lan • ànima 8
län • país 4
lanal • esperit superior 5
lanan • esperit 5, 8
lantär • llanterna 5
lantiy • llentilla 6
laodiko • fort (veu, soroll) 2
largent • argent, plata 7
larin • laringe 2
lärnod • lliçó 8
lärnön • aprendre 8
läs • menys 6, 8
latik • tardà 3
lätik • últim, darrer 3
laud • alosa 9
lautot • obra (de ciència o art) 8
lavarik • avar 6
lavön • rentar 4
läx- • pref. 6
layet • calaix 4
layetamöb • calaixera 4

le- • pref. 1
leadön • deixar (+ infinitiu) 6
led • punt 7
ledutön lü • pertànyer a 4
leefad • elefant 9
lefog • núvol 9
leigik • igual 10
leigodön • comparar 3
lekan • art 10
leklär • llamp 9
leklub • associació 1
leköp • copa 5
len • a, en, al costat 1, 5
leod • ordre 8
leon • lleó 9
lep • simi 9
letälen • geni (talent) 8
letön • deixar, permetre 5
leül • oli 6
leval • univers 9
liän • vers 8
liät • litre 3
libik • lliure 10
liedo • malauradament 2
liegik • ric 4
lielön • sentir(-hi) (+ infinitiu) 6
lien • línia 3
liev • llebre 6
lif • vida 3
lil • orella 2
lilön • sentir-hi 1
limed • extremitat 2
limun • almoina 10
lin • anell 7
lineg • llengua 2
lio? • com? 1
liomödotik? • quant de? 2
lip • llavi 2
lirad • lira (u. m.) 5
lit • llum 9
liunül • coma 3
lo • a, en, per 5
lö • dret 8

- lobedön** • obeir 8
lobön • lloar, elogiar 8
lödön • viure, habitar 4
loegön • veure (+ infinitiu) 6
loetön • rostir, torrar 6
löfik • estimat 7
löfön • estimar 1
lofüd • est 9
log • ull 2
lög • cama 2
logabob • cella 2
logod • cara 2
logön • veure(-hi) 1
lok • mirall 4
lök • pany 4
lölik • tot, sencer 5
lom • llar 4
lomo • a casa 4
lon • llei 10
lönik • propi 1
löpo • dalt, damunt 3
love • a l'altra banda de 5
lü • a (amb abast) 1, 5
lu- • pref. 1
lü- • pref. 1
lueg • pulmó 2
luflad • gerra, càntir 5
lügadramat • tragèdia 8
lügik • trist 1
lugön • mentir 8
luib • roda 3
lul • cinc 2
lülogön • mirar 3
lümät • llumí 5
lunik • llarg 1
lup • llop 9
lut • aire 9
lүxüöd • luxe 7
ma • segons 5
madik • madur 3
mafön • mesurar 10
mag • representació (genèric) 3
magad • magatzem 5
mai- • pref. 4
mak • marc (u. m.) 5
mäl • sis 3
maläd • malaltia 3
malekön • caminar 2
man • home 1
mäned • abric 7
mär • conte 8
mascid • mesquita 10
matan • marit/muller 1
matrad • matalàs 4
mayul • maig 3
mäzul • març 3
me • amb, per mitjà de 2, 4, 5
meil • farina 6
mekön • fer 1
mel • mar 9
memön • recordar 8
men • home, persona 1
met • metre 3
meugön • tenir una mentalitat 8
mi • malament 8
mi- • pref. 10
miel • mel 6
mil • mil 3
milig • llet 6
milit • exèrcit 10
mim- • pref. 3
minut • minut 3
miotik • brut 3
mit • carn 2
mo • lluny 8, 9
mö • per la suma de (mesura) 3, 5
möb • moble 4
mödik • molt 1, 2, 7
mofön • menar 10
mögik • possible 7
mögiküno • com més... millor 6
mon • diners 4
mön • mur 4
monem • havers 4
monitön • muntar, cavalcar 1
mot • mare 1

moted • naixement 3
motön • parir 3
mu • summament 6, 8
mü • dividit per 3
muadön • divertir 10
müätik • mut 2
mud • boca 2
mudel • dilluns 3
mufön • moure's 7
müfön • moure 7
mug • ratolí 9
mul • mes 3
mun • lluna 9
musak • mosca 9
musig • música 8
mutar • mostassa 6
mutön • haver de 2, 6
mütön • obligar 7
na • multiplicat per 3
nä • menys (mat.) 3
naät • potència 7
nad • agulla 5
naf • vaixell 5
nägön • cosir 5
nam • mà 2
nämädik • poderós, potent 10
nämet • energia 8
nämik • fort 2
näsäk • insecte 9
näst • niu 9
nat • natura 9
navät • nap 6
ne- • pref. 1
neai • mai 8
Nedän • Països Baixos 2
nedöfik • perfecte 10
nedön • necessitar (+ infinitiu) 5, 6
nef • nebot/-oda 1
neflagiälik • modest 10
neif • ganivet 5
neit • nit 3
nek • ningú 7
nem • nom 5

nemu • almenys, com a mínim 3, 6
nemuiko • almenys 3
nen • sense 1, 5
nendoto • sens dubre 10
neplu • menys 6
nes • sense (+ inf.) 6
net • nació 3
netemön • respirar 2
nexänön • baixar 4
ni- • pref. 7
ni... ni • ni... ni 4
nidik • brillant 9
nif • neu 9
nifön • nevar 2
nifüp • hivern 3
nig • tinta 6
nilädan • veí/-ina 1
nilik • pròxim, proper 4
nim • animal 9
nino • a dins, a dintre 3
nisul • illa 9
nitedön • interessar 7
no • ni 1, 8
no plu • ja no, no més 5
noe... abi • no només... sinó també 4
nofülön • ofendre 10
nog • encara 1, 8
nög • ou 6
nolav • ciència 10
nolön • conèixer 8
nolüd • nord 9
nonik • cap (adj.) 7
nonikan • cap hom 7
nos • no res 7
nosik • nul 7
nosikön • cessar 10
nöt • nou 6
notodön • expressar 1
novul • novembre 3
noyön • ofegar 9
nu • ara 1, 8
nü- • pref. 6
nud • nas 2

nüdik • nu 2
nuel • unglà 2
nuf • teulada 4
nufed • sostre 4
nügolön • entrar 4
nulik • nou 3
nulüdön • nodrir, alimentar 6
num • número, nombre 8
numön • comptar 7
nümön • numerar 7
nünöm • ordinador 5
nunön • informar 4
o • oh (per invocar) 1
o- • pref. 4
ö! • eh! 10
ob, obs • pron. 2
od • l'un a l'altre 2
odelo • demà 3
of, ofs • pron. 2
ok, oks • pron. 2
ol, ols • pron. 2
öm • alguns (pron.) 7
om, oms • pron. 2
ömik • alguns 7
ön • sota, en (figurat) 5
on, ons • pron. 2
onu • de seguida, immediatament 4, 8
ot • mateix 7, 10
otan • el mateix hom 7
oy • pron. 2
p- • pref. 4
pa- • pref. 4
pab • papallona 9
pad • pàgina 8
paelik • pàl·lid
pal • pare/mare 1
päm • quadern 8
pämod • fullet 8
pampelut • aranja 6
pänön • pintar 5
papür • paper 8
pas • no abans 8
pasat • Pasqua 3

pasetikön • passar 3
patiko • especialment 7
pato • principalment 5
pav • paviment 3
peän • agulla de cap 5
pedön • prémer 1
pelön • pagar 7
pemotön • néixer 3
pen • ploma 8
penamacem • despatx
pened • carta 4
penedamäk • segell 10
penön • escriure 1
pep • pebre (en pols) 6
perön • perdre 6
pest • pasta 6
pestacans • pastes 6
pidön • lamentar 10
pined • cansalada 6
pisäl • pèsol 6
pla • en lloc de 5
plä • a més de; llevat de 5
pladön • posar, col·locar 3
plan • planta 2
planet • planeta 9
platik • pla 5
pledön • jugar 1
pleidik • orgullós 10
plekön • resar 10
plenöfik • pla, llis 9
plitik • agradable 3
plitön • agradar, plaure 1
plödo • a fora 3
plödü • fora de 8
plöm • pruno 6
plonön • queixar-se 10
plu • més 8
plü... plü • com més... més 8
plüdön • tenir la bondat de
plütik • gentil, cortès
po • darrere (lloc) 4, 5
pö • a, en, per 5, 6
pod • poma 6

podamust • sidra 6
pödo • al darrere 8
poed • poesia 8
pok • butxaca 7
pold • policia 3
polön • portar, dur 5
pölön • errar, equivocar-se 5
pon • pont 9
pönön • castigar, punir 8
pöp • poble (gent) 1
pos • després 4, 5
posä • després que 8
poscils • néts i nétes 1
posdaut • néta 1
poso • després, posteriorment 8
posson • nét 1
pot • correu 4
pötet • patata 6
pötit • apetit 6
poun • lliura 5
preparön • preparar 8
presidal • president 6
prilul • abril 3
primön • començar 5
pro • per (favor) 2, 5
profäoran • professor 8
proged • progrés 1
proletanef • proletariat 5
pronön • pronunciar 8
protästan • protestant 10
provin • província 1
prünön • prestar, deixar 4
psitak • lloro 9
püd • pau 10
püf • pols 1
pük • llengua 8
pul • noi/-a 1
raänid • aranya 9
rab • corb 9
rabinan • rabí 10
radig • arrel 3
ramar • armari 4
ranik • ranci 6

ravön • robar (amb violència), pillar 1
redik • vermell 2
reg • rei 10
reidön • llegir 1
reigön • regir, governar, regnar 1
reinön • ploure 1
reitak • rossinyol 9
rel • religió 10
remön • comprar 7
renär • guineu 9
reto • a més [a més], d'altra banda 5
retön • quedar, restar 3
ribotül • costella 6
risat • arròs 6
riskädik • perillós 9
roin • renyó 2
rojat • taronja 6
röletan • parent 1
rolön • rodar 7
rölön • fer rodar 7
rönön • córrer 1
ru- • pref. 6
ruab • ruble 5
rüd • tub 4
rün • areng 6
sa • més (mat.) 3
sab • sorra, arena 1
sadin • seda 7
saglied • porc senglar 9
sagön • dir 2
saido • prou 5
sak • bossa, sac 5
säkön • preguntar 8
sal • sal 6
salad • amanida 6
salm • salmó 6
saludik • sant 5
sälun • saló 4
sam • exemple 1
sanan • metge 3
säned • sopar 6
sanön • guarir, curar 3
saov • serra 5

- sapik** • assenyat, savi 8
sarden • sardina 6
särvig • coll 2
säsun • estació 3
satik • tip, satisfet
saunik • sa 3
savön • salvar 10
se • de (origen, procedència) 1, 4, 5, 6
seadön • seure 4, 7
sean • oceà 9
seatön • jeure 4, 7
sedön • enviar 10
segolön • sortir 4
seidön • asseure 7
seil • silenci 2
seilön • callar 8
seim • qualsevol lloc 7
seiman • qualsevol hom 7
seimik • qualsevol 7
seitön • ajeure 7
sekun • segon 3
selidöp • botiga 5
selön • vendre 7
semik • (un) cert 6
sen • sentiment 2
sepül • tomba 10
setul • setembre 3
sevabo • és a dir, això és 10
sevärik • sever 8
sevön • saber 1
si • sí 1, 8
sien • sentit 2
sigik • sec 9
sil • cel (físic) 9
sinön • pecar 10
siör • senyor 1
sirk • cercle 1
sirkud • circ 1
sirkülön • circular 2
sis • des que 3, 5
siso • des de llavors 8
skal • pot, olla 5
skilik • hàbil 5
skin • pell 2
skrub • cargol, vis 5
skulturön • esculpir 5
slam • islam 10
sleafön • lliscar 7
sleifön • fer lliscar 7
slifön • relliscar 5
slip • son 3
sliv • màniga 7
slop • qualitat de membre o soci 10
smalik • petit 1
smeikön • tastar, assaborir 2, 7
smeilön • olorar 2, 7
smeitön • fondre 7
smekön • tenir gust 7
smelön • fer olor 7
smetön • fondre's 7
smilön • riure 2
smokön • treure fum 7
smökön • fumar 6
smufükön • planxar 5
snek • serp 9
so • tan 6, 8
soafön • tenir set 6
soalik • sol 1
soar • vespre, tarda 3
sob • sabó 7
sod • salsa 6
söf • sofà 4
sofik • suau 1
sog • societat 1
sogädim • socialisme 10
sol • sol (astre) 9
söl • senyor 1
som • tal cosa 7
soman • tal hom 7
somik • tal 7
son • fill 1
sör • germana 1
sosit • llonganissa 6
sot • espècie, mena 7
sötön • deure (+ infinitiu) 6
soülön • dissoldre 1

sovadik • salvatge 6
sovön • semblar 9
spag • espurna 5
sparag • espàrrec 6
spatön • passejar 2, 9
spelön • esperar 5
sperant(apük) • esperanto 7
spidön • afanyar-se 1
spikön • parlar 1
spog • esponja 7
sprotian • brot 9
spun • cullera 5
stadön • trobar-se 3
staf • bastó 7
stajon • estació 10
stal • acer 9
stam • tronc 9
stän • estendard 10
stanön • estar dret 4
staudöp • restaurant 6
stebön • restar, romandre 10
stedik • dret, recte 8
stel • estel, estrella 9
steläd • constel·lació 9
stib • llapis 8
stim • honor 10
stip • condició 1
stof • teixit 7
stofed • drap, tros de roba 7
stog • mitja 7
stom • temps (atmosfèric) 1
stomäg • estómac 2
ston • pedra 1
stud • estudi 8
stul • cadira 4
stümik • estimat 5
stunidön • admirar 6, 8
stupädik • estúpid 2
sturön • bolcar-se 7
stürön • bolcar 7
su • sobre (sense dir. de mov.) 1, 5
sü • cap amunt 8
sudel • diumenge 3

sudik • sord 2
suemön • entendre 8
sufäd • paciència 7
sug • succió 2
sui • sobre, damunt (+ dir. de mov.) 2
sül • cel (religiós) 9
sulüd • sud 9
sümik • semblant 7
sumön • prendre, agafar 4, 5
sünagog • sinagoga 10
suno • aviat 1, 8
sup • sopa 5, 6
süpo • de sobte 5
sus • per damunt 5
süt • carrer 4
suvo • sovint 2, 8
sval • oreneta 9
svan • cigne 9
svidik • dolç 6
svin • porc 6
svip • escombra 5
ta • contra 5
tab • taula 4
takedik • tranquil 3
tal • terra 4
talaglöp • globus terraqüi 9
taledav • geografia 8
tanädön • enquadrar 8
tanod • cinta 7
tanön • lligar 8
tapäd • catifa 4
tat • estat 10
tävön • viatjar 1
te • només 2, 8
tead • pis, planta 4
teat • teatre 8
ted • comerç 10
tegön • cobrir 5
tel • dos 2
telefon • telèfon 5
teavid • televisió 4
tem • temple 10
tenükön • estendre 1

- tep** • tempestat, tempesta 1
ter • oncle/tia 1
tet • mamella, pit 2
tidal • director (d'un col·legi) 8
tidan • mestre 8
tidön • ensenyar 8
tied • te 6
tifön • robar 6
tigrid • tigre 9
tikodön • imaginar 9
tikön • pensar 2, 8
tim • temps 3
tio • gairebé 7, 8
tirön • estirar, tirar 5
to • malgrat 5
tö • a, en (lloc)
toä • malgrat que 8
töbidön • esforçar-se, maldar 8
töbo • a penes, amb prou feines 8
tobul • octubre 3
toed • coca 6
tof • gota 9
tomat • tomàquet 6
tonärön • tronar 9
tonat • lletra 8
tood • auto, cotxe 5
top • lloc 4
topäd • regió 4
tor • toro 1
tovön • aixecar, elevar 4, 7
tradutön • traduir 8
tren • tren 9
trid • graó 4
troivön • destrossar 7
trovön • destrossar-se 7
tu • massa 2, 8
tü • a (indicant hora) 3, 5
tub • barril 5
tüb • cubeta 5
tudel • dimarts 3
tüi • prop de 5
tuig • branca 9
tulön • girar 7
- tülön** • girar (fer voltar) 7
tum • cent 3
tüm • torre 3
tut • dent 2
tuvön • trobar 3
u- • pref. 4
u, ud • o 1, 9
ü, üd • o (identitat) 9
ün • a, en (temps) 3, 5
us • allà 4, 8
usio • cap allà 4
ut • aquell (relatiu) 3, 7
utan • aquell 7
uto • allà 8
utüpo • en el moment (en què) 8
va • si (preguntes indirectes) 1, 8, 9
vaälanöt • avellana 6
vab • vehicle 9
vabön • anar en un vehicle 7
vaf • arma 10
vaibön • conduir un vehicle 7
val • tot 7
valan • cadascú 7
valem • universalitat 9
valik • tot (adj.) 7
valöpo • arreu, pertot 8
valüt • balena 9
vamik • calent 1
vamot • temperatura 9
vaniko • debades, en va 8
vap • gas 5
väpön • fer bona olor 9
vär • got 5
vat • aigua 6
vätön • pesar (tr.) 5
ve • al llarg de 5
vedel • dimecres 3
veg • camí 3
veitik • ampli, vast 4
vel • set 3
veluv • vellut 7
vemo • molt 1, 3, 6, 8
ven • quan 8

veratik • veritable 2
verätik • correcte, just
vesep • vespa 9
vesüd • oest, occident 9
vetön • pesar (intr.) 5
veütik • important 3
vi! • ai! 5, 10
vidik • ample 4
vien • vent 9
vietik • blanc 2
vifik • ràpid 2
vig • setmana 3
vilag • poble (lloc) 1
vilön • voler (+ infinitiu) 5, 6
vim • humor 10
vin • vi 6
vinig • vinagre 6
vipön • desitjar 5
visedàlik • intel·ligent 8
visit • visita 1
visitön • visitar 4
viskin • whisky 6
viudan • vidu/-ídua 2
vivön • teixir 4
vö! • exacte! 10
vob • treball 8
vobedik • efectiu 10
vobön • treballar 2, 4
vöd • paraula, mot 2
vög • veu 2
vökön • cridar 9
vol • món 9
völ • paret 6
volkan • volcà 9
vom • dona 1
vomil • senyoreta 1
vönik • antic 8
vü • entre (dos) 4, 5
vüdön • convidar, invitar 10
vuit • blat 6
vuitagran • gra de blat 4
Vükiped • Viquipèdia 8
vul • arrel 9

vum • cuc 9
vunön • ferir 10
xänön • pujar 4
ya • ja 3, 8
yad • pati, corral 4
yagön • caçar 6
yäk • jaqueta, brusa 7
yan • porta 1, 4
yanul • gener 3
ye • tanmateix 6, 9
yeb • herba 9
yeg • objecte 5
yel • any 3
yelovik • groc 2
yö! • hurra! 10
yof • plaer 4
yon • ceba 6
yudan • jueu 10
yuf • ajuda 5
yuglan • nou (de noguera) 6
yulul • juliol 3
yumön • unir-se 7
yümön • connectar, unir 5, 6
yunik • jove 1
yunul • juny 3
yurinön • pixar 2
yurod • euro 5
za • al voltant 5
zadàlik • delicat, sensible 7
zädel • dissabte 3
zäl • festa 10
zän • centre 5
zänod • mig
ze • bastant, força 8
ze- • pref. 3
zeil • objectiu 1
zelön • celebrar 1
zepön • aprovar 1
zesüdik • necessari 4
zi • al voltant 8
zi... zi • ara... ara 8, 9
zian • tia 1
zib • menjar, aliment 6

zif • ciutat 1
zigar • cigar 6
zigarül • cigarret 6
zikad • cigala 6
zil • fervor
zim- • pref. 3
ziom • oncle 1

zitron • llimona 6
zu • a més [a més] 8
zü • al voltant de 3, 5
züam • acció d'envoltar 3
zül • nou 3
zun • enuig 10

Bibliografia

- [1] Barandovská-Frank, Věra. "Volapük (volapuko)." *Interlingvistiko. Enkonduko en la sciencon pri planlingvoj*. Poznań: Universitat Adam Mickiewicz, 2020, pp. 127–139.
- [2] Cherpillod, André. *Konciza Gramatiko de Volapuko*. Courgenard: La Blanchetière, 1995.
- [3] Cherpillod, André. *Vortaro Volapük-Esperanto kaj Esperanto-Volapük*. Courgenard: La Blanchetière, 2003.
- [4] Coste, Juan. *El Volapük: novísima gramática de la lengua mercantil universal*. Barcelona: Librería Española de I. López, 1886.
- [5] Fernández Iparraguirre, Francisco. *Diccionario Volapük-Español*. Guadalajara: Establ. Tipográfico Provincial, 1886.
- [6] Fernández Iparraguirre, Francisco. *Gramática compendiada para aprender el Volapük. Resumen de las lecciones dadas en el Círculo Filológico Matritense*. Madrid: Impr. de la viuda e hija de Fuentenebro, 1886 (2a ed.).
- [7] Garvía, Roberto. «El volapük a Espanya» *Kataluna Esperantisto*, núm. 370, desembre de 2021, pàg. 4-8.
- [8] *Gospuls fol Volapükik. La kvar Evangelioj en volapuka lingvo*. Trad. Arie de Jong: Courgenard: La Blanchetière, 2003.
- [9] Hauptenthal, Reinhard. *Johann Martin Schleyer (1831-1912). Autor der Plansprache Volapük*. Saarbrücken: Iltis, 1982.

- [10] Hauptenthal, Reinhard. *La unuaj libroj de Schleyer (1880) kaj de Zamenhof (1887)*. Bad Bellingen: Iltis, 2013 (3a ed.).
- [11] Hauptenthal, Reinhard. *Unua Volapük-kongreso: Friedrichshafen, Aŭgusto 1884 / Der erste Volapük-Kongreß, Friedrichshafen, August 1884*. Saarbrücken: Iltis, 1984.
- [12] Jong, Arie de. *Gramat Volapüka*. Leiden, Països Baixos: E. J. Brill, 1931 [reed. Everttype, 2012].
- [13] Jong, Arie de. *Leerboek der Wereldtaal*. Voorburg, Països Baixos: Repko, 1932.
- [14] Jong, Arie de. *Wörterbuch der Weltsprache für Deutschsprechende*. Leiden, Països Baixos: E. J. Brill, 1931 [reed. Everttype, 2012].
- [15] Kerckhoffs, Auguste. *Cours complet de volapük, contenant des thèmes et des versions avec corrigés et un vocabulaire de 2,500 mots*. París: Librairie H. Le Soudier, 1886.
- [16] Kerckhoffs, Auguste. *Dictionnaire volapük-français et français-volapük, précédé d'une grammaire complète de la langue*. París: Librairie H. Le Soudier, 1887.
- [17] «Llengües: Volapük, ido i esperanto, entre d'altres». *Trobades en el temps*. Catalunya Ràdio. 22 maig 2009.
- [18] Malevolti, A. i J. Roselló Vilà. *Idioma universal: Curso completo de volapük*. Barcelona: Impr. Barcelonesa, 1886.
- [19] Morozov, Daniil (red.). *Ettimo e nutimo. Vio Volapük pägebon ün tumyels kil*. Iekaterinburg: Sog Bevünetik Volapüka, 2022.
- [20] Neves, Gonçalo. *Zamenhof kaj Volapük*. Bad Bellingen: Iltis, 2012.
- [21] *Paokaliip-Apokalipso*. Trad. Arie de Jong: Courgenard: La Blanchetière, 2016.
- [22] Schleyer, Johann Martin. *Bukil deviedas*. Constança: Bür Zenodik Volapüka, 1890.
- [23] Schleyer, Johann Martin. *Volapük. Die Weltsprache (Sigmaringen, C. Tappen, 1880)*: Facsímil. Edició facsímil de Reinhard Hauptenthal. Hildesheim-Zuric-Nova York: Georg Olms, 1982.
- [24] Schleyer, Johann Martin. *Glamat blefik Baskäno-Volapükik (Constança, Haas, 1887)*: Facsímil. Edició facsímil d'Aitor Arana. Euskal Herria: Erroteta, 2018.
- [25] Schmidt, Johann. *Jenotem valemapiüka, Volapük'*. Amsterdam: Volapükagased, 1964 [traducció a l'esperanto de Philippe Combot: *Historio de la universala lingvo Volapuko*. Courgenard: La Blanchetière, 1996].
- [26] Sprague, Charles E. *Hand-Book of Volapük*. Nova York: The Office Company, 1888.

-
- [27] Tommasi, Maria-Rosa i Oskar Kausch. *Dukiel da votams e menodams valik vpa*. Milà: Tommasi M. R., 1897.
- [28] Tommasi, Maria-Rosa. *Grammatica comparata del Volapük secondo le regole grammaticali date dal medesimo illustre inventore della lingua universale*. Milà: Paravia, 1889.
- [29] Ugarte, Nicolás de. *Proceso de la lengua universal*. Guadalajara: Tipografía y Encuadernación Provincial, 1889.
- [30] Vero, M. *Diccionario volapükik-español y español-volapükik, precedido de nociones de gramática*. Barcelona: Imp. de P. Ortega, 1886.
- [31] Wood, Marshall William. *Dictionary of Volapük: Volapük-English, English-Volapük*. Nova York: C. E. Sprague, 1888.